

HET LAND VAN NEVELE

JUNI
2017

JAARGANG
XLVIII

AFLEVERING
2

Verantwoordelijke uitgever: J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

INHOUD

J. Luyssaert, Renaat De Rudder: Landegemnaar en oorlogsvrijwilliger 1914-1918	3
L. Bauters en L. Lombaert De donjon van Nevele verder ont(k)leed	47
A. Strobbe In memoriam Irène Buysse	61
P. Huys Nieuws uit het 'Land van Nevele' in de advertenties van de 'Gazette van Gend' (jaargangen 1801-1806)	64
L. Neyt, Pater Julien Standaert C.ss.R. (1918-2016). Redemptorist - missionaris - pastoor	103
Verslagen	130
Kalender Renaat De Rudderjaar 2017	141

RENAAT DE RUDDER: LANDEGEMNAAR EN OORLOGSVRIJWILLIGER 1914-1918¹

In dit artikel wil ik het korte leven van Renaat De Rudder als Landegemnaar en oorlogsvrijwilliger met zijn eigen woorden voor de geest roepen. Hiervoor heb ik zijn nagelaten brieven², waarvan een groot deel op een voortreffelijke wijze werd uitgegeven door Lieve en Rom Duprez³, gelezen en vooral aandacht besteed aan die passages waarin De Rudder schrijft over zijn kinder- en jeugdjaren, over zijn familie en vrienden, over zijn Landegemse medestrijders en het onmenselijke frontleven.

Geboorte en ouders

Vader Gustaaf De Rudder

¹ Met dank aan ons bestuurslid André Stevens die in het gemeentearchief Nevele talrijke gegevens heeft opgezocht over verscheidene personen die in dit artikel genoemd worden.

² Bewaard in ADVN en in het Letterenhuis, Antwerpen.

³ L. en R. Duprez, *Renaat De Rudder, een stille getuigenis*, Evergem, 1979. De originele brieven worden bewaard in het ADVN in Antwerpen.

Vader Gustaaf De Rudder werd geboren te Gent op 2 november 1873 en is er overleden op 28 oktober 1918. Hij trouwde op 28 april 1897 te Oostakker met Paulina Bauwens, geboren te Oostakker op 10 augustus 1871 en overleden in Buizingen op 15 juni 1932.

Het paar woonde achtereenvolgens in Oostakker, Destelbergen, Sint-Amandsberg en Evergem. In elk van die gemeenten werd een van hun kinderen geboren: René (Renaat) Isidoor in Oostakker op 11 december 1897; Leon Joannes zag het levenslicht te Destelbergen op 19 mei 1899; Palmyra Juliana kwam ter wereld in Sint-Amandsberg op 28 september 1901, Julianus Paulinus werd geboren te Evergem op 8 december 1904 en Gilbert te Landegem op 17 december 1911.

In Evergem woonde het gezin De Rudder op de wijk Wippelgem waar vader Gustaaf hovenier was op het domein van baron de Neve de Roden. Renaat liep in Wippelgem school bij onderwijzer Jozef De Pourcq en samen met zijn 18 maanden jongere broer Leo was hij misdienaar in het kerkje van Wippelgem.

Aankomst in Landegem, het kasteel en zijn bewoners

Op 10 december 1909 werd het gezin ingeschreven in de Muurstraat⁴ 8 te Landegem, maar de familie De Rudder woonde er zeker al op 26 november 1909, want op die dag schrijft de kleine Renaat vanuit Landegem een brief naar zijn onderwijzer De Pourcq in Wippelgem waarin hij zijn eerste indrukken weergeeft over het nieuwe huis, de nieuwe school en de nieuwe werkgevers van zijn vader.

Gustaaf De Rudder was er hovenier bij Edgar Francies Maria Ghisleen de Kerchove d'Ousselghem (°Bellem 02.01.1846). Na het overlijden van zijn echtgenote Lucie de Kerchove (1842-1880) ging hij een tweede huwelijk aan met Pharaïlde Julie Angèle de Pret Roose de Calesberg (1850-1933) en vestigde zich in 1888 in het kasteel aan de huidige Poeldendries in Landegem⁵.

De hovenierswoning lag in de Muurstraat en paalde aan de tuin van het kasteel.

⁴ Nu Renaat De Rudderstraat nr. 11.

⁵ https://nl.wikipedia.org/wiki/Edgard_de_Kerchove_d%27Ousselghem

Het kasteel van Edgar Francies Maria Ghisleen de Kerchove d'Ousselghem omstreeks 1910.

Het hoveniershuis op 5 mei 1983.

De relatie tussen de kasteelbewoners en het hoverniersgezin was voor die tijd vriendelijk te noemen. Toen Gustaaf De Rudder er op donderdag 26 november 1909 met vrouw en kinderen aankwam, werden zij door hun nieuwe meesters warm ontvangen: *De jonge juffer van het kasteel nodigde ons uit, in naam harer ouders - want Mijnheer lag ziek te bed en Mevrouw was afwezig - in de keuken wat te warmen en een weinig te ontbijten, hetgeen wij aannamen* (Duprez 1979: 27).

De jonge Renaat volgt van dichtbij het leven van de kasteelbewoners en is er zelfs een bevoorrechte getuige van: *Op 11 Oogst (1910) is alhier de dochter⁶ onzer edele meesters getrouwd. (...) Toen de edele gehuwden uit de kerk kwamen, heb ik de eer gehad een dichtstuk te mogen aflezen in naam der leeraars en scholieren, waarna een medescholier hun eenen bloementuil aanbood. Wij ontvingen elk twee pakken chocolade een stuk van vijf frank. (...) Het spijt ons allen zeer dat wij wederom een onzer meesters moeten missen, want het was eene brave, goedhartige en gemeenzame juffer* (Duprez 1979: 30).

Lagere school in Landegem

Toen zijn ouders in 1909 van Wippelgem naar Landegem verhuisden, was Renaat juist twaalf jaar. Hij stapte elke dag naar de jongensschool in de Vosselarestreet en kreeg er les van meester Van Ooteghem⁷. Ook in Landegem was hij misdienaar. 's Morgens vroeg ging hij enkele bejaarden halen om hen te begeleiden naar de mis van 6 uur (Duprez 1979: 398).

De eerste kennismaking met zijn medeleerlingen verliep niet zo vlot. Als vreemdelingen hadden zij heel wat tijd nodig om er door de andere kinderen aangenomen te worden, getuigde Leon De Rudder in 1977. Hij werd in 1977 bijgetreden door zijn gewezen medeleerling Cyriel Schaeck⁸: *Wij, Landegemse jongens, hitsten elkaar op om de 'nieuwe' een stamp te geven tot het tenslotte een vechtpartij werd. Renaat en zijn broer verdedigden zich zeer*

⁶ Ghislaine Clémentine de Kerchove d'Ousselghem (°Gent 11.11.1888 -†21.07.1974) x Landegem 1910 Christian de Ghellinck d'Elseghem.

<http://gw.geneanet.org/pierfit?lang=fr&p=ghislaine&n=de+kerchove+d+ous-selghem>

⁷ Van Ooteghem Edmond °St.-Kruis-Winkel 3-5-1854, gemeenteonderwijzer, woonde Vosselarestreet 16.

⁸ Grootvader van ons bestuurslid Hugo Schaeck.

goed. Renaat beet zelfs op een zeker ogenblik in iemands kaak en sinds dan noemden wij hem 'kakenbijter'. Waar eerst vijandschap was, ontstond zeer vlug vriendschap (Duprez 1979: 398 en 401-402).

Links op de foto het schoolhuis van Landegem en de ingangspoort naar de klaslokalen vóór de Eerste wereldoorlog. Hier kwam Renaat De Rudder als schooljongen elke dag voorbij.

Tevreden schrijft Renaat naar zijn vroegere onderwijzer in Wippelgem over zijn nieuwe school in Landegem, waar hij samen met zijn broer Leon voor het eerst naar toe trok op maandag 22 november: *Onze meester heeft 72 leerlingen verdeeld in 2 afdeelingen. (...) Van mijn geschrift zegde de meester dat het zeer wel was en dat de andere leerlingen zoo goed niet kunnen daar zij veel te rap schrijven. Van het lezen, zegde hij dat ik goed op de punten en komas (sic) let, hetgeen, zoo zegde hij, de kunst van het lezen uitmaakt (Duprez 19179: 27).*

Een maand later op 31 december 1909 klinken zijn indrukken minder positief: *Ik ben het toch reeds eenigszins gewoon in de school. Ik doe gelijk te Wippelgem, mijn best, doch de meester zegt er niet veel op. Het is gelijk dat hij er onverschillig aan is. Hij geeft zijne lessen klaar en duidelijk te verstaan, doch verder bekommert hij er zich niet mede, of de leerlingen ze verstaan of niet. (...). De Onderwijzer geeft ons hier geen huiswerk, behalve de Fransche*

devoirs, doch ik weet goed mijnen tijd te besteden". Ook zijn medeleerlingen vallen hem lichtjes tegen en beantwoorden niet aan zijn manier van omgaan met de onderwijzer: *De jongens hebben, hier weinig eerbied en ontzag, voor hunnen Onderwijzer, en zijn vlakaf gezegd stout en onbeleefd* (Duprez 1979: 28-29).

Op 30 augustus 1910 beëindigt Renaat zijn eerste schooljaar in Landegem met uitstekende resultaten: *Ik heb de eer gehad den eersten prijs te behalen op 16 medescholieren mijner klas met 368 punten, waardoor ik ook een diploma met de grootste vrucht bekwam* (Duprez 1979: 30).

Nieuwe wegen liggen voor hem open en op 6 september 1910 laat hij aan zijn oud-onderwijzer weten dat hij *een jaar bij den Eerw. Heer Onderpastoor te Nevele zou mogen gaan leren, in vervanging van een jaar pensionaat, om daarna ten naasten jaar, na de groote vacantie in eene Latijnsche school te gaan* (Duprez 1979: 31).

En zo volgde hij in 1910 en 1911 Latijnse les bij E. H. De Wilde, onderpastoor te Nevele, want Renaat wilde priester worden.

In het Sint-Vincentiuscollege te Eeklo

De Rudder verbleef drie schooljaren in het internaat van het Sint-Vincentiuscollege te Eeklo. In het schooljaar 1911-1912 werd hij leerling van de zesde Latijnse, de sexta⁹ zoals men die klas toen noemde. Op 8 januari 1912 - zijn eerste schooljaar in het college is dan al enkele maanden oud - schrijft De Rudder aan zijn vroegere onderwijzer in Wippelgem: *Nu een weinig van Eecloo gesproken. Ik ben het ginder reeds goed gewoon. (...) Ik heb op de eerste proclamatie, de zesde geweest. Nu op de laatste, de vijfde met 258,5 p. op 300 p. Ik ga goed mijn best doen om wederom eene plaats in te halen.* De jonge Renaat was niet tevreden met dit schoolresultaat; hij die in Landegem zijn lagere school als eerste van de klas had beëindigd, wil ook in Eeklo zijn concurrenten achter zich laten: *Degene die voor mij zijn zijn nogal sterk. Maar ik ga toch trachten ze te overwinnen* (Duprez 1979: 35).

Internen verbleven gewoonlijk tot 2 ½ maand in de kostschool vooraleer ze

⁹ Tot ver in de jaren 1980 telde men in ons land in de Latijn-Griekse humaniora van de sexta naar de retorica: de eerste klas werd de zesde Latijnse of sexta genoemd, de tweede werd de vijfde Latijnse of quinta genoemd en de derde klas was de vierde Latijnse, de quarta. En dan verder: de tertia, poësis-klas en retorica-klas.

naar huis mochten. Die korte vakanties thuis vielen meestal samen met belangrijke kerkelijke feestdagen.

Renaat was dan ook heel blij toen zijn ouders hem op zondag 22 mei 1913 in Eeklo kwamen bezoeken. Hij kijkt ernaar uit om van zaterdagavond 28 juni 1913 tot maandagavond op bezoek te mogen gaan bij zijn ouders en familie in Landegem.

En korte tijd daarna in juli 1913 ging ook zijn broer Leon op bezoek.

Op 15 juli onderging Renaat een behandeling voor zijn ogen. In zijn brief van 17 juli 1913 schrijft hij: *Nu Dinsdag laatst heeft de dokter in mijn ogen gebrand. Of dat zeer deed! Het duurde zoo wel vijf minuten, doch het kwam mij voor als een uur. 'k Heb een halven dag bijkans zoo blind gezeten als een mol en tot nu toe zie ik nog zoo goed niet als vroeger. De dokter zegt, dat dat wel zal komen als zij geheel en ganssch genezen zijn* (Duprez 1979: 37-38).

Wat was hier aan de hand? Renaat leed aan scrofulose, een oogaandoening waarbij op het oogbindvlies (*conjunctiva*) en het hoornvlies (*cornea*) kleine zweertjes ontstaan. Men meende vroeger dat de oorzaak gelegen was in slechte hygiënische omstandigheden. De behandeling bestond vroeger in het 'branden' van de letsels met een elektrische pen (*electrocauter*) of het aanstippen met jodiumtinctuur (in de volksmond *teinture de iode*.) Die bewerking is zeer pijnlijk¹⁰.

Op 31 juli 1913 beëindigt hij de vijfde Latijnse en na de *prijddeeling* begint de zomervakantie. Op maandag 22 september 1913 stapt hij met *veel vermaak* in de vierde Latijnse, de quarta.

Zijn nieuwsgierigheid naar het dagelijks leven in Landegem blijft levendig. Zo vraagt hij in een brief van 26 september 1913 (Duprez 1979: 38), enkele dagen na het begin van het nieuwe schooljaar, *hoeveel prijzen de schapen behaald hebben op de keuring*, en welk *bokken* er mag blijven.

Na een korte vakantie thuis trekt hij op donderdag 20 november weer naar het internaat en is er zoals het hoort *duchtig aan 't werk* en wordt zo de vierde voor het vak Latijn.

Het was in de kostscholen de gewoonte dat de leerlingen mochten roken en

¹⁰ Met dank aan dr. oogheelkunde Luc Luyssaert.

zo kon men het verbod op roken als straf gebruiken of als boetedoening op-
leggen bijv. in de vastentijd. In november 1913 kregen leerlingen van de
vierde en vijfde Latijnse rookverbod tot nieuwjaar omdat ze volgens de *Sur-
veillant* in de rang gerookt hadden. Nochtans heeft De Rudder *niets uitge-
stoken*. In zijn brief (Duprez 1979: 39) vraag hij zijn ouders of ze hem geld,
appelen en kastanjes willen opsturen. Tabak mag niet, want zijn klas mag
toch niet roken...

Uit het schooljaar 1913-1914 dateren de eerste tekenen van De Rudders en-
gagement in de Vlaamse Beweging. Het onderwijs in de middelbare scholen
was toen eentalig Frans. In de groep studenten die toelating kreeg om
Vlaamse opstellen te schrijven, werd De Rudder beschouwd als een voor-
aanstaande.

In vrijwel alle colleges van de vijf Vlaamse bisdommen waren rond 1900
Vlaamse katholieke studentenbonden actief (AKVS).

In het college van Eeklo werd De Rudder in 1913 lid van de Katholieke Oost-
Vlaamsche Studentenbond. Zijn lidkaart is ondertekend door de algemene
voorzitter of *de Hoofdman* Filip De Pillecyn.

Lidkaart van de Katholieke Oost-Vlaamsche Studentenbond.

In de nalatenschap van De Rudder zijn notitieboekjes bewaard waarin twee verslagen zijn opgenomen van vergaderingen van de Studentenbond Sint-Vincentiuscollege. Op de vergadering van 4 december 1913 sprak de jonge Renaat over ons 'Ideaal': *Wij moeten ons een ideaal scheppen, ons nu bereiden om later te strijden tegen het modernisme, om die drangkewoonten welke ons volk in boeien houdt te verbreken, om het zijn tale te doen liefhebben (...)*. Op de vergadering van 2 februari 1914 sprak hij over Rodenbach en beschouwde hem als flamingant en als dichter (Duprez 1979: 494).

Naast de collegebonden waren er in de vakantieperiodes ook gemeentelijke of parochiale bonden actief, de zogenaamde *verlofbonden*. Die studenten vergaderden tijdens vakantiedagen in de belangrijkste gemeenten. Uit een getuigenis van zijn medeleerling Amaat Maenhout (Duprez 1979: 401) weten we dat Renaat lid was van zo'n bond in Deinze. In Landegem wilde Renaat samen met de Vlaamsgezinde onderpastoor De Witte, de seminaristen Ernest en Jozef Sergeant¹¹ en nog enkele andere studenten ook een studentenbond stichten, maar de oorlog kwam als spelbreker (Duprez 1979: 402).

4 augustus 1914: uitbreken van de oorlog

Bij het uitbreken van de oorlog op 4 augustus 1914 was De Rudder 16 jaar en beëindigde hij de vierde Latijnse. De Duitse oorlogsverklaring veroorzaakte een enorme opleving van patriottisme onder de Belgen.

Ook de leiding van het Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond (AKVS), waarvan De Rudder lid was, spoorde zijn leden aan om als vrijwilliger het vaderland te verdedigen. "Niets is schoner, niets ons edeler, niets is heiliger dan te strijden voor 't behoud van het Vaderland", stelde de oproep (Vanacker 2000: 20-21).

Toen Renaat De Rudder terugkeerde van een studentenbijeenkomst in Deinze was hij zo opgewonden en geërgerd over de Duitse oorlogsverklaring dat hij het Vaderlandslied *zong en tierde* (Duprez 1979: 401).

Tijdens de vakantie ging hij in Gent, in de buurt van het Sint-Pietersstation

¹¹ Sergeant Jozef Benedikt °Deurle 27-3-1881, was in 1908 seminarist en verhuisde naar Deinze op 29-7-1908. Woonde in Landegem Dorp 6b. Sergeant Ernest Jozef °Deurle 20-3-1882, was in 1906 seminarist en verhuisde op 25-06-1906 naar St.-Niklaas (Collegestraat). Woonde in Landegem Dorp 6b. Deze beide priesters bevonden zich tijdens de Eerste Wereldoorlog in Frankrijk.

helpen in de groentekwekerij van een tante van zijn vader en *in de Sint-Pietersstatie hielp hij de vertrekkende soldaten*, getuigde zijn moeder (Duprez 1979: 383). Werd hij aangestoken door het enthousiasme van deze vertrekkende rekruten en vrijwilligers?

Enkele weken later deelde hij enthousiast aan zijn ouders mee dat hij absoluut als vrijwilliger dienst wilde doen in het leger. Vader en moeder waren onthutst. Renaat bleef aandringen, ging zijn kameraden opzoeken in Landegem en kon enkelen meeslepen in zijn enthousiasme, o.m. Maurits De Schepper (Duprez 1979: 398).

Vader De Rudder ging te rade bij zijn werkgever baron de Kerchove d' Ouselghem, tevens burgemeester van Landegem. Volgens hem zou Renaat zeker opgeroepen worden, hij kon dus maar beter vrijwilliger worden. De burgemeester bezorgde hem een invulformulier en een bewijs van goed gedrag. Bij veel Vlaamse intellectuelen die naar het leger trokken, vond men een mengeling van patriottische, Vlaamsgezinde, lokale, religieuze en persoonlijke motieven. Deze motieven speelden ook bij De Rudder mee toen hij zich samen met enkele dorpsgenoten als vrijwilliger meldde.

Samen met De Rudder vertrokken tientallen jonge mannen uit Landegem als vrijwilliger naar de oorlog¹².

Twee onder hen hebben hun oorlogservaringen neergeschreven: Renaat De Rudder schreef tijdens de oorlog geregeld brieven aan zijn ouders, familieleden en aan zijn vele vrienden en Florimond Pynaert¹³ schreef na de oorlog zijn belevenissen neer in zijn oorlogsrelaas¹⁴.

¹² Voor de lijst van de Landegemse soldaten zie J. Luyssaert, Landegemse soldaten, oud-strijders en burgerlijke slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog, in *Mensen van toen*, jg. 8 (1998), afl. 2, p. 26-44.

¹³ **Pynaert Florimond**, °Koolkerke 05.06.1896, z.v. Emiel (°Landegem 25.07.1861) en Elisa Maria Dalle (°Koolkerke 23.06.1870), aardewerker, woonde te Landegem, soldaat 13de Linieregiment, stamnr. 30884, vrijwilliger geworden op 28.09.1914. Volgens andere bronnen werd hij vrijwilliger op 12.10.1914.

¹⁴ Zie J. Luyssaert: <http://www.landvannevele.com/nl/oorlogsrelaas-van-florimond-pynaert>.

Als een van de eerste Landegemse vrijwilligers vertrok op maandag 28 september 1914 Florimond Pynaert. Veertien dagen later, terwijl het Duitse leger al oprukte naar de kust, vertrokken uit Landegem op maandag 12 oktober 1914¹⁵ nog eens vijf vrijwilligers: Maurits De Schepper¹⁶, Felix Prosper Lambrecht¹⁷, Léonce Goedertier¹⁸, Herman Michiels¹⁹ en Renaat De Rudder. De jongens trokken op, zingend en met de zekerheid na drie maanden met lauweren omkranst terug te komen.

Waarschijnlijk kenden deze jonge mannen mekaar al van voor hun vertrek, ze waren zelfs dichte burens: Renaat De Rudder en Maurits De Schepper woonden in de Muurstraat en Felix Lambrecht in de Kapellendries.

Van Landegem naar Auvours (Duprez 1979: 41-45)

Op maandagavond 12 oktober 1914 trokken de vrijwilligers naar het station van Landegem. Op die eigenste 12 oktober rukten de Duitsers Gent binnen en de volgende dag wapperde de Duitse vlag op het stadhuis.

¹⁵ Ook op 12 oktober 1914 vertrokken de meeste Deinse vrijwilligers (Baert en Maes 1975: 13).

¹⁶ **De Schepper Maurits Francies**, °Landegem 30.05.1897 †13.01.1997, z.v. Leo en Sidonia Léonia Maria Martens, dienstknecht, wonende Landegem, Muurstraat 3, oorlogsvrijwilliger geworden op 12.10.1914 (Duprez 1979, 405), 22ste Linieregiment 2de compagnie, stamnr. 1221 later 2049.

¹⁷ **Lambrecht Felix Prosper**, °Landegem 04.11.1894, z.v. Hendrik (°Merendree 03.02.1864) en Maria Clemencia Lootens (°Hansbeke 08.06.1866), dienstknecht, wonende Kapellendries - Moorstraat 4, soldaat 5de Jagers te Voet 2de compagnie, in dienst op 13.10.1914, stamnr. 402.

¹⁸ **Goedertier Leonce (Leons)**, °Nazareth 22.12.1889 †Landegem 18.10.1969, e. Irma De Wispelaere, wonende te Landegem, oorlogsvrijwilliger, stamnr. 17344, mil.reg. 156. Eind augustus of begin september 1914 werd hij krijgsgevangen genomen en naar Lier overgebracht. Op 23 april 1915 was hij krijgsgevangen in Soltau (Duitsland). Begraven op het kerkhof van Landegem.
Over de familie Goedertier in Landegem zie A. Stevens, Vier gebroeders trekken ten strijde, de familie Goedertier uit Landegem, in *Het Land van Nevele*, jg. 40 (2009), afl. 2, p. 10-16.

¹⁹ **Michiels Leon Maurice Armand** (noemt zichzelf: **Herman**), °Landegem 08.01.1896, z.v. Remi (°Nazareth 25.08.1852) en Eugenia De Muynck (°Aalter 17.08.1860), landbouwer, woonde tijdens de oorlog in de Vosselareststraat nr. 1, soldaat 10de Linieregiment, in dienst 21.10.1914, stamnr. 61346, oorlogsvrijwilliger.

Aan het station van Landegem kregen de vijf jonge mannen van enkele onderofficieren de toestemming om langs de spoorlijn naar Brugge te marcheren.

*Vier Landegemse vrijwilligers in het kamp van Auvours in 1914:
v.l.n.r. Maurice De Schepper, Leonce Goedertier, Renaat De Rudder
en Prosper Lambrecht.*

In Bellem hoorden ze twee bruggen achter zich springen. Uit de geschiedenis van de slag bij Overbroek (Merendree) weten we dat de zgn. Kalebrug over het Schipdonkkanaal, op de weg van Merendree naar Hansbeke, op 12 oktober om 23u30 werd opgeblazen²⁰. De tweede opgeblazen brug is waarschijnlijk die van Landegem. Op dat uur kunnen de Landegemse vrijwilligers langs de spoorlijn Bellem al bereikt hebben. Daar in Bellem gingen ze wat rusten in het *routehuisje*, d.i. het overweghuisje waarin de bareelwachter

²⁰ A. Bollaert, A. Dhondt, J. Luyssaert, 1914- Oorlog in Groot Nevele, in *Het Land van Nevele*, jg. 46 (2015), afl. 1, p. 40.

verbleef. Reeds om 9 uur op 13 oktober marcheerden ze verder richting Aalter. Daar sliepen ze een half uurtje op de blote grond. In Aalter mochten ze om 11u30 meerijden met een auto van de genie die naar Beernem moest. De chauffeur verloor zijn weg en kwam dicht bij de Duitse toepen terecht. Een tijd later bevonden ze zich zelfs in Eeklo, zo ver was de chauffeur van zijn weg afgedwaald. Eindelijk om 2u30 's nachts, dus op 14 oktober, kwamen ze in Beernem aan. Van daar ging het verder te voet, doodmoe, naar Oostkamp. Daar sliepen ze op een stoel tot 6 uur. Eindelijk bereikten ze om 7 uur (14 oktober) Brugge, waar nog een 500-tal vrijwilligers waren aangekomen. Ze kregen er een bewijs dat ze goed bevonden waren voor de dienst²¹ en om 11 uur vertrokken ze in groep naar Oostende. Ze waren zo *stijf als stokken*, ze leden grote dorst en het regende dat het goot. Doornat kwamen ze 's avonds in Oostende aan. Ze kregen er wat eten, maar de lijdensweg was nog niet ten einde, om 9 uur 's avonds van die 14 oktober moesten ze verder te voet naar Nieuwpoort stappen, vijf uur ver. Juist voor het vertrek viel Maurice De Schepper om van vermoeidheid. Zijn Landegemse makkers lieten de anderen vertrekken maar weldra was Maurice hersteld en ze haalden de grote hoop weer in. Onderweg kregen ze soms een rustpauze. In Nieuwpoort sliepen ze weer eens op de straatstenen en klapertanden er van de koude. Om 2u30 (15 oktober) moesten ze met de tram naar De Panne waar ze om 7 uur 's morgens aankwamen. Ze kregen er elk een brood als enige proviand en moesten nu verder te voet langs de kust naar Duinkerke. Daar kwamen ze op 15 oktober om 4 uur in de namiddag aan.

In Duinkerke lag de *beestenboot* klaar. Ze werden er ingeperst als haringen in een ton, dood van koude, kapot van de dorst en het regende gestadig. Na 24 uur varen kwamen ze aan in Cherbourg en sliepen er in een vismijn. De volgende dag vertrokken ze met een trein naar Champagné waar het kamp van Auvours ligt. Om 2 uur 's nachts was de ellendige reis ten einde. Een 5-tal jongens stierven van vermoeidheid.

²¹ Ub. Bulté geeft als datum 13 oktober 1914 op (Duprez 1979, 321)

Eerder had Florimond Pynaert vanaf 28 september 1914 met zijn kameraden van Merendree, Emiel Grootaert²², Cyriel Wieme²³ en Cyriel Coryn²⁴ ongeveer dezelfde route afgelegd. Ook Pynaert en zijn vrienden voeren van Calais langs de Engelse kust naar Cherbourg. Waarom deze lange omweg?

Volgens het Duitse Schlieffen-Moltke aanvalsplan (1912) zou Frankrijk verpletterd geraken door een aanval doorheen het neutrale België en Luxemburg. Na het mislukken van het Schlieffen-Moltkeplan o.m. door de slag aan de Marne, wilde de nieuwe bevelhebber Erich von Falkenhayn over een front van zo'n honderd kilometer van de Noordzee tot aan La Bassée een offensief ontketen in de richting van de Kanaalhavens Duinkerke, Calais en Boulogne (De Vos 1996: 51). Om te vermijden dat Belgische ongeoefende vrijwilligers in het strijdgewoel zouden terecht komen, werden ze per boot overgevoerd van Duinkerke of Calais naar Cherbourg in Normandië.

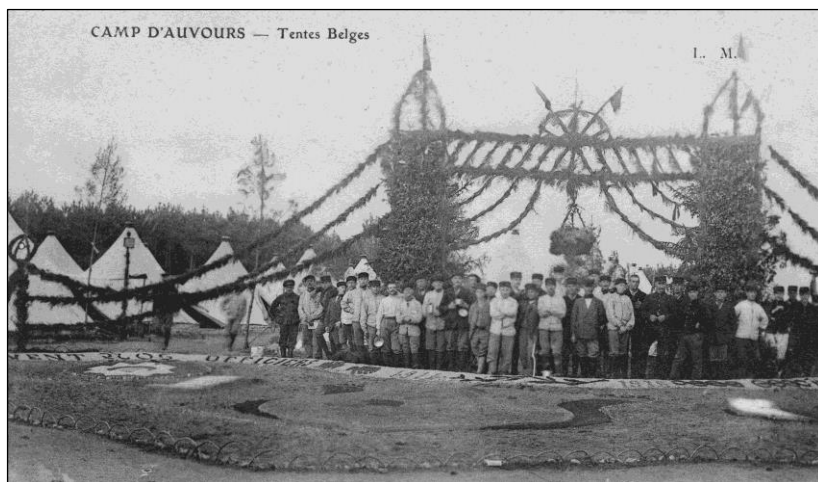
Het kamp van Auvours

Het kamp van een Auvours was een opleidingskamp voor Belgische vrijwilligers. Het lag in het departement van de Orne in de streek van de Calvados, ten oosten van de Eure en ten zuiden lag de aantrekkingskracht van de stad Le Mans. Auvours was een kleine vlek, te midden van heide en bos, met schaarse weiden en uitgestrekte beboste heuvelruggen, slechte wegen en kronkelpaden. Het kamp was bebouwd met honderden lange barakken, aangevuld met legertenten (Baert en Maes 1975: 9-10; Adriaenssens 2011: 43).

²² **Grootaert Emiel Cyriel**, veldarbeider, havenwerker, °Merendree 29.06.1892, z.v. Carolus Ludovicus (°Hansbeke 12.07.1861 †Merendree 12.09.1907) en Maria Theresia Pynaert (°Landegem 07.06.1866), lichting 1912, wonende Overbroek 16, Merendree.

²³ **Wieme Cyrillus**, bakkersknecht, °Drongen 12.07.1893, z.v. Edouardus (°Zomergem 04.12.1864) en Marie Louise Van den Bossche (°Ursel 03.06.1868), lichting 1913, wonende Overbroek 43 in Merendree.

²⁴ **Coryn Petrus Cyriel**, °Merendree 05.01.1896 z.v. Charles Louis (Landegem 14.07.1844) en Maria Theresia Lanckzweirt (°Merendree 04.03.1855), wonende Durmen 88.

Het kamp van Auvours.

In zijn eerste brief uit het kamp van Auvours, gedateerd 18 december 1914 klinkt De Rudder weinig opbeurend: *Een jongen sprong binst de exercitie over een hoogte. Hij viel en was dood. Een andere jongen vond men dood in zijne tent* (Duprez 1979: 43).

Hij klaagt erover dat de rekruten de winter 1914-15 moeten doorbrengen onder tenten, op slecht gevulde strozakken en met slechts twee dekens en hun pardessus tegen de koude. Maar hij en zijn makkers Maurits De Schep- per, Prosper Lambrecht, Léonce Goedertier en Herman Michiels stellen het goed en zijn gezond, dat is toch de geruststellende boodschap die De Rudder aan de familie van zijn Landegemse vrienden wil overbrengen. Wil hij alle thuisblijvers gerust stellen als hij in diezelfde brief schrijft: *Ik ben ons ruw leven, onze ontberingen; de koude goed gewoon?* Hij ondertekent de brief met: *Volontaire Belge Centre d'Instruction nr. 7 Camp d'Auvours 7^e Compag- nie I/I (Departement Sarthe) France.*

Reeds in de eerste weken in Auvours ontmoet hij er de aalmoezenier pater Servranckx²⁵ *die te Landegem zoo dikwijls predikte* (Duprez 1979: 43).

Met de winterkledij was het al even pover gesteld al met het onderkomen; op 2 februari 1915 schrijft De Rudder: *Wij hebben voor kostuum een witte broek en vest, maar daaronder draag ik mijne burgersbroek en onderbroek, en op 't lijf ben ik ook dik gekleed*. Over het verblijf in de tent klaagt hij het meest. Het heeft al stevig gevoren, binnen in de tenten waren *sterrekens* gevoren, de dekens waren wit gerijmd en de geweren waren als be-sneeuwd. *'s Nachts is het zeer frisch onder de tenten en 'k heb al veel nachten slapeloos van de koude doorgebracht en soms ben ik lam gelegen op onzen harden stroozak bijkans zonder stroo* (Duprez 1979: 45-46). In zijn eerste brief aan de familie Sergeant in Frankrijk vraagt De Rudder begrip voor zijn lelijk geschrift *want 'k schrijf bij 't flauwe licht van een kaars in mijne tent* (Duprez 1979: 74).

Ondertussen is De Rudder vier maand van huis weg, hij heeft nog geen minuut zijn kleren van het lijf gehad omdat hij bang is, mocht hij bloot komen te liggen, dat hij *'t reumathisme* zou opdoen. Maar Renaat is *nog altijd blijde als vrijwilliger te zijn binnengegaan* (Duprez 19179: 46).

Op 20 februari 1915 schreef De Rudder aan zijn *Zeer Beminde Ouders, Broeders, Zuster* dat er verbetering was gekomen in de leefomstandigheden in het kamp, er werden volop barakken gebouwd en ook De Rudder slaapt nu comfortabel (Duprez 1979: 48).

²⁵ Servranckx, Charles Jean-François (Jezuïet), °Gent 23.04.1875.

Aalmoezenier, als vrijwilliger sinds 14-9-1914, in het opleidingskampen van Auvours.

Ontslagen op 23.03.1919. Overleed als pastoor te Wauthier-Braine. De Rudder correspondeerde met hem maar die brieven werden niet teruggevonden (Duprez 1979: 25).

<http://www.forumeerstewereldoorlog.nl/viewtopic.php?p=333010&sid=2571c5e1ea8c02c6d62c90bf0e5c99cb>

Over deze Servranckx verscheen na de oorlog een artikelje waarin de anti-Vlaamse opvattingen van deze legeraalmoezenier aan de kaak werden gesteld, zie K. De Schaepdrijver en J. Charpentier, *Vlaanderens Weezang aan den IJzer*, Kortrijk, 1918, p. 24.

De barakken in het kamp van Auvours.

Aan het IJzerfront

Het Belgische front was 30 km breed. Het vlakke landschap in de IJzervlakte bood geen enkele natuurlijke bescherming tegen de vijand. De Belgische troepen moesten dekking zoeken achter de berm van de spoorlijn Nieuwpoort-Diksmuide, de dijken van de IJzer en de Ieperlee. De bovengrondse borst- en rugweringen waren opgetrokken met zakjes aarde, de *vaderlandkeres*.

Het loopgravensysteem zelf bestond uit drie lijnen. Voor de eerste linie lagen de voorposten en luister- of observatieposten. Ongeveer 500 meter achter de eerste linie bevond zich de tweede. De loopgraven (*tranchées*) stonden met elkaar in verbinding via verbindingsgangen (*boyau*). In 1915 kwam er overal een derde linie. Uiteindelijk bedroeg de diepte van het defensief op sommige plaatsen zo'n tien tot twintig kilometer (De Vos 1996: 59).

De vlakte tussen Nieuwpoort en Boezinge was in volgende sectoren ingedeeld: Nieuwpoort, Ramskapelle, Pervijze, Diksmuide en Steenstrate. In die sectoren brachten de soldaten hun dagen en nachten door (Vanacker 2000: 26).

Hoe verliep het dagelijkse leven van de frontsoldaten?

De eerstelijnsdienst duurde vier dagen. In de voorste linie gebeurde alle werk 's nachts: patrouilles, verkenningstochten, ravitaillering en levering van munitie. De eerstelijnsdienst werd gevolgd door vier dagen *piket* (reservendienst) achter de linies. Hier werden in tweede linie onderhoudswerken aan de loopgraven uitgevoerd. Daarna volgden vier dagen rust in de kantonementen waar sommige overijverige officieren de soldaten urenlang lieten exerceren. Naarmate de oorlog langer duurde werd het regime minder uitputtend en minder gevaarlijk (de Schaepdrijver 1997: 184-185 en De Vos 1996: 62).

Nieuwpoort: in de loopgrachten in eerste linie

Op 21 februari 1915 verlieten de rekruten het kamp Auvours en zijn *onder gejuich en zegevierende kreten België binnengestoomd* (Duprez 1979: 48). (...) *We moesten 's nachts vertrekken. Of we nog sliepen, moet ge niet vragen. We maakten ons van 's avonds gereed en 's nachts trokken we met 't muziek en clairongeschal 't kamp uit... 't Was waarlijk indrukwekkend. (...) Aan den uitersten grens van 't kamp gekomen riepen we "vaarwel o kamp d'Auvours". (...) We herinnerden ons wat we afzagen in 't kamp en alles herzagen we zoo klaar weder voor onze oogen. (...) Geheel 't regiment vergezelde ons tot aan den trein. (...) We vertrokken... de trein reed langzaam voort. 't Muziek speelde de brabançonne en 't regiment sloeg "Présentez-armes"* (Duprez 1979: 54-55).

De Rudder werd ingelijfd met stamnummer 474 bij de 3e compagnie van het 3e bataljon van het 8e Linieregiment.

Op 10 april 1915 heeft hij het *overgroot geluk uit België te schrijven*. Hij vertelt zijn eerste wedervaren in de loopgrachten in de omgeving van Nieuwpoort *dat in gruzelementen ligt* (Duprez 1979: 49).

Inderdaad tijdens de Slag aan de IJzer in oktober-november 1914 begon de verwoesting van de gezellige stadjes Nieuwpoort en Diksmuide en van een tiental dorpen in de omgeving. Talloze huizen en straten in Nieuwpoort waren zwaar beschadigd. De kerk, het stadhuis, de middeleeuwse stadshallen, alles was verwoest en de bevolking was naar Frankrijk of Engeland gevlucht (Adriaenssens 2011: 57).

Lente 1915: frontvak Ramskapelle, vrij rustig zonder gevechten

Het leven in de *tranchée* lijkt voor De Rudder een gezellig onderonsje: *In den tranchée brengen we onzen tijd over met een goed pijpje te rooken en met groot genoegen en welbehagen staar ik de rookwolkjes na... of met vertellen ...of met te luisteren naar de obussen die door de lucht fluiten en de weg ernaar toe is gelijk ik een wandelingsken doe* (Duprez 19179: 49 en 53).

Je zou gaan denken dat de troepen zich op een idyllisch vakantieplekje bevinden: *De lieve lentezon zit lachend in de smettelooze blauwe lucht en alles schittert zoo hel in hare zachte weldoende stralen* (Duprez 19179: 51).

Of wil hij enkel zijn ouders gerust stellen: *Nu beste ouders, zijt maar niet ongerust over mij... Onze tranchées zijn verre van de Duitscher en nooit hooren we een geweerschot (...)* (Duprez 1979: 52). In zijn brief van 20 april 1915 stelt hij nog eens zijn ouders gerust, hoewel hij pas tien dagen eerder over zijn rimpelloos leventje had verteld. Ook deze brief begint met een romantische beschrijving van een nachtelijke tocht over de passerellen door de overstroomde IJzervlakte. Pas op het eind van de passerellen moesten ze door het water waden: *de eersten reeds zijn er 't halven in... Niemand zegt iets. We schieten er in tot over de knieën slieren soms uit of pletsen teweeg voorover...* (Duprez 1979: 53-55).

Zomer 1915: rustig met loopgravendienst

Renaat De Rudder maakt zich zorgen over het lang uitblijven van brieven van het thuisfront. Hij is er zelfs zeker van dat zijn ouders hem niet schrijven om hem *het ergste niet te moeten melden* (Duprez 1979: 57). Zijn brief werd via Nederland gesmokkeld naar het bezette België. Blijkbaar zijn de frontsoldaten er niet van op de hoogte dat het postverkeer tussen het vrije en het bezette België zo goed als onmogelijk is. In het begin van de oorlog werden brieven via Nederland naar het bezette België gestuurd. Maar vanaf maart 1915 werd tussen Nederland en België een elektrische afsluiting geplaatst, de zgn. *draad* en nadien ontvingen Renaats ouders met grote vertraging en zeer onregelmatig zijn schaarse brieven. Enkel de verzetsorganisatie *Het Woord van de Soldaat/ Le mot du Soldat* smokkelde in conservenblikken en schoenzolen de tiendubbel gevouwen papiertjes in en uit België (de Schaepdrijver 1997: 117). Voor vele families was de onwetendheid over het lot van hun soldaat onverdraaglijk. En voor de soldaat gold hetzelfde.

Naarmate de oorlog vordert, De Rudder langer van huis weg is en het briefverkeer stakt, groeit zijn verlangen naar zijn dorp Landegem.

*Zo zag Renaat De Rudder Landegem toen hij zijn dorp verliet
om naar de oorlog te trekken.*

Voor het eerst op 2 juni 1915, De Rudder is dan al negen maanden van huis weg, vangen we een glimp op van zijn verlangen naar huis en naar Landegem: *O nog zoo dikwijls en zoo veel denk ik op u en op 't lieve Landegem (...)* (Duprez 1979: 57) en *'k zie daar 't huis en den boomgaard en heel den hof in 't manelicht...* (Duprez 1979: 65).

Sedert zijn vertrek uit Landegem is Renaat nog geen dag ziek geweest. In het begin had hij wel moeite om zich aan het ruwe soldatenleven te gewennen, maar nu is hij tegen alles gehard.

Met de warme zomerdagen zijn ook de stroluizen boven gekomen: *Ze huizen*

in ons ondergoed en overbijten ons gansch lichaam en dan is 't slapen gedaan... (Duprez 1979: 56). En toch blijft het leven in de *abris* gezellig. Ze roken er een *smakelijk pijpje, bij het dansend licht van eene vetkaars* die ze met hun laatste centen hebben gekocht.

Dan dwalen zijn gedachten af naar zijn collegetijd in Eeklo. Hij vindt dat het de plicht is van alle jongens die nog in het bezette België wonen om *in 't leger te komen strijden voor hun verwoeste land*. Het is niet schoon van hen *hunne makkers hier alleen te laten vechten, wijl zij 't huiselijke troetelleven leiden, wijl duizenden hunner makkers een harde leven leiden vol ontberingen...* (Duprez 1979: 56).

Herfst en winter 1915-1916: frontvak Diksmuide

Tijdens de herfst en winter 1915-1916 schrijft De Rudder brieven aan zijn ouders en familie in Landegem, aan zijn sergeant Leo Van de Walle en aan de Landegemse familie Sergeant die naar Frankrijk was gevlucht.

In zijn brief van 21 oktober 1915 (Duprez 1979: 58) aan zijn ouders, broers en zuster toont hij zich zoo *weemoedig en droefgeestig, alleen om 't gedacht dat gij zooveel verdriet in mij maakt (...)*. Hij stelt zijn ouders echter gerust: *Nu is alles veel verbeterd en is er meer voor ons gemak en gezondheid gezorgd en is ons leven toch zoo lastig niet meer... (...) Denk ook niet dat wij zoo gedurig in levensgevaar zijn, wel neen, wij hebben ons rustdagen en daarbij tegenwoordig vecht men niet voor zooveel* (Duprez 19179: 61).

In de brief van 24 december 1915 aan zijn sergeant Leo Van de Walle verneemen we meer over het dagelijkse leven aan het front in Diksmuide: *'s Avonds dan zijn we naar de derde lijn gegaan. De jongens hadden op goede schuilkamers gerekend. Helaas ... we lagen in de modder... en in open lucht voor zooveel... maar 's morgens reeds waren <we> op zoek om onze hokjes toch wat te verbeteren.*

Het leven in de sector Diksmuide weegt zwaar door: *Anders stellen allen het hier goed. We zijn allen om ter vermoeid. Toch, zoo 28 dagen moeten werken, zonder eenen dag rust. Nog 't minste van dat werken, maar alle dagen moeten we over de 20 kilometers gaan... (...) 's Avonds komen we thuis als 't donker is ... dood moede en afgebeuld... waggelende als zatterikken* (sic) (Duprez 1979: 91-92).

In zijn brief van 7 januari 1916 laat Renaat zich drijven op zijn verlangen naar huis: *'k Zou U ook allen zoo gaarne eens zien... 't is toch reeds zoolang geleden dat ik uw beminde wezentrekken mocht aanschouwen...* (Duprez 1979: 65).

In maart 1916 sneeuwt het enkele dagen, de jongens hebben op hun *vingers geschuifeld en met de voeten gestampt... Verbeeld U eens dat ge een heele nacht buiten moet stilzitten, achter een hoopje aarde, wijl de sneeuw gedurig neervlokt... (...)* *Verleden maal warmde ik mijn handen aan de loop van mijn geweer. Maar door den duur kon ik het bijkans in mijn handen niet meer houden van de hitte. En zo brachten we uren en uren door in de koude. Dichte bij elkaar gedreumd zaten we te bibberen en te stampvoeten* (Duprez 1979: 76-77).

De Rudder: Landegemnaar onder en voor de Landegemnaren

't Is voor ons Vaderland, voor België, voor Landegem

Zijn lange brief van 18 december 1914 waarin hij de reis van Landegem naar het kamp van Auvours in alle details vertelt, eindigt in een patriottische opwelling: *'t Is voor ons Vaderland, voor België, voor Landegem. Hebben we geen vaderland meer, dan hebben we geen godsdienst meer. Leve God en België, Leve de Koning. Dood aan de Duitschers.* (Duprez 1979: 45).

Landegem speelt in het frontleven en vooral in de herinneringen van Renaat een belangrijke rol. In zijn brieven mijmert hij en droomt hij van zijn dorp: *'k zie mij t' alledaagsche zoet leven van Landegem, en die gedachten zijn me zoo zoet* (Brief van 02.02.1915, Duprez 1979: 46) of: *O nog zoo dikwijls en zoo veel denk ik op u en op 't lieve Landegem en 'k zie u allen zoo vol bedrijvigheid rondloopen in die levendige groenheid van ons streke.* (Brief van 02.07.1915, Duprez 1979: 57).

De oorlog blijft duren en zijn herinneringen aan Landegem wegen zwaar door: *'t Doet me zoo'n deugd eens te mogen schrijven naar menschen die 'k vroeger in den zoeten vreedestijd zoo goed gekend en dagelijks gezien heb, en die met mij op die gemeente woonden, die me zoo nauw aan 't herte ligt... Zoo vele denke ik nog op ons Landegem. In mijn geest zie 'k dat nestje liggen, verre, o zoo verre van mij...* (Brief van 28.07.1916, Duprez 1979: 80).

Als hij 's nachts op wacht staat, denkt hij zoveel... maar de kogels brengen hem tot de werkelijkheid en dan zweert hij *voor U, o België, o Vlaanderen, o Landegem tot der dood* (Brief van 28-07.1916, Duprez 1979: 81).

Sombere gedachten blijven hem bestoken in zijn brief van 3 november 1916: *Van Landegem ontvang ik nog niets. Geen zonnestraal verblijdde mij... komend uit dien zwarten somberen einder, waarin Landegem voor mij bedolven ligt.* (Duprez 1979: 85).

De Rudder en zijn Landegemse kameraden aan het front

De hele oorlog door hield De Rudder contact met zijn dorpsgenoten aan het IJzerfront.

In het kamp van Auvours ontmoet hij geregeld Maurits De Schepper, Prosper Lambrecht, Alfons Goedertier, Herman Michiels en Florimond Pynaert. Zij laten via De Rudder de groeten doen aan hun ouders en familie in Landegem of sturen een briefje mee in de enveloppe van Renaat. Zij hebben in februari 1915 van thuis nog geen nieuws ontvangen en *zijn daarom zoo triestig* (Duprez 1979: 48).

Op kerstmis 1914 ontving De Rudder een brief van zijn ouders (Duprez 1979: 45) en in zijn antwoord vernemen we dat hij nieuws heeft ontvangen van zijn kozijn Emiel Bracke en dat hij correspondeert met Maurice Boesman. Kamiel Ostyn vraagt om de groeten te doen aan J. Clays²⁶ (Brief van 02.02.1915 en van 20.02.1915, Duprez 1979: 46 en 48).

²⁶ De Rudder schrijft *Clays*, maar die naam wordt in Landegem steevast *Claeys* geschreven. **Ostyn Camiel** (°Oudenburg 20.08.1896) was waarschijnlijk oorlogsvrijwilliger. Hij vestigde zich op 06.12.1913 in Dorpplaats nr. 2 te Landegem. In dat zelfde huis woonde Claeys Jules Romanus (°Landegem 19.05.1850), bakker, winkelier en herbergier. Misschien was Ostyn bakkersknecht.

Eens aan het front maakt hij ook kennis met de Landegemnaren Maurits Michiels²⁷ (broer van Herman), Jules en Achiël De Schepper²⁸ (broers van Maurice De Schepper), Oscar De Wispelaere²⁹, Jules Pynaert³⁰, Alfons Goedertier³¹ (broer van Léonce) en met Joseph Van de Castele³² (Duprez 1979: 61).

Op 2 juli 1915 laat hij weten dat zijn dorpsgenoot Henri Van Laere³³ twee keer gekwetst is geweest en ziek ligt in het *Hopital N° 25 S-officier in Valognes (Manche)* Frankrijk. Van Laere *doet de complementen aan zijn huis en vraagt of zij niet eens willen schrijven*. (Duprez 1979: 57). Met Van Laere die zich waarschijnlijk in een Frans hospitaal bevond, voert hij de hele oorlog

²⁷ **Michiels Hendrik Maurits**, °Landegem 17.09.1892, z.v. Remigius en Eugenia De Muynck, landbouwwerkman, wonende Vosselarestaat 1, soldaat 1ste bataljon Carabiniers-cyclisten 2de compagnie, Brussel, in dienst 01.10.1912, stamnr. 1013, gemobiliseerd op 30.07.1914. Had reeds een broer in dienst.

²⁸ **De Schepper Achiël**, °Landegem 01.03.1894, z.v. Leo (°Landegem 03.05.1864) en Sidonia Leonia Maria Martens (°Landegem 12.06.1866), bakkersgast, wonende Muurstraat 3, soldaat 5de Jagers te Voet, in dienst op 25.09.1914, stamnr. 363. Broer van Jules en Maurice.

De Schepper Julius Alouisius, °Landegem 22.12.1892, z.v. Leo en Sidonia Leonia Maria Martens, landbouwdienstknacht, soldaat 4de regiment 1ste Jagers te Voet, 3de bataljon, 3de compagnie Charleroi, gemobiliseerd op 01.08.1914, mil.reg. 143.

²⁹ **De Wispelaere Oscar**, °Landegem 13.01.1889 †30.05.1974, z.v. Ivo en Marie Theresia Van Parys, ongehuwd, korporaal 21ste Linierregiment 5de compagnie Dendermonde, in dienst 16.11.1909, gemobiliseerd op 14.08.1914, stamnr. 232 en 56239. Vuurkruiser, 8 frontstreden.

³⁰ **Pynaert Julius**, °Landegem 19.09.1892, z.v. Alouisius en Maria Julia Van den Berge, landbouwwerkman, soldaat 1ste regiment Jagers te Paard 2de groep 4de eskadron Doornik. In dienst op 01.10.1912, stamnr. 18162, mil.reg. 181.

³¹ **Goedertier Alfons Aloïs**³¹, landwerkman, °Nazareth 07.06.1893, z.v. August en Eugenia Bekaert, wonende te Landegem. Wordt bij de lichten 1913 en 1914 vrijgesteld wegens broederdienst maar is als vrijwilliger naar de oorlog getrokken.

³² **Van de Castele Albrecht Adriaan Jozef**, °Landegem 05.03.1896, z.v. Theophiel en Julia Van de Kerchove, student geneeskunde, soldaat 10de Linierregiment 6de compagnie, oorlogsvrijwilliger. Zijn vader was eigenaar van de Wildemolen te Landegem. Zie: J. Luyssaert, Landegem, een beeldige geschiedenis, in *Het Land van Nevele*, jg. 29 (1998), afl. 3, p. 188.

³³ **Van Laere Hendrik (Henri)**, °Landegem 02.03.1882, z.v. August en Rosalia De Wulf, Vestingsoldaat Antwerpen, gemobiliseerd op 01.08.1914, stamnr. 1103, mil.reg. 74. Woonde in de Drijhekenstraat 2.

lang een drukke correspondentie (Duprez 1979: 100-110).

In zijn brieven van 21 oktober 1915, 9 december 1915 en 17 december 1915 toont Renaat zijn betrokkenheid bij het leven van zijn medestrijders-dorpsgenoten.

Hij vraagt zijn ouders of ze de groeten willen doen aan de ouders van Maurice De Schepper, Prosper Lambrechts, Herman en Maurits Michiels, Jules en Achiel De Schepper, Oscar De Wispelaere, Jules Pynaert en Alfons Goedertier.

Oscar Van den Broecke³⁴ is in het hospitaal geweest maar stelt het nog zeer goed.

Op 7 januari 1916 laat hij weten dat *Maria (van Meyerkens) haren zoon Oscar* (Van den Broecke?) gereformeerd is: *'t Is te zeggen dat hij geen dienst meer moet doen. (...) Oscar is zoo zeker als gij allen dat hij den oorlog zal doorspartelen.* De Rudder schrijft in de plaats van Oscar en zijn moeder mag haar brieven naar De Rudder sturen, hij zal ze wel doorsturen naar Oscar. De andere Landegemnaren zijn nog allen in volle gezondheid. Ook doet hij de beste groeten aan de gezusters De Roose³⁵; aan de familie De Wispelaere laat hij weten dat Oscar De Wispelaere in volle gezondheid is. Van Jules en Ach. De Schepper heeft hij een brief ontvangen, ook van zijn kameraad Maurice van Assche³⁶ (Duprez 1979: 61 en 65-66).

In een niet gedateerde brief (waarschijnlijk van 1917) aan Henri Van Laere schrijft Renaat dat hij Leon Van Hove³⁷ gezien heeft en dat Alfons Goedertier terug is op het front. Op 12 oktober 1917 meldt De Rudder dat de moeder van deze Goedertier (Maria Eugenia Bekaert) overleden is; Goedertiers broer die in Duitsland krijgsgevangen zit, heeft het hem laten weten. (Duprez 1979: 112).

³⁴ Verder informatie over deze soldaat hebben we niet gevonden.

³⁵ De Roose Maria Emma °Landegem 20.05.1880 x Landegem 21.05.1919 Karel Lodewijk Standaert. De Roose Anna Camilla °Landegem 24.12.1881. Woonden in de Drijhekenstraat 3, Landegem.

³⁶ Meer inlichtingen over deze Van Assche konden we niet vinden.

³⁷ **Van Hove Leo**, °Landegem 22.01.1894, z.v. August en Virginia Goemaere, landwerkman, soldaat 21ste Linie 7de compagnie nr. 5, stamnr. 1505.

Een frontblaadje voor de Landegemse soldaten

Aanvankelijk was De Rudder van plan een adressenlijst samen te stellen van en voor alle Landegemse soldaten, maar in een brief van 2 februari 1917 aan zijn dorpsgenoot Henri Van Laere heeft hij *een ander gedacht gekregen*: *'t is een bladje voor onze Landeg. jongens te laten verschijnen, dat maandelijks of tweemaandelijks zou verschijnen*. Zijn doelstellingen zijn duidelijk afgebakend: 1. *De jongens meer gelegenheid geven tot briefwissel, door adressenlijst*; 2. *Ze in te lichten over 't nieuws van ons dorp, of van ons allen*. Maar zijn hoofddoel is: *ze te verzedelijken: ze te BEWAREN lijk ze van hunne ouders zijn weggegaan: brave deugdzame kath. VL. Jongens; Ze te STERKEN tegen den strijd der onzedelijkheid die hedendaagsch zooveel veld wint en tegen den slechten gedachtenstroom die alom heerscht, ze op te WEKKEN tot eigen ontwikkeling en eigen studie door boeken, enz. ze te VERVLAAMSCHEN: ze meer Vlaming te maken en ze meer stambewustzijn en fierheid in te planten, om ze langs dien weg, als echte Vlamingen, als jongens met gezonde gedachten, den waren weg op te leiden* (Duprez 19179: 109).

De Rudder is niet enkel een dromer, hij ziet ook de praktische en vooral financiële kant van zo'n uitgave. Hij zou het blad uitgeven *op groote vellen schrijfpapier, die tevens gemakkelijk kunnen verzonden worden*. Hij zou ze *afdrukken met eene "pâte"* waarvoor hij zelf zou zorgen als hij geld had. Hij beseft dat de soldaten dat blaadje met hun magere soldij niet kunnen betalen maar hij zal *hier en daar aan de deur kloppen van eenige liefdadige menschen* en daarbij denkt hij aan Henri Van Laere (Duprez 19179: 109). En op 18 februari 1917 bedankt hij hem voor zijn *brief met de 20 franken (...)*. Hij zal zijn best doen het blaadje *zoo prachtig mogelijk te maken*. Hij zal er zijn beste krachten aan besteden om de *Landegemsche jongens op den goeden weg te houden (...)* en om *in hun harte die liefde te doen ontvlammen voor ons Vlaanderen, voor ons moedertale, voor ons eigen zeden* (Duprez 19179: 110).

Op Pasen 1917 (8 april) doet hij langs zijn ouders om de beste groeten van al de Landegemse jongens, voor wie hij *een maandblad gesticht heeft* (Duprez 19179: 70).

Wanneer het eerste nummer is verschenen, konden we niet vinden. Waren er problemen met de toestemming van de militaire overheid?

Op 20 juli 1917 laat hij aan de familie Sergeant in Frankrijk weten dat hij toelating gevraagd heeft *op 't Groot Hoofdkwartier, om ons frontblaadje "De*

Zonnehoogten in!” voort uit te geven. Uit het woord voort kunnen we afleiden dat hij het blad niet verder mocht uitgegeven en daarom toestemming vroeg op het hoofdkwartier. De Rudder vreest trouwens dat hij *lijk ten andere in alles, wederom gedwarsboomd* zal worden (Duprez 1979: 88).

Zijn vrees is niet ten onrechte, want in de loop van 1917 werden Renaat zijn brieven en artikelen gecensureerd (zie hierna).

Dat het frontblaadje zeker enkele keren is verschenen, werd in augustus 1977 bevestigd door Maurice De Schepper: *Het soldatenblad dat hij uitgaf voor de Landegemse jongens stuurde hij mij regelmatig toe* (Duprez 1979: 405). Buiten een getrouwe transcriptie van (een deel van) het eerste - niet gedateerde - nummer van “De Zonnehoogten in” door Lieve en Rom Duprez (1979: 477-478) is er bij ons weten in archieven of musea geen enkel exemplaar van dit frontblaadje bewaard.

De Rudder en zijn dorpsgenoten in Landegem of op de vlucht in Frankrijk

De eersten aan wie De Rudder de groeten overmaakt in zijn brief van 2 februari 1915, geschreven van uit het kamp in Auvours zijn *onze Meesters* bij wie zijn vader hovenier is, nl. de familie de Kerchove d'Ousselghem. Hij vergeet ook niet de onderpastoor van Landegem (De Witte) en E.H. De Wilde, onderpastoor van Nevele, van wie hij Latijnse les had gekregen. Zijn buurvrouwen Anna en Emma De Rooze worden speciaal door hem genoemd (Duprez 1979: 46).

Op 21 oktober 1915 laat hij de groeten doen aan *al de kennissen in 't dorp bijz. Therezeken en Bruno* (Duprez 1979: 61).

Met de familie Sergeant die naar Frankrijk is gevlucht, voert hij reeds van in het kamp van Auvours in 1915 en ook later een drukke correspondentie (Duprez 1979: 74-88). Deze familie nodigt De Rudder uit om eens bij hen in Frankrijk op verlof te gaan maar *ik zou het nooit over mijn herte kunnen krijgen, nu in zulken duren tijd, U ten koste te strekken. (...) Gij zult het mij niet ten kwade duiden hoop ik, dat ik liever niet zou komen* (Duprez 1979: 87).

Op 20 juli 1917 gaat hij dan toch in op de uitnodiging; van zodra hij verlof krijgt zal hij *eens overkomen, maar 't zal waarschijnlijk zijn* in zijn heenreis naar Lourdes (Duprez 1979: 88).

Blijkbaar zijn sommige dorpsgenoten naar Engeland gevlucht want De Rudder is van plan een lijst op te stellen van de Landegemnaren die in het niet bezette België, Frankrijk of in Engeland verblijven. Zo probeert hij van

de gevluchte familie Sergeant in Frankrijk het adres te krijgen van de Landegemse molenaarsfamilie De Weirdt die reeds in 1910 naar Frankrijk was uitgeweken³⁸ (Brief van 21.05.1916, Duprez 1979: 80).

In dezelfde adem vraagt hij de adressen van Arthur Martens³⁹, Vereecke⁴⁰, August Van de Gehuchte⁴¹ en van andere Landegemse vluchtelingen (Brief van 25.08.1916, Duprez 1979: 101).

Op 30 augustus 1917 ontving hij een brief van een dorpsgenoot uit het interneringskamp in Zeist. Het gaat hier om Emiel Van Severen⁴² (Duprez 1979: 272 en 297).

Dappere Landegemnaren aan het front

Aan zijn vrienden Sergeant begint De Rudder zijn brief van 21 mei 1916 (Duprez 1979: 79) als volgt: *Gij hebt misschien in de dagbladen gelezen, wat er op ons front voorviel in 't begin van Mei* (1916). Wat was er gebeurd?

Op dinsdag 2 mei 1916, om 4 uur 's morgens, schiet de streek aan het IJzerfront wakker van het kanongebulder. De Belgische frontlinie tussen Diksmuide en de Dodengang ligt zwaar onder vuur. In de kantonnementen van Eggewaartskapelle, Kruis-Abeele en Steenkerke wordt alarm geblazen. De drie bataljons van het 2^e Linierregiment op rust moeten meteen optrekken

³⁸ In 1910 was Karel Lodewijk De Weirdt (*Nazareth 28.01.1858) eigenaar van de dorpsmolen van Landegem. Bij een hevige storm in 1910 sloeg de molen te pletter. Begin september 1910 vertrok de molenaar met zijn echtgenote Maria Mathildis De Vogelaere (*Meigem 15.02.1867) en zijn hele gezin naar de hoeve Sebastopol in het Franse plaatsje Mailly Rainneval aan de Somme.

³⁹ Tussen 1910 en 1920 woonden in Landegem twee mannen met dezelfde naam: Martens Arthur Gustaaf *Landegem 04.09.1892 Kerkstraat 11, was soldaat. Martens Arthur *Landegem 04.12.1896 Wildekouter 1. Over wie De Rudder het heeft, kunnen we niet uitmaken.

⁴⁰ Misschien gaat het over Vereecke August *Aalter 12.09.1913, *statiecommies* komende van Aalter 29.12.1913 en naar Merendree vertrokken op 01.10.1921. Woonde Statiestraat 23.

⁴¹ Van De Gehuchte August *Landegem 02.01.1890, naar Antwerpen vertrokken op 20.09.1913, soldaat, woonde in de Drijhekenstraat 1.

⁴² **Van Severen Aloïs Emile**, *Landegem 05.01.1884, e.v. Maria Janssens, smid, soldaat 2de Linierregiment, stamnr. 53399, mil. reg. 103.

naar de Ruitersstelling en de Dodengang⁴³. Daar vallen die dag liefst 600 obussen. Gelukkig kan het 2^e Linieregiment die dag een Duitse inval vrijdeden. Verliezen: 6 doden en 16 gewonden. Aan de overkant van de IJzer vallen wel drie Belgische voorposten in Duitse handen. Maar het 8^e Linieregiment (waarvan de Rudder deel uitmaakt) zet alles op alles en kan die posten nog dezelfde dag heroveren. Het verlies aan mensenlevens in het 8^e Linie is hoog: 30 doden en circa 120 gewonden (Debaeke 1998: 78-79). De jongens van Landegem bleven ongedeerd en hebben weer eens geluk gehad.

Twee Landegemnaren onderscheiden zich door moed aan het front. *Alfons Goedertier, Herman Michiels zijn voorgesteld voor eene decoratie*. Alfons heeft tijdens een bombardement zijn gekwetste makkers van onder de aarde gehaald terwijl de projectielen rond hem openbarstten, *maar hij hoorde ze niet meer ontploffen want hij was voor een uur doofgeslagen van de ontploffing*. (...) *'t Is reeds de derde maal dat hij aan zoo'n gevaar ontsnapt* en Herman Michiels snelde ook onder een bombardement een gekwetste kameraad te hulp (Duprez 1979: 79).

Zomer 1916: rustdagen in de Panne en Ramskapelle. Actief in de Vlaamse Beweging.

In de zomer 1916 kreeg de afdeling van Renaat volle rust, eerst in De Panne en daarna in het vredige frontvak Ramskapelle. Rust kende Renaat niet. Meer en meer wordt hij actief in de Vlaamse Beweging. Een eerste brief, gesierd met AVV VVK, schrijft hij op 21 januari 1916 naar Leo Van de Walle, de sergeant van zijn peloton. Een vroegere brief van 8 januari 1916 aan diezelfde sergeant sloot hij af met *Warmen Vlaamschen*

⁴³ Na de IJzerslag van oktober 1914 is een deel van de linkeroever van de IJzer in handen gebleven van de Duitsers. Twee uitgebrande petroleumtanks op de linkeroever ten noorden van kilometerpaal 16 werden door de Duitsers onmiddellijk als observatiepost ingericht. Herhaaldelijke pogingen van het Belgisch leger om de petroleumtanks te vernietigen mislukten. Een andere techniek wordt toegepast: in de buurt van kilometerpaal 16 wordt een naderingsgang gedolven in de richting van de petroleumtanks. De Duitsers van hun kant blijken hetzelfde te doen. Deze loopgraaf wordt al vlug *Dodengang* genoemd omwille van het groot aantal slachtoffers dat er sneuvelt. Om een verovering van de *Dodengang* af te weren wordt aan het begin een *Ruiter* gebouwd. Voor een afbeelding van de *Ruiter* zie Debaeke 1998: 72.

handdruk (Duprez 1979: 94). AVV VVK siert ook vanaf 30 maart 1916 de hoofding van zijn vele brieven aan de familie Sergeant in Frankrijk (Duprez 1979: 77-88).

In zijn brief van 23 juli 1916 aan zijn neef Emiel Bracke heeft hij het over 'Vlaams bloed' en 'Vlaamse grond': *'k Zie bloed vloeien (...) Vlaamsch bloed.. en door mijn ziel gaat een rilling van smarte... 't Zelfde kostelijk bloed dat vloeide op den Groeninghekouter drinkt hier nu na eeuwen en eeuwen denzelfden Vlaamschen grond* (Duprez 19179: 98). Die begrippen 'ons bloed, onze grond' zijn later steeds luider gaan klinken in de frontbeweging (Duprez 1979: 19).

In de brief van 25 augustus 1916 aan zijn dorpsgenoot Henri Van Laere van- gen we nog eens signalen op van Renaats Vlaams bewustzijn. Hij heeft het over feestjes die in de kantonnementen tot vermaak van de soldaten worden opgevoerd, maar: *Spijtig dat het soms al fransch is dat de klokke slaat... Nochtans 't overgrootste gedeelte van het leger zijn Vlamingen... (...) Ik ben ook Vlaming, nog een van die echte soort, die hun taal zoo liefhebben, als een mijner oogappels. Als ik een Vlaming hoor die zijne tale achteruitstoot en liever Fransch spreekt, kijk, dat gaat door mijn harte* (Duprez 1979: 101).

In zijn brief van 29 september 1916 deelt hij de weemoed die Van Laere voelt bij het zien *hoe ons tale en ons jongens verstooten en veracht worden, hoewel hier in de loopgraven, het voor 7/10 misschien 8/10 onzer, Vlaam- sche jongens zijn die hun lijf en leven ten pande stellen voor Vorst en Vader- land*.⁴⁴ Op de grafkruisen van de gesneuvelde Vlamingen *leest men de naam van geboortedorp, den dag van hun roemrijk en eervol afsterven, in 't fransch* (Duprez 19179: 103).

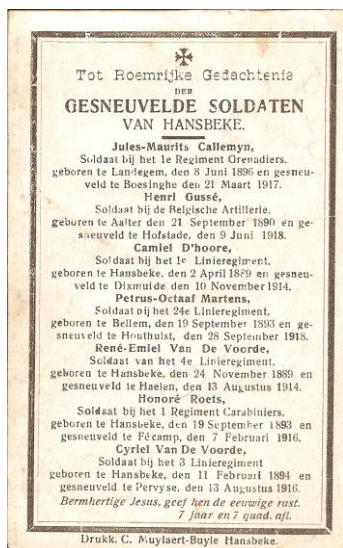
En op het kerkhof van Westvleteren waar gesneuvelden uit die streek wor- den bijgezet, stond hij *ineens voor het graf van een onzer jongens, zie hier wat er op 't kruisje stond: ('n Vlaming en in 't fransch): Ici repose CALLWYN*

⁴⁴ Over de numerieke verhouding Vlamingen-Franstaligen aan het IJzerfront werd tijdens en na de Eerste Wereldoorlog en wordt nog steeds ook op internet een geanimeerde polemieek gevoerd, zie o.m. <http://gent.kvhv.org/blog?id=75>; <https://geschiedenislessen.wordpress.com/belgie-vlamingen-franstaligen/belgi- sche-onwil-en-flamenpolitik/>; <http://www.westgids.be/80-vlaamse-gesneuvelden-aan-de-ijzer-mythe-of-wer- kelijkheid/>.

JULES⁴⁵, Soldat 1r Rég. Gren. V.D.G., né à Landegem le 8/7/1896, Mort pour la patrie le 21 Mars 1917 à Boesinghe. Dat trof me diep (Duprez 1979: 111).

Foto van Jules Callewijn en tekstzijde van het gezamenlijke bidprentje van de Hansbeekse gesneuvelden.

De Rudder zet zijn verontwaardiging over de behandeling van de Vlaamse soldaten door de Franstalige militaire overheid in daden om. Hij sticht de vereniging 'IJzerkerels', schrijft artikelen voor 'Ons Vaderland' en 'De Belgische Standaard' en richt zijn frontblaadje op. Van dat ogenblik af leeft hij helemaal mee met de Vlaamse beweging. Hij schrijft brieven en artikelen en voert gesprekken met gelijkgezinde soldaten (Duprez 1979: 19 en 386).

Derde winter in de loopgrachten: november 1916

Aan zijn vriend Henri Van Laere schrijft hij: *De banen liggen hobbelig en beslijkt, bezwadderd en beploeterd...(...) De piotten komen nu met beslijkte kapoot en bewapening terug uit der loopgraven. (...) Gansche nachten staan ze soms te bibberen van de koude en te stampvoeten in hun beslijkte doorweekte schoenen. (...) 't Is nu reeds den derden winter dat ze te bibberen en te beven zitten in de loopgrachten* (Duprez 1979: 105).

⁴⁵ **Callewijn Jules Maurits**, Soldaat OV 1915, 1^e Grenadiers, °Landegem 08.06.1896, z.v. August en Emilie Verplaetse, ongehuwd, landman, wonende te Hansbeke, †Boezinge 21.03.1917, begraven BMB Westvleteren, graf 289.

1917: cachot en censuur

En heel vlug liep De Rudder in de kijker. Vanaf juli 1917 werden alle geschriften, artikelen en brieven van Renaat door de militaire veiligheidsdiensten nagezien en indien zij dat nodig vonden ook gecensureerd (Duprez 1979: 168).

In juli 1917 lag het regiment van De Rudder op rust te Marcq in Noord-Frankrijk. Daar werd door Vlaamse soldaten de Vlaamse hoogdag 11 juli herdacht. De geheime diensten startten een scherp onderzoek naar de organisatoren achter die plechtigheid.

Renaat werd opgeleid en gevangen gezet omdat hij de brochure 'Vlaanderen Weezang' (die niet verboden was in zijn compagnie) te lezen had gegeven. Gedurende 20 uur werd hij in het cachot, een aardappeldolder in Marcq, opgesloten. Een 12-tal mannen onder wie Julius Minjauw⁴⁶ moesten daar politiewacht optrekken. Daar vernam Minjauw van een makker dat De Rudder er in de aardappeldolder van een hoefetje zat opgesloten (Duprez 1979: 405).

Na zijn vrijlating begon een groot onderzoek tegen hem, hele bundels papieren werden hem afgenomen en zijn brieven kregen het censuurnummer 69 (Duprez 1979: 21-22, 119 en 134).

Een brief van augustus 1917 aan zijn vriend Oscar Dambre⁴⁷ wordt door de censuur tegengehouden en een veiligheidsagent wordt op hem afgestuurd (Duprez 1979: 125).

Op Allerheiligen 1917 werd hij *voor vier dagen in 't gevang geworpen*, omdat hij in een artikel *den binnenkant onzer compagnie beknibbelde en om de censuur te beleedigen*. (...) *Ik werd seffens in 't gevang van 't Arsenal van*

⁴⁶ Jules Minjauw was oorlogsvrijwilliger en was actief in de Frontbeweging.

⁴⁷ **Dambre Oscar** °Vlamertinge 12.11.1896 - †Gent 23.06.1972. Meldde zich op 14 oktober 1914 als oorlogsvrijwilliger. Aan het front engageerde hij zich al snel in de Frontbeweging. Zo correspondeerden De Rudder en Dambre met mekaar. Meer over Dambre, zie: Maarten Vanginderachter: *Dambre, Oscar*, in: *Nieuwe encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, dl. A –F (1998), p. 858-859.

Gravelines geleid en bracht er van 1 tot 5 Nov. 1917 door in eene cel slechts door enkele gaatjes verlucht zonder den minste lichtstraal (Duprez 1979: 130 en 282).

Op 14 december 1917 (drie dagen voor zijn dood) schrijft De Rudder aan Ward Hermans⁴⁸: *'k Ben voorgesteld voor 4 dagen cachot, wederom om een artikel* (Duprez 1979: 160).

De cel flaminganten waarvan De Rudder deel uitmaakte.

V.l.n.r.: Gaston Deweer (brancardier), Karel De Sutter (brancardier), Frans Strubbe, Richard Ide, Leo Van De Walle (sergeant), Aimé Herman, Hubert Pelsers, onbekende en Renaat de Rudder.

⁴⁸ **Hermans Ward** (Turnhout 1897 – Deurne 1992) meldde zich tijdens de Eerste Wereldoorlog als vrijwilliger en zat als soldaat van augustus 1915 tot mei 1918 aan het IJzerfront. Hij geraakt al vrij vlug ontgoocheld over de taaltoestanden. Hij werd actief in de Frontbeweging als medewerker van *Ons Vaderland* en zo leerden hij en De Rudder mekaar kennen. (NEVB, 1433)

De vierde winter aan het front, december 1917

De vierde winter aan het front trad in. De eenheid van Renaat keerde terug naar de desolate vlakte van het frontvak Merkem. Omgeploegd door het krijgsgewoel en door de stortregens was de streek tot een ware modderpoel herschapen. Het leven was er onmenselijk. In het slijk en geplaagd door ongedierte, moesten de soldaten voortdurend versterkingen aanvoeren en verdedigingswerken uitvoeren.

Aan zijn oorlogsouders Dumont in De Panne schrijft De Rudder: *We zijn nu op de bloedvelden; op de moddervelden (...) 't Leven is hier vreeselijk. Een gemarteld en voortslepen van 't afgeleefde lijf (...) We zitten soms geprest en opeengestapeld als beslijkte dieren in een hok (...) of liggen in zwadderige modder die verijst (...) of we strompelen tot over de knieën in de vastknellende modder (...) Wij leiden stille ons verwilderde leven (...)* (Duprez 1979: 146-147).

Renaat had al lang het voorgevoel dat hij aan het front zou sterven en regelmatig herhaalde hij: *zo er offers vallen moeten, 'k sterf gaarne voor Vlaanderen.*

In december 1917 schreef hij op een restje papier een laatste briefje aan zijn moeder⁴⁹. Het zou zijn testament worden⁵⁰.

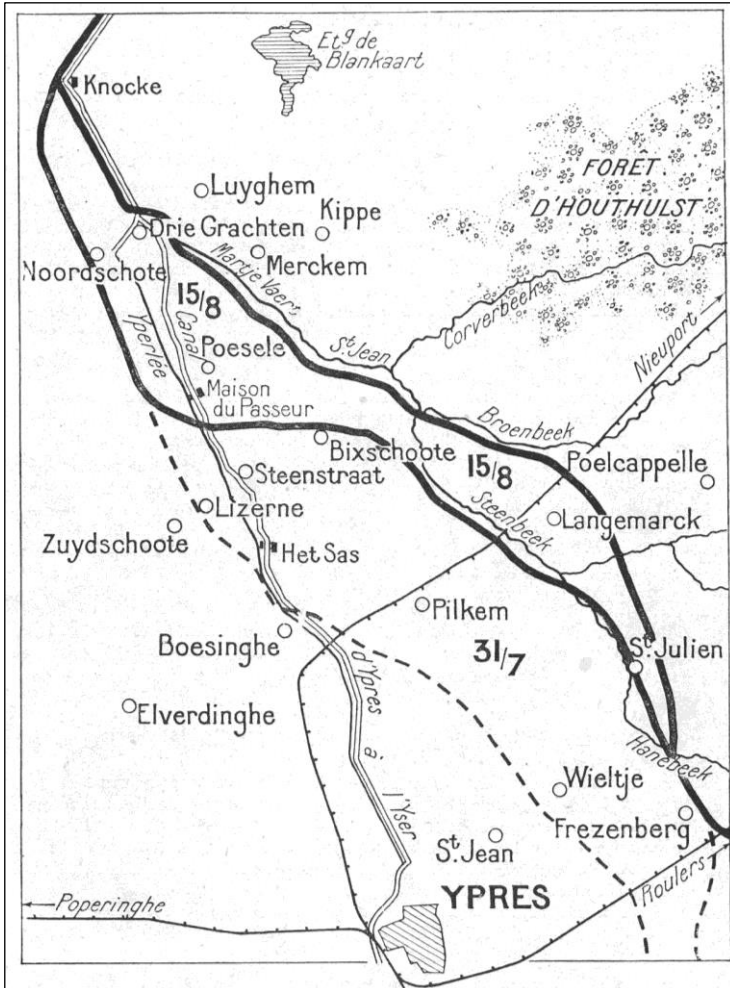
*Op 1 juli 1973 onthulde burgemeester Julien Coppens in Landegem een monument voor Renaat De Rudder.
De tekst op de gedenksteen is zijn testament.*

⁴⁹ Afgebeeld in Duprez 1979: 487

⁵⁰ Zie tekst op het monument in Landegem.

Op 11 december 1917 vierde hij zijn twintigste verjaardag.

Overlijden van Renaat De Rudder

Op deze kaart van 1919 vinden we De Kippe ten noordoosten van Merkem (hier Merckem geschreven)

Op 17 december 1917 's avonds lag de 3^e compagnie van het 8^e Liniereregiment, waarvan Renaat De Rudder deel uitmaakte, op voorlinie voor Merkem-De Kippe. De schildwachten waren uitgezet en op vastgestelde uren moest er een patrouille voor de posten op verkenning: een korporaal met drie mannen. Renaat gevolgd door de anderen bood zich vrijwillig aan. Zij waren juist onderweg toen de 11^e Cie van datzelfde 8^e Liniereregiment ging werken in de voorposten, maar de 11e Cie werd niet verwittigd dat er een patrouille van die 3e Cie op verkenning was. Toen die patrouille voor de vooruitgeschoven posten kwam, dachten de wachten van de 11e Cie dat ze door de Duitsers omsingeld waren. De korporaal riep *halte-là*. Niemand antwoordde maar de patrouilleurs lieten zich vallen. Toen vuurde de korporaal van de 11e Cie om zijn manschappen te verwittigen dat er onraad was.

Renaat werd door een Belgische kogel getroffen in de dij, de slagader was doorboord. Hij werd overgebracht naar het krijgshospitaal van Hoogstade maar niets mocht nog baten, hij stierf er aan zijn verwondingen op 17 december 1917. Hij werd gedood ten gevolge van een onvergetelijke nalatigheid, van een jammerlijke vergissing.

Renaat werd op 21 december begraven op de militaire begraafplaats van Westvleteren. De lijkdienst in de kerk van Westvleteren werd bijgewoond door vele Vlaamse vrienden.

Tijdens de 13^e IJzerbedevaart op 21 augustus 1932 werd zijn stoffelijk overschot bijgezet in de crypte van de IJzertoren in Diksmuide (Duprez 1979: 24, 363, 370 en 386).

In het bevolkingsregister van Landegem⁵¹ staat verkeerdelijk: *Gesneuveld te Hoogstade 18.12.1917*. De Rudder is gesneuveld op 17 december en overleden op 18 december in het veldhospitaal van Hoogstade.

⁵¹ G.A.N., Bevolkingsregisters van Landegem 1910-1920, deel 1, blz. 167.

† Bid God voor de zielerust van
Jules De Brabandere,
soldaat bij het 4de linie-regiment
zoon van Hendrik en Louise Lambrecht,
geboren te Landegem den 20 Mei 1893, gesneuveld
op 't veld van eer voor Diksmuide den 27 October 1917
en te Steenkerke-bij-Veurne op 't kerkhof begraven.

Het was een beste jongen, rechtschapen
en edelmoedig, opgeruimd van aard,
dienstvaardig voor iedereen, bemind
door allen die hem kenden. Van den eersten
dag van den oorlog stond hij in 't gelid tegen
den overweldiger. Drie lange jaren heeft hij
onder het vuur van den vijand, in regen en wind
en koude aan den bloedigen IJzer geleden en
gestreden tot bevrijding van zijn dierbaar
volk, niet uit zucht naar eer of belooning maar
eenvoudig uit plichtsbesef en trouwe Vader-
landsliefde.

Hij beminde zijn huis, zijn land en zijn God.
Toen hij den 23 October 1917 naar de
Duitsche posten zou worden vooruitge-
zonden, schreef hij aan zijn broer: « Ik wil u
« terzelfdertijd goeden dag en goeden avond
« wenschen, want ik weet niet wat mij te wach-
« ten staat. Doch ge moogt gerust zijn: ik heb
« nogmaals mijn plichten vervuld in de kerk.
« Indien mij een ongeluk treft, welnu, in den
« naam van God aanvaard ik mijn lot. » — Vier
dagen later was hij een lijk. God hebbe zijn
schoone ziel! — Jongeling, roemvol is uw dood,
rijk aan verdiensten bij den Heer.

Beminde Ouders, Broers en Zuster, voor
mijn behoudenis hebt ge veel en vurig
gebeden. Zoo gaarne had ik u weerge-
zien. God heeft er anders over beschikt. Zijn
heilige wil geschiede! Troost u, hierboven leef
ik in 't land van eeuwigen vrede en onverstoor-
baar geluk. Vaarwel tot in den hemel.

Bietogend Hart van Jezus, ontferm u over de steruenden.
(300 dagen afstaat.)

*Enkele weken voor zijn dorpsgenoot Renaat De Rudder,
sneuveld Jules Debrabandere bij Diksmuide op 27 oktober 1917.
In de nalatenschap van De Rudder werd een bidprentjes van
Jules Debrabandere teruggevonden.*

Pijnlijke onzekerheid in Landegem over het lot van Renaat De Rudder

Tijdens het eindoffensief in oktober-november 1918, toen het Duitse leger zich moest terugtrekken, vestigde de generale staf zich in het kasteel de Kerchove d'Ousselghem te Landegem⁵². Moeder De Rudder werd gedwongen

⁵² Over de gevechten in Landegem tijdens het eindoffensief in oktober-november 1918 zie J. Luyssaert, Nevelse gemeenten onder vuur en Duitse bezetting. Kleine

met haar vier kinderen haar huis in Landegem te verlaten en zij vluchtte naar Gent. Ook de eigenaars van het kasteel waren gevlucht.

Het kasteel van Landegem, de tuin en en vele huizen op de Kapellendries en Landegemdorp waren zwaar beschadigd door de gevechten in oktober-november 1918.

Hun hovenier Gustaaf De Rudder hield toezicht op het domein. Drie dagen later moest ook hij vluchten, ook naar Gent. Daar kregen moeder De Rudder en haar man griep. Hij ijldde van de koorts en overleed in Gent op 28 oktober 1918 aan de Spaanse griep⁵³. Hij wist toen reeds dat zijn zoon Renaat gesneuveld was maar hield deze droeve mare verborgen voor zijn vrouw. Moeder De Rudder wachtte in grote spanning tot haar zoon onder het volksgejubel van de bevrijding thuis zou komen. Zij vroeg een nicht in Gent om aan soldaten te vragen hoe het met Renaat was. Het 18^e Linieregiment⁵⁴ zou

mensen in de Grote Oorlog (1914-'18), in *Het Land van Nevele*, jg. 39 (2008), afl. 4b, p. 160-169.

⁵³ Leo Van de Walle: *zijn vader is getroffen geweest te Landeghem door een stuk obus van ons kanonnen lijk z'n zoon van een bal van ons mannen (...)* (Duprez 1979: 361). Wat Leo Van de Walle schrijft in zijn brief van 17.12.1918 klopt niet.

⁵⁴ Tijdens de oorlog was het 8^e Linieregiment gesplitst in het 8^e en 18^e en De Rudder maakte voortaan deel uit van het 18^e Linieregiment.

pas later komen... Haar zonen Leo en Juliaan waren naar Landegem gaan zien hoe het kasteel eruit zag. Alles was vernield en veel was geroofd. Ook Leo wist toen al dat Renaat gesneuveld was, probeerde het nog drie dagen voor zijn moeder verborgen te houden, maar moest het haar uiteindelijk toch vertellen. Leo fluisterde nog: *Troost U moeder, hij heeft zooveel goed gedaan* (Duprez 1979: 384-385).

Het leven van moeder De Rudder en haar kinderen gaat verder

Na het overlijden van zijn vader Gustaaf werd de oudste zoon Leo De Rudder als voogd aangesteld van de 7-jarige Gilbert. Leo was toen 19 jaar en de enige kostwinner in het gezin. Hij bood zijn diensten aan als hovenier in plaats van zijn overleden vader, maar de eigenaars van het kasteel vonden hem te jong⁵⁵. De familie De Rudder moest dus de hovenierswoning en Landegem verlaten.

Via een advertentie vond Leo een job als hovenier in Sint-Jans-Molenbeek en het gezin verhuisde op 18 maart 1919 naar Sint-Jans-Molenbeek en nadien naar Sint-Genesius-Rode. In 1923 trouwde Leo en verliet de hoveniersstiel. Zijn moeder en broers Julien en Gilbert verhuisden dan naar Buizingen (Van Impe z.j.: 5-6).

Hulde aan Renaat de Rudder in Landegem

Op 8 augustus 1935 ging het schepencollege van Landegem⁵⁶ in op de vraag van het *Bestuur van het Comité der Jaarlijksche Bedevaart naar de graven van den IJzer* om de Drijhekenstraat waar de familie De Rudder tot eind 1918 woonde, om te dopen tot Renaat De Rudderstraat. Het college motiveerde zijn beslissing als volgt: *In overweging nemende dat over een 4-tal jaren aan het IJzermonument te Dixmuide dit Comité het arduinen beeld geplaatst heeft van Renaat De Rudder, welke als een prachtige heldenfiguur uit den Oorlog gehuldigd werd; verders dat deze een inwooner was der gemeente, die zich op 17-jarigen ouderdom liet inlijven als vrijwilliger in het Belgisch leger;*

⁵⁵ De familie De Rudder beweerde dat Leon niet aanvaard werd omwille van het flamingantisme van zijn overleden broer Renaat.

⁵⁶ Met dank aan ons bestuurslid Hugo Schaeck voor zijn opzoekingswerk in het Gemeentearchief van Nevele.

Ten zeerste opprijs stellende het groote offer dat hij zijn Land bracht, en op 17 December 1917 sneuvelde met de woorden van 'Vlaanderen voor Kristus' op de lippen;

Oordeelende dat de gemeente fier mag zijn over dezen held en dat zijne gedachtenis dient bestendig te worden;

Besluit: De straat waar Renaat De Rudder met zijn familie woonde de 'Drijhekenstraat', zal van heden af den naam dragen van 'Renaat De Rudderstraat'.

Mededeeling dezer zal het 'Comité der Bedevaart naar de Graven van den IJzer' gedaan worden.

Herdenkingsplechtigheid		A	
naar aanleiding van de			
75ste geboorteverjaardag van	V	V	K
RENAAT DE RUDDER			
«de heilige der vierde divisie»		V	
gevallen voor Vlaanderen			
17 december 1917.			

Een knaap die maar zeventien jaar is
 een heldere blijde scholier
 torst een ransel die plotseling zwaar is
 hij roept zijn vaarwel
 aan de vrienden, het spel
 en die wereld van pen en papier.

Hij was een stille onstilbare min-
 naar van Vlaanderen.
 Op de handen gedragen door zijn
 kameraden.
 Vol aktieve zorg om hun lichame-
 lijke en geestelijke gezondheid.
 Steeds bereid tot vrijwillige dienst,
 tot verkenning en korvee.
 Een held zonder uitbundigheid.
 Een leider zonder verklaringen.

Vlaanderen zal hem niet vergeten.

(A. Van Wilderode)

Landegem, 1 juli 1973

drukk. - uitg. t'hooft landegem.

Tijdens een herdenkingsplechtigheid op 1 juli 1973 naar aanleiding van de 75ste geboorteverjaardag van Renaat De Rudder werd in de Vosselarestraat te Landegem een gedenkteken ter ere van Renaat De Rudder opgericht.

Geraadpleegde werken

Adriaenssens 2011

I. Adriaenssens, *Maurice Braet. Het leven van een Geniesoldaat tijdens WO I*, Tielt, 2011, p. 57-64.

Baert en Maes 1975

G.P. Baert, H. Maes, Deinse oorlogsvrijwilligers 1914-1918, in *K.O.K. Deinze*, jg. 42 (1975), blz. 3-30.

Debaeke 1998

S. Debaeke, *Het drama van de dodengang*, Koksijde, 1998, p. 78-79.

De Landtsheer z.j.

C. De Landtsheer, *Brieven van Renaat De Rudder (IJzerfront 1914-17)*, IJzerbedevaartcomité, Diksmuide, z.j.

Duprez 1979

L. en R. Duprez, *Renaat De Rudder, een stille getuigenis*, Evergem, 1979.

Maton en De Keyser 1973

J. Maton, S. De Keyser, *Renaat De Rudder gedenkboek*, Tielt, 1973.

Luyssaert 2005

J. Luyssaert, Kastelen in het Land van Nevele, Het personeel vertelt: Gustaaf De Rudder, hovenier op het kasteel van Landegem, in *Het Land van Nevele*, jg. 36 (2005), afl. 3, p. 235-238.

de Schaepdrijver 2000

S. de Schaepdrijver, *De Groote Oorlog*, Amsterdam/Antwerpen, 1997.

Vanacker 2000

D. Vanacker, *De Frontbeweging. De Vlaamse strijd aan de IJzer*, Koksijde, 2000.

Van Impe z.j.

J. Van Impe, *Grizzly*, z.pl., z.j.

Archiefstukken

Archief en documentatiecentrum voor het Vlaams Nationalisme (ADV),
Antwerpen: brieven van Renaat De Rudder.

GAN, verslagen van het schepencollege Landegem 1935.

Jan Luyssaert

Bijlage

Ongeveer tien jaar na de publicatie van hun boek *Renaat De Rudder, een stille getuigenis* vonden de auteurs Lieve en Rom Duprez nog een brief van De Rudder, geschreven aan zijn oorlogsmoeder Miet. Die brief wordt samen met andere brieven van de Rudder bewaard in het ADVN in Antwerpen. Hierna volgt de transcriptie.

AVV VVK +

8 December 17

Mijn beste Miet

Dank U, duizendmaal dank U voor uwen troostvollen brief en om uwe groot-sche edelmoedigheid: mijne oorlogsmoeder te zijn. Gij zijt nu de zonne die heerlijk schijnt in mijn ellendig-droeve leven; de zonne die vechten zal tegen de zwaardrukkende grauwe Novembermisten die mijn droeve Jeugd nu om-wasemen... Dank!

Ik zend U mijne photo – zoo de censuur ze toelaat – en dezen huidige brief. Toen ze genomen werd was ik 19 jaar; ze verbeeld (sic) mij een dagblad “Ons Vaderland” lezende in eene loopgrachtendekking.

Binnen 3 dagen word ik 20 jaar. Ik ben als vrijwilliger 16 ½ oud zijnde naar 't leger opgekomen en ben nu bijkans 3 jaar op 't front als eenvoudig infanterist – “piot” lijk ze 't zoo schilderachtig ons benoemen.

'k Ben heel groot, mager als 'n wis (widauw), blond van haar – maar heb er reeds veel verloren, door 't dragen van een stalen helm – Veel heb ik geleden binst dezen oorlog en mijn Jeugd is 'n gedurige aaneenschakeling van ellende en lijden. Mijne gezondheid was steeds opperbest en daar waar de taaisten vielen stond ik nog recht.

'k Ben nog nooit gekwetst geweest, maar 'k kreeg 'n bomscherf door mijnen

helm die me moest de hersenen doorboren, 'k werd door eene granaatontploffing weggeworpen en buiten kennis geslagen, terwijl mijne kleederen op d' hoogte van het hart op acht plaatsen werden doorboord en op twee plaatsen op d' hoogte der kniën (sic). 'k Kreeg eenen bom op 0,40 m. van mijn hoofd, – welke een makker nevens mij doodde. 'k Kreeg ook nog eenen bal nevens den arm die ~~mijne~~ mijne mouw verbrandde ... ook nog een stuk shrapnel op mijne laars, die ze even doorboorde en dan afschampte. Ik gevoel me geknakt door dees ellendelevens
(volgende bladzijde)

en strompel als een grijsaard langs de lange modderbanen.

Ik was student in de humaniora in 't college te Eecloo. Veel studenten zijn nu in 't leger en dank aan hen is de geestestoestand, de ontwikkeling en de katholiciteit der jongens hooggehouden.

Ik wordt (sic) hier aanzien als een "groote" flamingant; daarom wordt elken brief welk ik schrijf of die mij toegezonden wordt nauwkeurig onderzocht. Ik schrijf soms artikels in "Ons Vaderland" 'n Vlaamschgezind dagblad, nog in verschillende bladen, ook in "IJzerbloemen" een kunsttijdschrift dat verschijnen zal in Januari en dat een bloemenkrans vergaart der kunstbeoefenaars van de IJzerloopgrachten.

Van mijne ouders heb ik sinds December 1915 niet het minste nieuws. Ze wonen in 't Etappengebied der Duitschers en niets mogen ze van mij ontvangen of schrijven. 't Is heel gevaarlijk hen iets te zenden – de vader van een makker is door den kop geschoten heel waarschijnlijk om een brief te ontvangen van hem. Ik moet U uit ter harte bedanken, voor 't edelmoedige aanbod naar nieuws te betrachten mijner ouders. Om dewille van hen zou ik liever hebben dat gij ze niet schrijft.

Ik ben ook katholiek en wil het in d' hoogste maat zijn. Ik voel me gelukkig te mogen lijden en sterven, omdat ik alles den Heere in de grootste Liefde offer. Ik werk en lijd en strijd voor de verheffing van ons Vlaamsche volk door de Vlaamsche Beweging alleen uit liefde tot God.

Daar gij mij vraagt wat ik rook, zal ik U zeggen: alleenlijk de pijp. – cigaretten zijn te ongezond. Ik moet U ontroerd bedanken voor het pakje dat gij mij opzend (sic). Ik kan U niets vergelden, tenzij met voor U te bidden, 't geen ik doe.

Mag ik U veel gebeden vragen – ook van uwe familie en vriendinnen – voor ons arme jongens, voor ons herwordende Vlaanderen en voor mij?

Dit schrijf ik U in een rusthokje, na harde gevaarvolle loopgrachtdagen.
Verschooning voor het geschrift: ik lig dit te schrijven op mijn ellendig
strooleger.

Ik groet U diep dankbaar en blijf steeds in Vlaanderen en in Christus.

Uw dankbare

Renaat De Rudder

D 74 - 3^e K.

A
14/12
+ 8 December 18
Mijn beste Maat
Dank U, duizendmaal dank U voor uwen voortvollen
Brief en om uwe goetlike edelmoeidigheid: mijne overlogs-
swaarde te zijn. — Gij zijt nu de eerste die heelyk schijnt
in mijn ellendig-droevig Leven; de eerste die rechten
ziet tegen de zwandrukke gruwel Noodkermisten
die mijn droevig Jeugd nu omvassenen... Dank!
Ik send U mijne photo — zoo de censuur se toekent — in de-
zen huidige Brief. Toen se genomen werd was ik 19 jaar;
se verbeeldt mij: een draagblad 'twee vaderland', zesaande in
— een loopgrachtbloedkling.
Binnen 3 dagen verbleef ik 20 jaar. 't Ben als myn elligen
14½ jaar oud zijnde maar 't leger opgekomen en ben nu 19
jaar 3 jaar op 't front als omringd infanterist — juist.
Lijkt se ik zo schietverachtig om te versamen.
't Ben heel groot, mager als 'n wijd (wijdzaam), blond van
haar — maar heb se reeds veel verloren, door 't dragen
van den strikelen helm — heb heb ik geleiden bijt schen
overloeg en mijn Jeugd is in gedurige wanmoedscheiding
van ellende en lyden. ellige gezondheid was het de opper-
best en daar waar de kassidat velen stond ik nog echt.
't Ben nog nooit gekwetst geweest, maar 't kreeg 'n komst
door mijne helm die me naast de kassidat doorboren
koudt door ene gewondt uitbliffing weggevoeren en buiten
koudt geslagen, terwijl mijne kassidat op 't hooft van
het front op recht plaatsen. weder doorboren en op twee
planten op 't hooft de kassidat. 't kreeg eenen
op 9.40 m. van mijn hooft — welke een komst kreeg eenen
my doordt 't kreeg ook my seker. Bal zwaart door ene
der mijne mijne schouw verbronnende... ook my een stuk
Thrapend op mijn grass, veldt een doorboren en dorp
afschietende. Ik geveel me gekwetst door dat afschietende.
Deze brief vondt me 10 jaar na het vernietigen
van om bord.

Eerste bladzijde van bovenstaande brief.

DE DONJON VAN NEVELE VERDER ONT(K)LEED

In een kled van pleister

Een onderzoek als dat van de donjon van Nevele is eigenlijk nooit definitief afgelopen. Altijd weer zijn er nieuwe aspecten die aan het licht komen, hetzij per toeval in de marge van andere werken, hetzij doelbewust. In het geval van deze donjon hebben wij als onderzoekers enerzijds het geluk dat de bouwheren¹ zelf zo geïnteresseerd zijn en dat er anderzijds nog een aantal gepassioneerde vrijetijdsonderzoekers² zich mee bezig houden. Wie dus dacht dat met de publicatie in 2014³ alles al gezegd was, komt bedrogen uit. Eventjes recapituleren voor wie de jaargang 2014 niet heeft gelezen of het meeste vergeten is. Vlak bij de kerk van Nevele, ingebouwd in een kasteeltje/klooster met de naam 'de motten', staan de restanten van een middeleeuwse donjon. Een donjon of meestertoren is een stenen woontoren van een adellijk persoon. De Nevelse donjon is opgetrokken in natuursteen, meer bepaald veldsteen en er blijven nog twee muren van de rechthoekige constructie over. De oostmuur, tevens de scheidingsmuur met het kerkhofareaal, is slechts tot 4 m hoog bewaard, met een dikte van 1,85 m. De westmuur is nog tot minstens 15 m hoogte bewaard en is nagenoeg 2 m dik. Je kan hem goed zien vanaf het kerkhof, maar je moet je realiseren dat, wat voorheen de binnenkant was, nu de buitenzijde is. In de bewuste muur bevond zich de centrale toegang op de eerste verdieping, een standaardbouwwijze zodat bij een belegering de houten trap kon afgebroken worden en men dus moeilijk binnen kon. De gedichte deur is intussen terug open gemaakt en functioneert nu als een venster. Ingewerkt in de dikte van de muur vertrekt een steektrap die van de andere hoek de verbinding maakte van de eerste met de tweede verdieping. Tevens is er in de trapruimte beneden in de hoek een (later gedichte) smallere toegang naar buiten. Het onderzoek kwam in een stroomversnelling terecht toen bij de renovatie van de achterbouw van het kasteeltje, bij het verwijderen van het pleisterwerk, de oude

¹ Het betreft hier de familie Schelstraete in het algemeen en Carl in het bijzonder.

² Er zijn er velen bij betrokken maar toch vooral Hugo Schaeck wiens enthousiasme moeilijk naar de kroon te steken is, maar ook André Bollaert en Jan Luyssaert leveren waardevolle bijdragen.

³ BAUTERS L. (red.), 2014, Versteend, versterkt, verborgen! De resten van de donjon van Nevele van nabij en in een ruimere context bekeken, in *Het Land van Nevele*, jg 45, afl. 3-4, 195 p.

hoofdingang werd ontdekt⁴. Op basis van bouwtechnische vaststellingen in combinatie met historische bronnen wordt de woontoren in de 2de helft van de 11de eeuw gedateerd, kort na de oprichting van het oudste gedeelte van het Gravensteen. Dat maakt hem meteen één van de oudste donjons in Vlaanderen!

Intussen is het wel geweten hoe bijzonder deze donjon, of toch zijn resten, is. Een besef dat ook door het gemeentebestuur⁵ wordt gedeeld en hopelijk door een groot deel van de bevolking. Hierdoor gestimuleerd besliste de bouwheer in het voorjaar van 2015 om het gedeelte van de donjonmuur, dat zich in de huidige traphal bevindt, tot aan de nok van pleister te ontdoen. Op die manier hoopte hij (terecht) een zicht op de volledige hoogte van de bewaarde donjonmuur te bekomen. Tevens zou dit vragen rond de secundaire toegang helpen oplossen. Bovendien wilde hij die vroegere toegang terug open maken om zo potentiële bezoekers een blik te laten werpen op de steektrap in de dikte van de muur, zonder de bewoners daarbij te storen. Dat idee is echter niet in praktijk gebracht omdat het technisch te gecompliceerd was. De opening bevindt zich namelijk gedeeltelijk achter de trap - de overloop was er zelfs in bevestigd - maar de grootste moeilijkheid was dat de stenen latei gebroken was. De immer enthousiaste Hugo Schaeck nam het afkappen voor zijn rekening, terwijl de wetenschappelijke begeleiding berustte bij Luc Bauters en Lien Lombaert van de dienst Erfgoed van de provincie Oost-Vlaanderen. Zij stonden in voor de registratie en interpretatie van de bouwhistorische sporen⁶.

De specifieke onderzoeksvragen hadden betrekking op de interpretatie van de secundaire toegang. Er heerste immers nog discussie of het al dan niet een secundaire toegang betrof die uitgaf op een aansluitende weermuur met weergang, dan wel dat het een uitkragende houten of stenen latrine was. Aangezien de buitenkant zichtbaar zou komen, konden eventuele bevestigingselementen worden opgespoord, of een negatief spoor dat wijst op

⁴ Dit is dank zij de oplettendheid van Hugo Schaeck gebeurd.

⁵ De gemeente Nevele voorziet in een subsidie om de bijkomende radiokoolstofdateringen (C14) op de mortel, uitgevoerd door het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, te kunnen betalen.

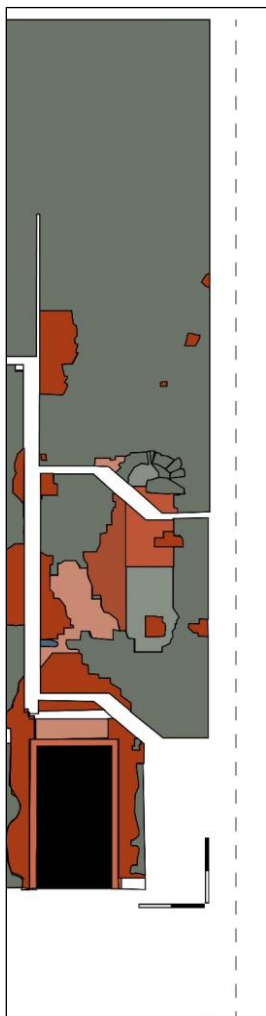
⁶ Een eerste bespreking van de vaststellingen werd gepubliceerd als BAUTERS L. en LOMBAERT L., Aanvullend onderzoek in de donjon van Nevele (O.-VI.), in: *Archaeologia Mediaevalis* 38, Brussel, 2016, p.14-15.

een aanpalende weermuur. Tegelijkertijd kon meer inzicht verworven worden over de diverse dichtingsfases van deze opening en de eventuele datering.

Van zijn pleisterkleed ontdaan

Opmeten en intekenen van de nieuw ontdekte sporen in de traphal.

Tekening van de muursporen in de traphal. In grijs de veldsteen, in rood de diverse soorten baksteen.

Nadat het pleisterwerk in de smalle strook van de traphal was verwijderd, kwamen er zoals verwacht veel bouwsporen zichtbaar. De gedichte deuropening was gemakkelijk te herkennen aan de bouwnaden en de ronde ontlastingsboog. In tegenstelling tot de hoofdtoegang maakt deze deuropening geen insprong. Ze geeft met rechte hoeken direct uit op de buitenmuur. Mogelijk ligt de oorzaak in het feit dat deze secundaire toegang uitkomt op een ruimte in de muur en dat de muurdoorbreking hierdoor simpelweg minder diep is⁷. Daarnaast ligt de verdwenen drempel⁸ van de secundaire toegang een twaalfal centimeter hoger dan die van de hoofdtoegang. Misschien toch niet zo vreemd want ze geven niet uit op dezelfde ruimte. De hooftoegang komt rechtstreeks op de eerste verdieping uit terwijl de secundaire toegang op de ruimte van de steektrap in de dikte van de muur uitgeeft. Tussen trapruimte en verdieping is er nog een deur zodat een drempel tussen beide niet abnormaal is. Een punt van gelijkenis is de ontlastingsboog, al is die hier minder zorgvuldig uitgewerkt. Het bouwprincipe is in beide gevallen hetzelfde:

⁷ Slechts 0,7 m tegenover bijna 2 m bij de hoofdingang.

⁸ Ook al zijn de drempelstenen verdwenen, het is nog steeds mogelijk om min of meer de hoogte ervan vast te stellen aan de hand van de uitbraaksporen.

een ronde ontlastingsboog met een natuurstenen vulling tussen deze boog en de rechte latei die de deuropening bovenaan afsloot⁹.

Foto van de ontlastingsboog en de bovenzijde van de (gedichte) deuropening.

De eigenlijke deur zat verder naar binnen, draaide naar binnen open en kon afgesloten worden met een balk¹⁰. Ook hier zijn het overwegend smalle

⁹ Bij de hoofdingang is de opvulling en de latei evenwel verdwenen, ook al kan men de negatiefsporen er nog van zien. Voor een uitvoerige beschrijving van de hoofdtoegang zie BAUTERS L., *De donjon bouwhistorisch bekeken*, in: BAUTERS L. (red.), 2014, *Versteend, versterkt, verborgen! De resten van de donjon van Nevele van nabij en in een ruimere context bekeken*, in *Het Land van Nevele*, jg. 45, afl. 3-4, p. 97-103.

¹⁰ De balksluiting wijkt hier af van de traditionele manier waarbij de balk volledig in de muur kan geschoven worden. Hier kan men een balk in de gaten wrikken. Voor meer uitleg zie BAUTERS L. *De donjon bouwhistorisch bekeken*, in: BAUTERS L. (red.), 2014, *Versteend, versterkt, verborgen! De resten van de donjon van Nevele van nabij en in een ruimere context bekeken*, in *Het Land van Nevele*, jg. 45, afl. 3-4, p. 112-117.

spievormige veldstenen die in boogvorm zijn samengevoegd. Aan de rechterzijde is echter een grote veldsteen ingewerkt die doorloopt als latei tot minstens de helft van de deuropening. Daarboven is nog een gedeelte van de oude vulling tussen latei en rondboog bewaard, volledig in veldsteen. De andere (linker)helft werd ooit hersteld in veldsteen, zij het nogal rommelig. Ook de deurstijlen zijn net als bij de hoofdtoegang niet in verticaal geplaatste stenen uitgewerkt, maar in horizontaal gezette, licht gekantrechte natuurstenen in breuksteenformaat¹¹.

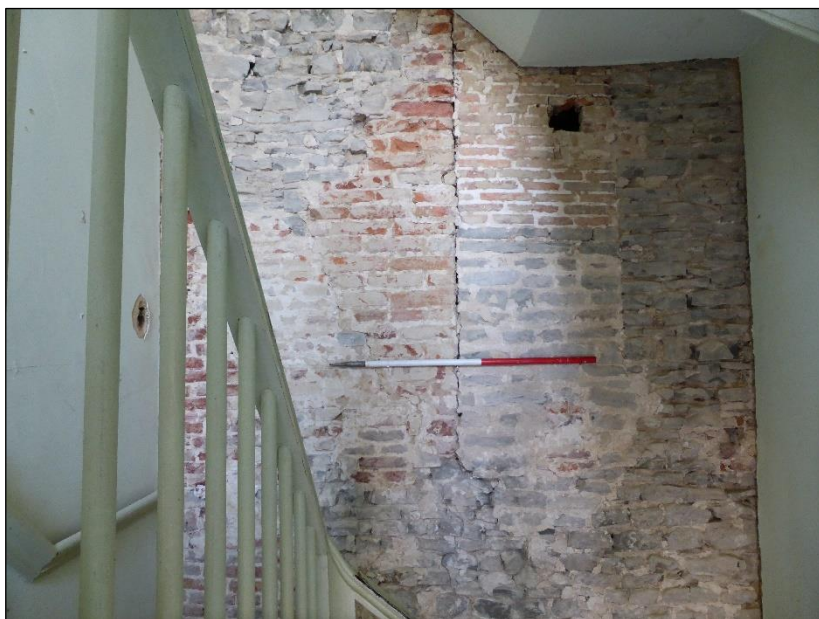

Foto van de onderzijde van de deuropening.

¹¹ Het gaat hier enkel over de rechterdeurstijl aangezien de linker door een latere verbouwing in baksteen volledig vervangen is, zie verder.

Foto van het geheel van boven en onderzijde.

*Tekening van de gehele westmuur van de donjon,
gezien van uit de vroegere buitenkant, nu in de traphal.*

In een eerste verbouwingsfase werd de muur links van de deur (van de buitenkant bekeken) hersteld/herbouwd in baksteen van relatief groot formaat¹². Dat dit de vroegste herstelling is, kan men afleiden uit het feit dat ze doorloopt tot aan de binnenkant en netjes afgewerkt is. In een tweede verbouwingsfase dichtte men de onderste helft van de deuropening in veldsteen. Het lijkt er op dat wij hier een afbraakfase van het kasteel achter de rug hebben en dat men een gedeelte van dat afbraakmateriaal heeft gerecupereerd om deze opening half te dichten. Zoals vroeger reeds vastgesteld,

¹² 28 x 11/12 x 5/6,5 cm.

is de binnenzijde van de opvulling daarentegen in baksteen uitgevoerd¹³. De bovenste helft van de deuropening is nog later in iets kleinere baksteen¹⁴ volledig dicht gemaakt. Opvallend is het ontbreken van duidelijke balkgaten of consoles onder en naast de deuropening. Eventueel kan centraal onder de deur wel een brede balk ingewerkt gezeten hebben, maar dat is alles. Verder zijn er nog een pak herstellingen in baksteen vastgesteld en een aantal met baksteen gevulde balkgaten van divers formaat, waarvan de relatie met andere, eerder ontdekte balkgaten niet direct te maken is. Opmerkelijk is dat de rechterkant van de oude donjonmuur goed bewaard is met relatief weinig herstellingen in baksteen. Waar aan de linkerkant van deze donjonmuur (richting school) aanpassingswerken in baksteen de indruk geven van een mogelijke aansluiting van een stenen weermuur, is *dat hier niet het geval*.

Welk soort kleed?

De interpretatie van de secundaire toegang blijft raadselachtig. Zonder twijfel hebben we te maken met een originele doorgang die toegang gaf tot de ruimte van de steektrap, ingebouwd in de dikte van de muur. Die doorgang vertoont in opbouw gelijkenissen met de hoofdingang: de stijlen zijn in lagen veldsteen tot op de hoek geplaatst en er is een rondboog ter ontlasting met eronder een opvulling boven een latei. Een verschilpunt is dat de deuropening niet inspringt en dat waarschijnlijk één grote (nu gehalveerde) vrij onregelmatige veldsteen als latei werd gebruikt (bij de hoofdtoegang hebben we daar geen idee van omdat die is verdwenen). De drempel lag waarschijnlijk iets hoger dan bij de hoofdingang, maar op zich is dat geen probleem aangezien deze toegang uitgaat op de ruimte in de dikte van de muur en niet rechtstreeks op de verdieping zelf. Er zijn geen sporen van balkgaten bewaard die wijzen op aanhechting van een stenen of houten uitbouw. Daarvoor zouden er in de bewaarde (rechter) deurstijl gaten voor aanhechtingen (balken of stenen verbindingen) te zien zijn, wat niet het geval is. Ook verwacht je dan, om de hoeken van de erker te ondersteunen, consoles of balkgaten onder de drempel maar ook die zijn er niet. Evenmin is er met zekerheid vast te stellen of er onder de drempel balkgaten zijn om een platform te ondersteunen. Alvast niet op de hoeken van de deur, maar in het

¹³ 24,5/25 x 11/11,5 x 5,5/6 cm.

¹⁴ 24 x 10,5 x 4 cm.

midden is het wel mogelijk omdat de latere herstelling/invulling met veldsteen tot daar is doorgetrokken. De denkpiste van een uitspringende stenen of houten latrine lijkt daarmee figuurlijk naar de mestvaalt verwezen. Een dergelijke erkerbouw heeft immers in het midden een valgat nodig waardoor de aanhechtingen op de hoeken moeten gebeuren.

De inplanting van de donjon (rood) met de Poekebeek (donkerblauw), de weergave dat de gracht tussen donjon en kerk een knik (lichtblauw) zou maken met de gracht van het voorhof richting Poekebeek, en de mogelijke oorspronkelijke begrenzing (stippellijn) van het domein, op de achtergrond de Atlas van de Buurtwegen (20/051846, © provincie Oost-Vlaanderen).

Wat dan met de piste van de aansluitende weermuur met weergang, zoals die aan de linkerzijde van de donjon wordt verondersteld? Daar werden immers negatieve sporen¹⁵ aangetroffen die in die zin geïnterpreteerd kunnen

¹⁵ Uitbraaksporen waar de aanhechtingen zaten die later, na het verwijderen van de weermuren, met baksteen zijn opgevuld.

worden¹⁶. Onder deze secundaire deur zijn echter geen uitbraaksporen gevonden en evenmin rechts er van. Integendeel, de muur is er mooi in natuursteen bewaard. De functie van deze secundaire toegang blijft dus onzeker. Het uitbraakspoor dat centraal onmiddellijk onder de deurdrempel ligt, kan eventueel aangezien worden als een balkgat om een houten platform te ondersteunen. In dat geval kan er een aansluiting zijn bij een weermuur, haaks op de donjonmuur, maar dan niet opgetrokken in steen maar in hout, want er zijn geen sporen van een aangebouwde muur. Of anders liep die weermuur niet haaks maar in het verlengde van de westelijke muur en moesten we de bouwsporen daarvoor achter de hoek zoeken, nu niet mogelijk wegens geïntegreerd in de belendende kamer. Naar configuratie geeft dit echter een raar uitzicht en waarom is dan het deurgat niet in het verlengde in de achterliggende hoek gemaakt? We zijn er met ander woorden nog lang niet uit...

Herkleed

Ook na een eerste restauratiefase bleef deze deuropening nog in gebruik. De linkerhelft van de deuropening is immers zwaar hersteld in baksteen van groot formaat. Een vergelijkbaar formaat baksteen treffen we enkel nog aan in de linkeronderhoek van dezelfde donjonmuur, waar het mogelijk is hergebruikt in combinatie met hergebruikte veldsteen, maar ook met baksteen van kleiner formaat. Dat laatste is niet het geval voor de deuropening, waardoor het wel over een vroegere ingreep kan gaan. Dergelijke grote baksteenformaten zijn courant rond 1300, met nogal wat speling, maar er zijn geen historische bronnen voor die periode. Waarschijnlijk heeft men gelijktijdig daarmee de gebroken latei op zijn linkerhelft vervangen en de opvulling van de ontlastingsboog terug hersteld. Mogelijk is er ook een verband met de zware beschadigingen aan de buitenmuur die eerder links van en onder deze deuropening werden vastgesteld, al worden die later gedateerd¹⁷.

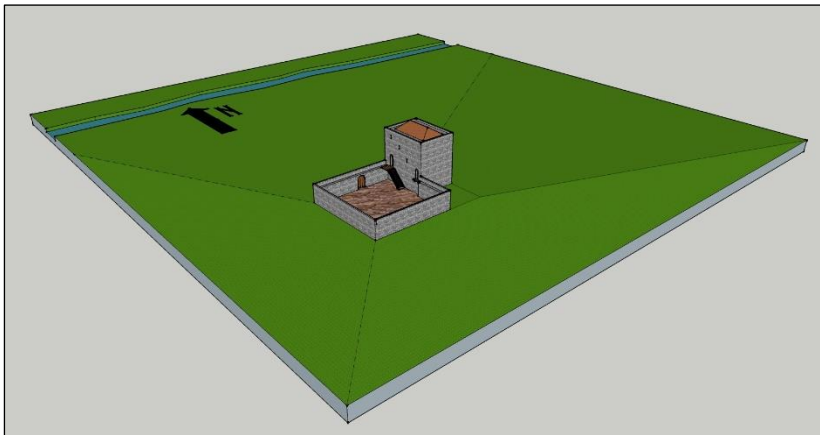
¹⁶ BAUTERS L., SCHAECK H., SCHELSTRAETE C. e.a., 2014, Nieuw onderzoek van de donjon te Nevele (O-VI), *Archaeologia Mediaevalis* 37, p. 19-20.

¹⁷ Die worden gekoppeld aan een belegering in 1452, al is dat met de nodige twijfels. Zie daarvoor BAUTERS L., De donjon bouwhistorisch bekeken, in: BAUTERS L. (red.), 2014, *Versteend, versterkt, verborgen! De resten van de donjon van Nevele van nabij en in een ruimere context bekeken*, in *Het Land van Nevele*, jg. 45, afl. 3-4, p. 126.

Een volgende fase is de dichting van de onderste helft van de deuropening. Die hebben we reeds eerder gekoppeld aan een herstelfase na de afbraak van de bakstenen burchtgebouwen in 1489 door de Gentenaars. Deze datering blijft overeind. Dit is allemaal uitgevoerd met gerecupereerde veldsteen, behalve de binnenzijde van de deuropening, toen aangepast tot raamopening. Voor het overige zijn er geen aanvullingen op noch aanpassingen van de interpretatie, noch de datering.

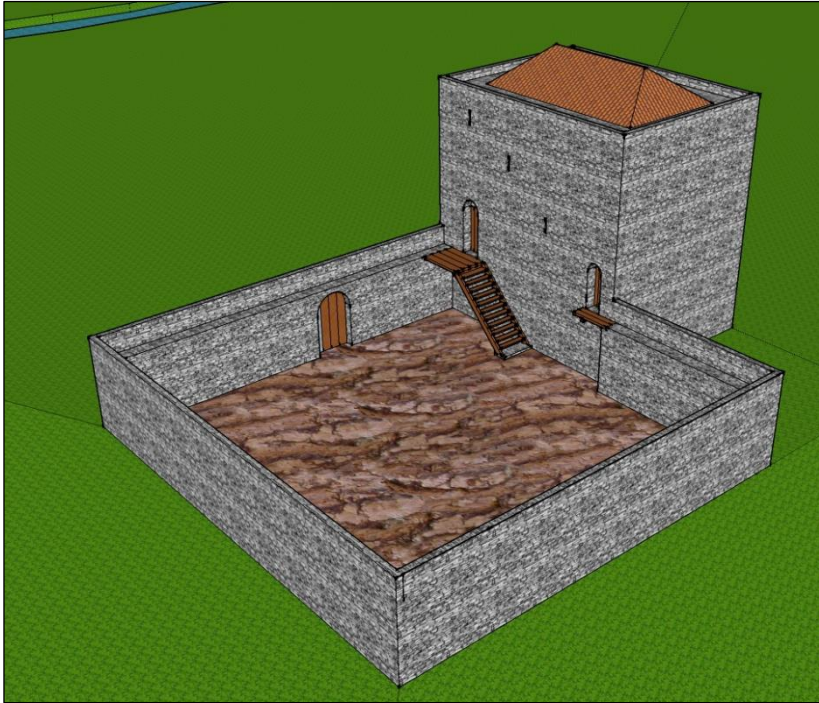
De omkleding

Ook over de positie van de donjon in zijn omgeving blijven we met heel wat vragen zitten. Het ontbreken van uitbraaksporen die wijzen op een aansluitende weermuur, zetten heel de reconstructie zoals die eerder was gemaakt¹⁸ wat op de helling. Daar werd immers uitgegaan van de situatie dat de donjon van meet af aan volledig omgracht was. Het aldus bekomen eiland

Reconstructietekening van de donjon in zijn vroegste fase, gesitueerd op een hoogte en zonder omgrachting, met in het noorden de Poekebeek (tekening in SketchUp door Jan Van Damme).

¹⁸ BAUTERS L., BOGAERTS O. & VAN DAMME J., Een poging tot interpretatie en reconstructie, in: BAUTERS L. (red.), 2014, Versteend, versterkt, verborgen! De resten van de donjon van Nevele van nabij en in een ruimere context bekeken, in *Het Land van Nevele*, jg. 45, afl. 3-4, p. 185.

De woontoren van dichterbij met beperkte ommuurde ruimte en waarbij de zuidelijke weergang niet in het verlengde ligt van de westelijke, maar van de zuidelijke muur (tekening in SketchUp door Jan Van Damme).

zou slechts de breedte van de donjon hebben terwijl de lengte zou overeenstemmen met de gracht die op de latere kaarten werd vastgesteld. Dat leverde een wel heel langgerekt eiland op, een vorm die toch wat vragen oproept. Een tweede probleempunt is dat de gracht die het opperhof van de kerk site afsloot, niet volledig in het verlengde ligt van de gracht van het voorhof richting Poekebeek en een knik maakt. Ook de hoogte geeft problemen omdat de donjon net op het hoogste punt in de omgeving is gebouwd. Om een waterhoudende gracht te bekomen, moet men heel diep graven, waardoor de gracht bovenaan ook heel breed wordt. Normaliter installeert men constructies met brede grachten steeds in de vallei zelf. Dat is uitgesproken het geval bij castrale mottes, hoeves met walgracht of donjons die door grachten zijn omgeven.

Misschien moeten we in het specifieke geval van Nevele wel van een uitgangssituatie vertrekken dat de donjon in oorsprong niet omgracht was, maar moedwillig hoog is geplaatst om zijn omgeving te domineren¹⁹? Het voorhof beslaat dan het hele domein rondom rond, met het gedeelte van de kerk inbegrepen, al dan niet beschermd door een gracht of een palissade. De grachten betreffen dan een latere aanvulling waarbij het opperhof vergroot wordt tot de grachten die we kennen, gelijktijdig met de creatie van een volledig omgracht voorhof aan de noordkant tegen de Poekebeek aan. Het eigenlijke opperhof wordt dan enkel aan drie zijden van een gracht voorzien terwijl de oostzijde enkel door de donjon en een stuk weermuur wordt afgeschermd. Bij castrale mottes kan het ook voorkomen dat het opperhof als een soort bescherming van het voorhof wordt gezien in welk geval men van *Abschnitt*-mottes spreekt.

Enkel gericht onderzoek op de grachten kan hier uitsluitsel over geven, wat er niet direct in zit wegens de drukke bebouwing rondom.

Het laatste woord is m.a.w. over de donjon van Nevele nog lang niet gesproken...

Luc Bauters en Lien Lombaert

¹⁹ Suggestie van Maarten Berkers.

IN MEMORIAM IRÈNE BUYSSE (1924-2017)

Toen ik haar een paar weken geleden bezocht, zat Irène Buysse zoals gewoonlijk rustig en zelfzeker in haar zetel bij het raam met uitzicht op de vroegere kapel van het Klein Kasteelke van Poeke. Tijdens ons gesprek kwam toevallig de verzamelzucht van Hendrik Van Doorne, de Poekse Gezelleleerling, ter sprake. "Wel", zei ze, "op mijn doodzantje zal de eerste strofe van Gezelles gedicht 'Poucke' staan". Vlugger dan we toen konden vermoeden, werden haar eigen woorden

werkelijkheid. Poeke met zijn kasteel, zijn kerk, zijn klooster, zijn mensen, zijn verleden ... met hart en ziel was ze ermee verbonden. Zolang ze leefde, was ze als het ware de verpersoonlijking van het dorp. Als je iets wilde weten over Poeke, moest je bij juffrouw Buysse zijn. Zij kende iedereen en iedereen kende haar. Ze was het levende geheugen van het dorp. De band met haar dorp kan men moeilijk beter weergeven dan met de slotwoorden van Gezelles gedicht: "Poucke, Poucke, daar is 't al!".

Irène werd op 28 januari 1924 in Poeke geboren. Samen met vader Triphon, moeder Emma Tuytschaever, haar zus Adrienne en haar broers Raf en Michael bracht ze haar jeugd door op het Klein Kasteelke van Isabelle de Preud'homme in de Knokstraat. Als kleuter en als lagere schoolleerlinge volgde ze les bij de Zusters van Vincentius à Paulo in de Ruiseledestraat. Na het zesde leerjaar werd ze twee jaar lang interne leerlinge in het pensionaat van Poeke. Haar tante, Zuster Lamberta, gaf er les aan het zevende en achtste leerjaar van de lagere school. In die jaren las ze alle boeken van de huisbibliotheek van meester Jan Colpaert, die rechtover haar woonplaats in de Knokstraat woonde. Alle 'Hanskes' van Abraham Hans en alle Duimpjesuitgaven van de Maldegemse uitgever Victor De Lille heeft ze in haar jeugd verslonden. Geschiedenis was toen haar lievelingsvak. In 1938 trok ze naar de normaalschool van de 'Dames van Biervliet' in Tielt. Tijdens de oorlog, in 1943, studeerde ze er af. Als kersverse onderwijzeres kon ze onmiddellijk

starten in de lagere meisjesschool van het Poekse klooster. Ze volgde haar tante non op als lerares van het zevende en achtste leerjaar. In 1950 werd de vierde graad van het lager onderwijs officieel afgeschaft. Vanaf dan tot aan het einde van haar schoolcarrière in 1977 gaf ze les aan de Poekse meisjes van het vijfde en zesde leerjaar. Tijdens de Tweede Wereldoorlog en de jaren erna zaten er soms meer dan veertig leerlingen in haar klas maar vanaf 1950 telden haar twee klassen meestal 20 à 25 leerlingen. Ze combineerde haar onderwijstaak met de functie van schoolhoofd. Met discipline heeft Irène als directrice of als lerares nooit problemen gehad. Ze was rechtlijnig en streng maar rechtvaardig. Ze beschikte over een natuurlijk gezag, werd door haar leerlingen geacht en hielp hen waar ze kon. Ze maakte zelf schoolschriften over de geschiedenis van Poeke en liet zich daarvoor bijstaan door de Aalterse heemkundigen Arthur Verhoustraete en Luc Stockman. Over planten en dieren maakte ze zelf handboeken die ze in haar lessen gebruikte.

Ze beperkte haar activiteiten niet alleen tot lesgeven. Ze was eveneens actief in het plaatselijk verenigingsleven. Ze was medestichtster van de plaatselijke B.J.B.-afdeling en van Markant. Ze was ook jarenlang bestuurslid van K.V.L.V.-Poeke. Toen pastoor Leo de Jager haar in 1948 vroeg om met een parochiale bibliotheek te starten, is ze naar Brussel gereisd om er het examen van bibliothecaresse af te leggen. Gerard Walschap was één van haar juryleden. Erna was ze tot 1978 iedere zondagmorgen van 10 tot 12u present in het vroegere gemeentehuis om jong en oud in Poeke van deugdelijke lectuur te voorzien. Pastoor L. de Jager, met wie ze goed overeenkwam, maakte haar eveneens verantwoordelijk voor het onderhoud van de kerk. Zelf had Irène gevoel voor muziek en kon ze goed zingen en piano spelen. Dat had ze op de normaalschool geleerd. Met sommige van haar afgestudeerde leerlingen stichtte ze zelf een kerkkoor waarmee ze als koorleidster de goddelijke diensten in de kerk opluisterde.

In 1969 kwamen Jan Luyssaert en Johan Taeldeman haar thuis opzoeken met de vraag of ze bestuurslid wilde worden van onze heemkundige kring. Poeke behoort historisch immers tot het Land van Nevele. Wegens haar talrijke verantwoordelijkheden in de plaatselijke verenigingen ging ze daar niet onmiddellijk op in. Ze vond van zichzelf dat er haar geen tijd genoeg overbleef om naast haar drukke bezigheden nog opzoekingen te doen en artikels te schrijven. In 1972 veranderde ze echter van mening en werd ze een actief en trouw bestuurslid van onze kring. Ze was telkens stipt aanwezig op de maandelijkse bestuursvergaderingen die telkens bij één van de bestuursleden, dus ook bij haar thuis plaatsvonden. Samen met wijlen Ivonne Dekeer,

ons ander vrouwelijk bestuurslid uit Deinze, zorgde ze ontelbare keren voor drank, voor eten en voor de bloemen tijdens de jaarvergaderingen van onze kring. Onder haar impuls werd in 1974 een werkgroep binnen onze heemkundige kring opgericht met als doel in Poeke de zestigste verjaardag van het overlijden van priester-dichter Hendrik Van Doorne te herdenken. E.H. J. De Mûelenaere sprak toen tijdens de misviering een homilie uit waarin hij vooral de nadruk legde op de rol die Gezelle speelde bij het ontluiken van Van Doornes roeping als missionaris. Na de misviering onthulde de heer J. Van Overstraeten in naam van de Vlaamse Toeristenbond de twee marmereen gedenkplaten tegen de voorgevel van Van Doornes geboortehuis. De ene plaat droeg de bronzen beeltenis van Hendrik Van Doorne, de andere de tekst van Gezelles gedicht 'Poucke'. Voorzitter Jan Luysaert zorgde voor de gepaste dankwoorden en Irène droeg toen met gepaste fierheid Gezelles Poekegedicht voor.

In 1986 verkreeg Irène omwille van haar jarenlange inzet binnen onze heemkring de eretitel 'Prinses in de Orde van de Nevelse Huwier'. In 2004 maakte ze zich nog erg verdienstelijk door te verhinderen dat bij de afbraak van de ouderlijke woning van de Van Doornes de twee gedenkplaten naar een stort gevoerd werden. Tot op zeer hoge leeftijd bleef ze actief deelnemen aan de maandelijkse vergaderingen van onze kring. De zorg voor haar zus Adrienne en eigen ouderdomskwalen zorgden ervoor dat ze stilaan moest afhaken. Ze was het oudste bestuurslid van onze bestuursploeg. Met spijt nemen we afscheid van haar, dankbaar om wie ze was en wat ze voor ons betekende. Voor ons zal haar naam altijd met Poeke verbonden blijven.

Arnold Strobbe

NIEUWS UIT HET 'LAND VAN NEVELE' IN DE ADVERTENTIES VAN DE 'GAZETTE VAN GEND' (JAARGANGEN 1801-1806)

In de voorbije jaargangen van *Het Land van Nevele*¹ publiceerden we een aantal bijdragen met advertenties en berichten, opgenomen in de *Gazette van Gend* in de jaren **1755 tot 1800**. We vullen dit nu aan met een nieuwe bijdrage, die andermaal een keuze bevat van gelijkaardige berichten uit de daarop volgende periode, m.n. de jaren **1801 tot 1806**.

Ook deze selectieve bloemlezing, die zowat vijftientig verschillende items omvat, betreft mensen en dingen in de stad en de dorpen in het werkgebied van de Heemkundige Kring van het de *Land van Nevele*. We deden opnieuw een representatieve keuze van teksten met voldoende lokaal-historische relevantie en met liefst ook een passende variatie in de thematiek, b.v. de openbare verkoping of verhuring van woningen, herbergen, hofsteden, wind- en rosmolens, een stokerij, een partij bomen of maaigras, een stuk land, bos of meers, huisraad, en de verkoop van renten... Er zijn ook de advertenties met betrekking tot de sterfhuizen, een lijst van nationaal verkozenen, een advertentie voor een handboogschieting, voor een jaar- en paardenmarkt, er zijn schooluitslagen van verdienstelijke leerlingen (Gentse School voor Vroedkunde), enzovoort enzovoort - allemaal heel gewone, doordeweekse feiten en gebeurtenissen uit de typische samenleving van twee eeuwen geleden.

Deze nieuwe selectie van advertenties uit de jaren 1801-1806 brengt berichten uit Nevele zelf en uit de andere gemeenten die het werkgebied van de Historische Kring Land van Nevele vormen. Wat meer specifiek de hier behandelde periode betreft, dient gewezen te worden op de ruimere politieke tijdscontext. Belangrijk is bijvoorbeeld dat in 1801 Napoleon en de Paus een concordaat afsluiten, waardoor het kerkelijk leven alhier weer min of meer genormaliseerd geraakt; of bijvoorbeeld ook dat in september 1802 het verplicht gebruik van het metriek stelsel op markten, in winkels en herbergen in voege treedt, wat alom op onbegrip en tegenstand onthaald wordt; of ook, in juli 1803, het bezoek van Napoleon aan Antwerpen, wat een heropleving betekent van de haven aldaar, met de aanleg van nieuwe dokken en

¹ Zie *Het Land van Nevele*, XLIV (2013), 1, pp. 10-53; XLV (2014), 2, pp. 30-63; XLVII (2016), 1, pp. 70-110.

het bouwen van een (oorlogs)vloot. En nog tot eind 1805 geldt de dagtekening volgens de nieuwe republikeinse kalender. Voor dit alles wordt verwezen naar het aparte **Tijds kader**.

De toponiemen en de herbergnamen, die in de geselecteerde teksten voorkomen, zijn door ons *gecursiveerd*. De volgorde van de advertenties is chronologisch, volgens de respectieve data van publicatie. De krantentitel 'Gazette van Gend' (*sic*) wordt in de bronvermeldingen afgekort tot GvG.

Tijds kader 1801-1806

1801

Paus Pius VII en Napoleon Bonaparte, als Eerste Consul van de Franse Republiek, sluiten op 15 juli 1801 een overeenkomst (*Concordaat*) af, waardoor de katholieke eredienst weer openlijk en in vrijheid kan worden beleden.

1802

De invoering van de nieuwe decimale maten stuiten op onbegrip en felle tegenstand. Dat *metriek stelsel* wordt ook voor de oppervlaktematen (hectare/are/centiare) verplicht gesteld; maar in de GvG-advertenties voor de verkoping van hofsteden en landerijen wordt de oppervlakte meestal - zelfs nog tot 1815 - in de beide stelsels opgegeven, dwz. ook in de oude bunderen en roeden.

1803

Begin juli 1803 bezoekt Napoleon als Eerste Consul de steden *Oostende*, *Brugge* en Vlissingen (inspectie van de verdedigingsgordel aldaar), en keert vervolgens via Maldegem, Sluis en Breskens naar Brugge terug. Van 14 tot 17 juli verblijft hij in *Gent* en van 18 tot 20 juli 1803 bezoekt hij *Antwerpen*, dat zal uitgerust worden met een scheepswerf voor het bouwen van Napoleons oorlogsvloot (tegen Engeland).

1804

In Parijs, op 2 december 1804, kroont Napoleon zichzelf tot keizer.

1806

Met ingang van 1 januari 1806 wordt de Franse tijdrekening afgeschaft.

GAZETTE VAN GEND 1801

EEN WOONHUIS AAN HANSBEKE-VEER TE KOOP

GvG nr. 728 van 9 maart 1801 (18 ventôse jaar IX).

Worden te koop gepresenteerd in Hansbeke:

Koop 1: een extra wel gesitueerd woonhuis, onlangs uit de grond nieuw gebouwd, met 1 gemet allerbeste land, gelegen te Hansbeke *aen het Veir*, dicht tegen *de Brugsche Vaerd*; die ligging ervan is uitstekend om met succes allerlei soorten van bedrijven uit te oefenen.

Koop 2: een partij zeer goed land, meer dan 3 gemeten groot, en andere gebouwen.

Inlichtingen bij Baas Goethals, oliestamper, te Hansbeke *aen het Veir*.

STOKERIJ, HERBERG EN HUIZEN IN NEVELE, VOSSSELARE EN POESELE TE KOOP

GvG nr. 731 van 19 maart 1801 (28 ventôse jaar IX).

Op verzoek van Joseph de Graeve, stoker en brouwer te Nevele, en de hoirs van zijn overleden vrouw, wordt aldaar op 7 germinal in de herberg *de Zwaene*, bewoond door de weduwe van Karel Emanuel van de Voorde, een openbare verkoping gehouden; er zijn acht kopen.

Koop I: een schoon, groot huis met twee etages, ingericht voor twee woonsten, met stokerij, brouwerij, mouterij, grote stallen en kelders, met 107 roeden erf, staande ten voorhoofde op *de Merkt* te Nevele, gebruikt door de voornoemde Joseph de Graeve en Joannes Meganck samen; vrij op 10 floréal e.k.

Koop III: een grote herberg, genaamd *de Kroone*, te Vosselare op *het Dorp*, met 1041 roeden land en meers; gebruikt zonder voorwaarde door Pieter Maes.

Koop IV: een onlangs nieuw gebouwd huis, met 50 roeden erf, te Nevele; zonder voorwaarde gebruikt door de weduwe van Bernard van de Walle.

Koop V: een onlangs nieuw gebouwd huis met twee etages, geheel onderkelderd, staande *by de Merkt* te Nevele; bewoond door Maurus de Jaeger.

Koop VII: een boomplanterij te Nevele, 121 roeden groot, palende W. de straete van Poessel; onverpacht.

Inlichtingen bij de ex-griffier van Nevele en bij notaris van Hulle, beiden te Nevele.

EEN HOFSTEDE-STOKERIJ IN LOTENHULLE TE PACHTEN

GvG nrs. 741 en 743 van 23 en 30 april 1801 (3 en 10 floréal jaar IX)

Wordt te pachten gepresenteerd: een goedgelegen en welbeklante stokerij met alle bijhorende gebouwen, alsook een hofstede met schuur en stallingen en alles wat nodig is voor de 'boere-neiringe', gestaan en gelegen binnen Lotenhulle aan de grote baan van Aalter naar Deinze. De pachter krijgt de optie om zoveel land te pachten als nodig 'om den boerenhandel te bedryven'.

Te bevragen bij de actuele bewoner, Jacobus Frans van de Walle, te Lotenhulle.

MAAIMEERSEN IN SINT-MARIA-LEERNE TE KOOP

GvG nr. 746 van 11 mei 1801 (21 floréal jaar IX).

Met het houden van twee zitdagen, resp. op 25 floréal en 9 prairial, wordt in de herberg *de Zwaen* bij de weduwe van Karel van de Voorde *op de Merkt* te Nevele, in het openbaar verkocht:

Koop I: een partij maaimeers, genaamd *de Zeven-Pade*, gelegen binnen Sinte-Maria-Leërne in *den Leymeirsch*, vanouds genaamd *den Brielmeirsch*, 606 Gentse roeden groot, palende N. de gewezen baron van Nevele, O. Francies de Schryvere en Jan Frans Mestdagh, W. N. de Paepe (als pachter).

Koop II: twee delen van drie van een partij maaimeers, waarvan het andere derde toebehoort aan de gewezen heer van Drongen; deze maaimeers is gelegen als de vorige, verder zuidwaarts van de voorgaande, van ouds genaamd *d'Heelmeirsch*; deze twee derden zijn te zamen 190 roeden groot, palende N. en Z. de gewezen baron van Nevele, W. de gewezen baron van Poeke, O. de vorige heer van Harelbeke.

De twee kopen worden nu in pacht gebruikt door Jacobus de Meyere en Jacobus Francies Claeys (jaarpacht: 13 £ gr. courant), met aflopend contract op 4 nivôse van het jaar X. Inlichtingen bij de burger Ch. Ph. Martens, ex-baljuw van Deinze, die de verkoping zal leiden.

PASTOORSWOONST TE KOOP OF TE HUUR IN MEIGEM

GvG nrs. 747 en 749 van 14 en 21 mei 1801 (24 floréal en 1 prairial jaar IX).

Uit de hand te koop of te huur gepresenteerd: een huis, onmiddellijk gebruiksrijk, met tuin en boomgaard, gestaan en gelegen binnen Meigem, het laatst bewoond geweest door d'heer J.B. van Landeghem, pastoor aldaar. Het huis is zeer schoon gelegen, aangenaam en gerieflijk, op een kwartier afstand van Nevele en op drie kwartier van Deinze, aan de aardeweg van

Nevele op Wakken; in erf 108 Gentse roeden groot, beplant met menigvuldige schone jonge fruitbomen, en rondomrond omhaagd. Zeer degelijk en gerieflijk gebouwd, kan het dienen als speelgoed of als pensioonaat, of voor allerlei andere functies. Het heeft vijf beneden- en zes bovenplaatsen, en op de zolder nog twee kamers voor knechten; het is voorzien van een kookplaats, loden pomp, citerne, houtstal, remise en paardenstal voor drie paarden. Te bevragen bij de heer Carbonnelle, meier van de gemeente Nevele, of bij de heer Pieters, pastoor van Lochristi².

KORENWINDMOLEN, ROSMOLEN EN BLOEMPELDERIJ IN MERENDREE TE KOOP

GvG nrs. 747, 748 en 758 van 14 en 18 mei, 22 juni 1801 (24 en 28 floréal, 3 messidor jaar IX).

Op 13 en 21 prairial wordt een openbare verkoop gehouden van een schone korenwindmolen, rosmolen en bloempelderij, met het molenhuis, een allerschoonste woning, met de boomgaard, de lochting en het medegaande land 580 roeden groot, zeer dienstig voor allerlei functies, gestaan en gelegen binnen Merendree, gebruikt bij stilzwijgende overeenkomst door Charles van Compostelle. De verkoop heeft plaats in *het Huys der Commune* te Merendree, bewoond door Jacobus Bailleul. Instel op 222 £ gr. Inlichtingen bij G. Deys, ontvanger (van de heer van Heurne), wonende rechtover *het Schemynkel* te Brugge, alsook bij de ex-griffier Jacques Impens, te Lovendegem, die de verkoop leidt.

Deze advertentie - maar wel voor een verpachting - wordt later hernomen in *nr. 845 van 22 april 1802*, met toevoeging van een interessant detail, nl. dat het huis "van ouds genaemd [is] *het 's Weirelds Plaisir*". Charles van Compostelle mag het nog gebruiken tot 30 april e.k. De openbare verpachting - voor 3, 6 of meer jaren - zal gebeuren op 7 floréal, in de bovenvermelde herberg.

² Nogmaals te koop aangeboden in mei **1803** (zie aldaar onder *GvG nr. 955*). Pastoor Jan Bernard van Landeghem, geboortig van Nieuwkerken-Waas (1725), was overleden op 11 januari 1798 te Meigem, waar hij al 32 jaren pastoor was geweest, nl. vanaf februari 1766. Van 1798 tot april 1802 was in Meigem Jan-Baptist Moens (°Lebbeke 1754) als coadjutor ('hulppastoor') in dienst.

BOMENVERKOPING IN MERENDREE

GvG nr. 791 van 15 oktober 1801 (23 vendémiaire jaar IX).

Wordt openbaar verkocht: een grote hoeveelheid beuken-plantsoenen, platanen en eiken, van 8 à 9 jaren oud, opstaande binnen Merendree, op een afstand van een half kwartier van de Vaart van Brugge naar Gent. Inlichtingen bij Christiaan Peeters, hovenier aldaar.

BOMENVERKOPING IN LANDEGEM

GvG nrs. 792, 793 en 795 van 19, 22 en 29 oktober 1801 (27 en 30 vendémiaire, en 7 brumaire jaar IX).

De te verkopen bomen groeien in het bos genaamd *de Roekens* omtrent *Welden Driesch*, alsook overal elders binnen Landegem. Bijeenkomst op 14 brumaire a.s. aan de hofstede van Jacobus F. Claes aldaar.

WOONHUIS IN MERENDREE TE KOOP

GvG nrs. 798 en 800 van 9 en 16 november (18 en 25 brumaire jaar IX).

Op 21 brumaire en 5 frimaire jaar X (12 en 26 november 1801) wordt in het voormalige *Wethuys* te Merendree *op de Plaetse* in het openbaar verkocht: een huis, stede en erf, maar onlangs uit de grond nieuw gebouwd, staande 'omtrent de kerk', in huur gebruikt door de procureur Standaert (jaarpacht: 17 £ gr.). Inlichtingen bij de Gentse notaris Hacquart.

TWEE BIJZONDERE NOTABELEN IN NEVELE EN LOTENHULLE

GvG nr. 805 van 3 december (12 frimaire jaar IX).

Op de officiële *Liste des notables du Département de l'Escaut, élus pour faire partie de la notabilité nationale (Loi du 13 ventôse an IX)* staan, voor geheel het Scheldedepartement (d.i. nu de provincie Oost-Vlaanderen) slechts 98 namen vermeld, w.o. niet minder dan 66 Gentenaars. De enige twee streekgenoten zijn: nr. 50 - Charles Carbonnelle, Nevele, lid van de *Conseil Général du Département*, en nr. 71 - N.N. Sencie, Lotenhulle, vrederechter.

TWEE WINDMOLENS TE KOOP, RESP. IN NEVELE EN LANDEGEM

GvG nrs. 809 en 810 van 17 en 21 december (26 en 30 frimaire jaar IX).

Worden uit de hand te pachten gepresenteerd: twee grote en schone korenwindmolens, met de respectieve woonhuizen en hovingen. De ene, in Nevele, was vroeger een banmolen, en is actueel gebruikt door Pieter van Wassenhove; vrij voor gebruik vanaf 9 pluviôse a.s. De andere molen, in Landegem, was eveneens vroeger een banmolen, actueel gebruikt door Pieter van den Neste; vrij voor gebruik vanaf 11 floréal a.s. De pachttermijn is

drie of zes jaren. Inlichtingen bij de notaris en ontvanger Carbonnelle, te Nevele. Gegadigden kunnen binnen de veertien dagen een bod indienen.

1802

SCHOOL VOOR VROEDKUNDE: VINKTENAAR BEHAALT EEN TWEEDE PRIJS
GvG nrs. 815 van 7 januari 1802 (17 nivôse jaar X).

De uitslagen van de leerlingen in de School voor Vroedkunde (of Verloskunde) te Gent werden, na een toespraak door professor Kluyskens, directeur van de Leergangen, tijdens een plechtige zitting geproclameerd. In de tweede klas werd de tweede plaats behaald door Clemens van Wonterg[h]em³, uit Vinkt. De andere laureaten kwamen uit Mechelen, Nieppe (Fr./Dpt. du Nord), Gent en Oudenaarde.

BOMENVERKOPING IN LOTENHULLE

GvG nr. 827 van 18 februari 1802 (29 pluviôse jaar X).

Op 8 ventôse (= 27 februari) wordt in Lotenhulle een notariële verkoping gehouden van meer dan 100 kopen van opgaande bomen, w.o. 80 extra schone eiken 'van 6 tot 8 voeten in de koorde' (= in omtrek), dienstig voor timmerlui, scheep- en molenmakers, wagenmakers en kuipers; andere kopen betreffen wilgen en abelen, dienstig voor kloefkappers en timmerlui. De bomen staan in Lotenhulle, op de bossen en landerijen van wijlen de gewezen onderbaljuw de Heems, omtrent *de Varizeelbrugge* tussen *de Breemeirsschen* en *den Prosdy-molen*, alsook op de landerijen van Karel de Vos, Joannes Ranson en Joannes van de Voorde, allen bij *den Prosdy-molen*. Bijeenkomst op de hofstede van Emanuel Derdeyn in Lotenhulle, nabij *de Breemeirsschen*.

³ Clemens Josephus van Wonterghem werd in Vinkt geboren en gedoopt op 13.02.1777, als zoon van Adrianus Franciscus van Wonterghem en Carola Muyllaert (PR Vinkt, Dopen, f° 146). Zie ook verder, onder nr. 1201 van 19 september 1805.

OPENBARE VERKOPING VAN EEN HERBERG EN BROUWERIJ IN NEVELE

GvG nrs. 836 en 840 van 22 maart en 5 april 1802 (1 en 15 germinal jaar X).
Wordt te kopen of te pachten gepresenteerd: een schone herberg en brouwerij, met extra schone kelders, stallingen, ast, erf en andere 'commoditeyten', staande binnen Nevele op de hoek van *de Merkt*; vrij op 10 floréal a.s. Inlichtingen bij de ex-baljuw Martens, te Deinze, of bij de ex-griffier Minne, te Nevele.

OPENBARE VERKOPING VAN LANDERIJEN IN LOTENHULLE

GvG nrs. 852, 856 en 860 van 17 en 31 mei en 14 juni 1802 (27 floréal, 11 en 25 prairial jaar X).

Op 26 mei, 9 en 23 juni wordt te Lotenhulle in de herberg (*het Meuleken*), bewoond door de kinderen Laureyns Serweytens, *by de kerk* aldaar, een openbare verkoping gehouden van 44 bunderen land en bos, gespreid over 41 kopen, alle gelegen in Lotenhulle, palende aan goederen van de heren d'Hane de Leeuwerghem, Cardon, Robaert en Blomme-Ens. Inlichtingen bij sieur Judocus Coopman, lijnwaadkoopman in Lotenhulle; alsook bij Livinus Frans van der Straete, ex-griffier te Eine bij Oudenaarde, die de verkoping zal leiden.

JAAR- EN PARDENMARKT IN POEKE

GvG nrs. 857, 859 en 861 van 3, 10 en 17 juni 1802 (27 floréal, 14, 21 en 28 prairial jaar X)

P. van de Castele, meier (*maire*) van Poeke, maakt bij mededeling van 11 prairial jaar X de actuele regeling betreffende de aloude jaar- en paardenmarkt van Poeke bekend, die volgens traditie gehouden is geweest op 7 mei, 24 juni en 17 oktober. Door de voormalige Centrale Administratie werden als data bepaald: 26 vendémiaire, 18 floréal en 9 messidor, d.i. 18 oktober, 8 mei en 28 juni. Mocht een van die aangeduide dagen een zondag zijn, dan zal de markt worden verschoven naar de maandag. Aan de kooplieden, die er met hun goederen aan deelnemen, wordt de verzekering gegeven van "alle bescherminge, gelyk zy ten alen tyde genoten hebben".

OPENBARE VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE IN LOTENHULLE

GvG nrs. 857 en 860 van 3 en 14 juni 1802 (14 en 25 prairial jaar X).

Op verzoek van juffrouw Moerman wordt op 10 en 24 juni, ten huize van de kinderen Laureyns Serweytens in de herberg *het Meuleken*, staande *by de kerk* aldaar, in het openbaar verkocht: een schone, welbeplante, behuisde

en beschuurde hofstede, met medegaande landen en bos omtrent 4 bunderen groot, alsook nog 7 bunderen schone bossen met het daarop staande hakhout. Dit alles ligt in één blok bijeen, in de wijk genaamd *den Baerelhoek*, palende aan alle zijden aan goederen van de heren van Baerel, Schamp, Dusselles, Robaert, Degy en anderen. Inlichtingen bij Martinus Carolus van Doorne, ex-griffier te Lotenhulle, en Josephus Ivo van Doorne, ex-baljuw te Poeke, door wie de verkoping geleid wordt.

HOFSTEDEN EN WOONHUIS IN VOSSELARE EN BACHTE TE KOOP

GvG nrs. 860 en 903 van 14 juni en 11 november 1802 (27 floréal jaar X en 20 brumaire jaar XI).

In opdracht van Francies Ancar en kinderen wordt op 16 juni - en finaal op 17 november - in de herberg *het Kanton* alias *in de Conciërge* (bij Engelb. Callier) te Deinze een openbare verkoping gehouden, gespreid over zes verschillende kopen. Benevens in Deinze (kopen 1 & 6) worden ook eigendommen in Vosselare (kopen 2 & 3), Kruishoutem (koop 4) en Bachte (koop 5) verkocht.

Koop 1: een huis van twee etages, met meerdere boven- en benedenkamers en een koetspoort, op de Markt te Deinze, zijnde een stokerij, sinds lang bewoond en gebruikt door de voornoemde brandewijnstoker Acar zelf. Ingesteld op 580 £ gr. wisselgeld.

Kopen 2 en 3: twee kleine hofsteden en erven, gelegen *by het Rysseveldstraetjen* te Vosselare, samen 1 gemet groot, samen verhuurd voor een jaarpacht van 19 £ gr. Instel verhoogd op 212 £ gr. wisselgeld, later (*zie nr. 903*) weer afgeslagen tot 145 £ 10 sch. gr.

Koop 4: een hofstede te Kruishoutem, staande omtrent *de Marolle*, gepacht door Jan Corryn.

Koop 5: een woonhuis, staande op cijnsgrond te Bachte, eigendom van Marie Françoise de Backer, 258 Gentse roeden groot; tot kerstavond 1805 gepacht door Pieter Adams (jaarpacht: £ 11-13-4 gr.). Instel verhoogd tot 67 £ gr.

OPENBARE VERKOPING IN HANSBEKE

GvG nrs. 862 en 864 van 21 en 28 juni 1802 (2 en 9 messidor jaar XI).

Op *het Veir* van Hansbeke, in de herberg van de weduwe Laros, worden op 5 juli 1802 volgende eigendommen openbaar verkocht, gespreid over zes kopen.

Kopen 1 & 2: een schone bebouwde hofstede, met schuur, stallen, duivenkeet, woonhuis en boomgaard, begroeid met welgroeïende bomen en

schone doornhagen, geschikt voor brouwerij of mouterij of andere functies, gelegen op een half kwartier afstand van *de Brugsche Vaerd*, tegenaan *het kasteel* van Hansbeke; het medegaande land paalt aan de dreef voor het kasteel; de totale oppervlakte, mét de 3 partijen land die rond de hofstede liggen, bedraagt 7 gemeten, of 3 ha 11 a 92 ca, verdeeld over twee kopen. Koop 3: nog een andere hofstede, gelegen bij de vorige kopen, ook met boomgaard rondom in de hagen, gelegen in Hansbeke, palende W. *den Grooten Heirweg*, en achteraan aan de kasteeldreef, 782 roeden groot (of 1 ha 16 a 61 ca).

Kopen 4 & 5: twee partijen tarweland, één daarvan in Hansbeke, palende Z. en W. aan de dreven van het kasteel, 461 roeden groot (of 68 a 48 ca), en de andere partij in Bellem *in het Spildorn*.

Koop 6: een groot, onlangs nieuw gemaakt huis, zijnde een schone woonst, met hagen en fruitbomen, staande aan *de molen van Hansbeke*, met het medegaande erf 368 roeden (of 54 a 66 ca) groot. Inlichtingen bij de burgers de Langhe, te Bellem, en de Brabander, te Merendree.

ZAAILAND MET DE BOMEN IN VINKT OPENBAAR VERKOCHT

GvG nrs. 873 en 874 van 29 juli en 2 augustus 1802 (10 en 14 thermidor jaar X).

N.B. Vanaf het GvG-nr. 873 wordt de datering van de krant weergegeven zowel volgens de Franse kalender (jaar X) als volgens de oude Gregoriaanse kalender (jaar 1802), waarvan het gebruik blijkbaar opnieuw is toegestaan.

Bij J.B. Minnens, in de herberg *het Hof van Sint-Sebastiaen* te Deinze, wordt op 4 augustus 1802 een openbare verkoping gehouden van een aantal goederen, nagelaten door wijlen Pieter Verzele die in Deinze is overleden. Daaronder is ook een stuk land in Vinkt.

Koop 10: een partij zaailand met de opstaande bomen te Vinkt, ca. 4 gemeeten groot, palende aan *den heirweg* van Deinze op Tielt, en voorts aan de eigendommen van Pieter de Roo en burger de Coninck; gehuurd door Jacobus de Voldere (jaarpacht: 58 gld.). Instel op 115 £ gr.

HOFSTEDE IN LANDEGEM TE KOOP

GvG nrs. 874, 875, 877 en 886 van 2, 5 en 12 augustus en 13 september 1802 (14, 17 en 24 thermidor en 26 fructidor jaar X).

Op 10 en 17 augustus wordt in de herberg *Sint-Huybrecht* te Landegem, bewoond door Francies Lootens *op het Dorp* aldaar, in het openbaar verkocht: een schone patrimoniële hoeve, met het medegaande land, bos en meers, gestaan en gelegen in Landegem in *de Mostgaeverstraete*, alles samen omtrent 25 gemeten groot, verdeeld over 17 kopen; in pacht gebruikt door Karel Ciron. Inlichtingen bij Constantin de Wever, te Gent (Peperstraat).

KLEINE HOFSTEDE IN NEVELE TE KOOP

GvG nrs. 878 en 884 van 16 augustus en 6 september 1802 (28 thermidor en 19 fructidor jaar X).

Op 19 augustus en 9 september 1802 wordt te Nevele in de herberg *den Pauw* een openbare verkoping gehouden van de volgende goederen:

Koop 1: een zeer schone kleine hofstede, met gebouwen in zeer goede staat, staande in Nevele in de wijk *Boschstraete*, met land en meers samen 7 gemeten (of 3 ha 12 a) groot, tot kerstavond 1803 gepacht door Joannes de Witte filius Adriaen (jaarpacht: 24 £ gr.).

Koop 2: verscheidene partijen allerbeste tarwelanden, samen 13 gemeten (of 5 ha 78 a) groot, alle bijeen gelegen te Nevele een weinig buiten *het Dorp*, in de *Vierboomstraete*, komende tegen de hofstede van Lieven Martens, die deze landerijen gebruikt zonder voorwaarde (jaarpacht: 39 £ gr.); op deze 13 gemeten rust een rente van 400 £ wisselgeld kapitaals (à 4 %). Inlichtingen bij de ontvanger Van Aelbrouck, te Gent (H. Geeststraatje 107).

OPENBARE VERKOOP VAN GOEDEREN IN HANSBEKE EN LOTENHULLE

GvG nrs. 884, 885 en 889 van 6, 9 en 23 september 1802 (19 en 22 fructidor jaar X, en 1 vendémiaire jaar XI).

Op 11 september 1802 wordt in de herberg van Constantin Beels *op het Dorp* te Hansbeke een openbare verkoping gehouden van diverse patrimoniële goederen, gelegen in Bellem (m.n. *het Kleyn Kromeekgoed*), Hansbeke en Lotenhulle.

In Hansbeke gaat het om twee verschillende kopen:

a. Een behuisde en beschuurde kleine hofstede, met vier medegaande partijen land samen in totaal 1429 roeden groot, gestaan en gelegen in Hansbeke *by de Veldstraete*, gebruikt door Guillaume Veevaete; geregeld in vier kopen; instel op 188 £ gr. wisselgeld (w.g.).

b. Een partij bos te Hansbeke in *den Karmenhoek*, 630 roeden groot; ingesteld op 75 £ gr. w.g.

In Lotenhulle gaat het om een partij bos *in het Schuerveld*, 760 roeden groot; ingesteld op 70 £ gr. w.g.

BOMENVERKOPING IN POESELE

GvG nrs. 900 en 903 van 2 en 11 november 1802 (11 en 20 brumaire jaar XI)

Op 15 november wordt een openbare bomenverkoop gehouden te Poesele, in een partij boombos en weide, gaande met de hofstede gebruikt door Pieter van Vynckt, te Nevele, zuidwest van de kerk. Het gaat om meer dan 100 kopen van bomen, vooral essen, zeer dienstig voor wagenmakers, stoel-draaiers en kuipers; er zijn ook enige eiken, dienstig voor alle timmerwerk.

OPENBARE VERKOOP VAN GOEDEREN IN VOSSSELARE EN DE BEIDE LEERNES

GvG nr. 900 van 2 november 1802 (11 brumaire jaar XI).

Op 4 en 18 november 1802 wordt in de herberg *den Haene* van Emanuel de Puyt, *achter de kerk* te Nevele, een openbare verkoping gehouden op verzoek van de Nevelse notaris Seriacop en de Gentse advocaat Rotthier (Houtlei), als gemachtigde van dame de Montmorency de Vaudemont. Te koop staan: twee partijen land, samen 7 gemeten 100 roeden groot (of 1 ha 10 a), gelegen binnen de dorpen Vosselare, Maria- en Martens-Lerne, in pacht gebruikt door Augustyn de Vreese, te Vosselare (jaarpacht: £ 16-6-8 gr.).

BOMENVERKOOP IN POEKE

GvG nr. 906 van 22 november 1802 (1 frimaire jaar XI).

Op dinsdag 30 november wordt op de hofstede van Joseph de Waele, nabij het kasteel van Poeke, een openbare verkoping gehouden van ca. 100 kopen van zware opgaande eiken, vele ervan met een dikte van zes tot negen voeten, dienstig voor scheeps- en molenwerken.

TWEE HOFSTEDEN MET ZAAILAND IN LANDEGEM TE KOOP

GvG nr. 910 van 6 december 1802 (15 frimaire jaar XI).

Op zaterdag 20 frimaire, of 1 december 1802, wordt in de herberg van Livinus van den Berghe te Nevele een openbare verkoping gehouden door de Nevelse gewezen notaris Jean-François van Melle. Verkocht worden: twee wel bebouwde en beplante hofsteden met diverse partijen zaailand, samen 6 bunderen, of 8 ha 3 a 20 ca groot, gelegen te Landegem en gebruikt door resp. Engelbertus de Winter, Guillaume van Rentergem en Jan-Francies

Coppens (jaarpacht samen: 57 £ gr. courant, of 620,40 fr.). Vrij voor gebruik vanaf kerstdag 1802. Deze goederen worden gespreid over tien verschillende kopen, samen ingesteld op 2111 £ gr. wisselgeld, of 15377,76 fr.

BOMENVERKOOP IN VINKT

GvG nr. 914 van 20 december 1802 (29 frimaire jaar XI).

Op dinsdag 28 december worden in Vinkt publiek bij opbod verkocht: 136 opgaande eiken, essen, olmen en abelen van extra dikten en lengten, reeds gemerktekend, staande aan en in de buurt van de hofsteden bewoond door Joseph Année en Pieter van Honder, te Vinkt, ½ kwartier verwijderd van de kasseiweg van Gent naar Tielt. Lange betaaltijd, op goede borgstelling.

1803

HOFSTEDE TE KOOP IN LANDEGEM

GvG nr. 924 van 24 januari 1803 (13 nivôse jaar XI).

Op 26 januari 1803 worden in de herberg van de kinderen Aernaut, gelegen aan *den Kapellen-Driesch* te Landegem, de volgende patrimoniale goederen publiek verkocht: een behuisde en beschuurde hofstede met de medegaande landerijen en meersen, gestaan en gelegen in Landegem tussen de kerk en *den Kapellen-Driesch*, samen meer dan 24 gemeten groot; daarvan liggen ca. 10 gemeten in één blok bijeen rond de voormelde hofstede, middenin tussen de goederen van dhr. Dons de Lovendegem en die van dhr. Caeseele te Gent. Inlichtingen ook bij notaris Rootsaert te Sleidinge.

HUISRAAD VAN KAREL VAN HULLE TE KOOP IN HANSBEKE

GvG nrs. 932 en 934 van 21 en 24 februari 1803 (2 en 5 ventôse jaar XI).

Op verzoek van Karel van Hulle, landsman te Hansbeke, wordt op 1 maart 1803 diens huisraad en vee publiek verkocht: al zijn meubelen en 'huyskatheylen', twee paarden (w.o. een 'vossen springhengst' van omtrent 3 jaren oud), vier melkkoeien, een vette os van 2 jaren oud, twee runderen en twee varkens, zestig zakken aardappelen, koren (gedorst en ongedorst), wagens, karren, eggen, sleden en ander landbouwtuig, droog hout enz. Verkoop op de voornoemde hofstede zelf, bij Karel van Hulle, op de wijk *Zande*.

HOFSTEDE EN LANDERIJEN TE KOOP IN NEVELE

GvG nrs. 935, 937, 940, 942 en 944 van 3, 10, 21 en 28 maart en 4 april 1803 (12, 19 en 30 ventôse, 7 en 14 germinal jaar XI).

Op zaterdagen 12 en 26 maart 1803 wordt in de herberg *Sint-Huybrecht* van Pieter Lievens te Nevele *op den Hul* publiek verkocht: een wel bebouwde en behuisde hofstede met 14 bunderen (of 18 ha 85 a 20 ca) allerbeste zaai-gronden, gestaan en gelegen binnen Nevele, in pacht gebruikt door Jan Baptiste vander Vennet. Inlichtingen bij de ontvanger A.J. Facon, te Gent (Princenhof).

LAND EN MEERSEN TE KOOP IN ZEVEREN

GvG nrs. 940, 944 en 949 van 21 maart, 4 en 21 april 1803 (30 ventôse, 14 germinal en 1 floréal jaar XI).

Op 28 maart, 11 en 25 april 1803 worden in de herberg *het Kanton* te Deinze publiek verkocht:

Koop 1: verscheidene partijen land en weide te Zeveren, samen ruim 10 ha 10 a groot.

Koop 2: een partij maaimeers te Deinze, op de scheiding met Zeveren, 2 ha 3 a groot; de beide kopen worden gebruikt door Antone Lambert te Zeveren. Inlichtingen bij Jan Joseph de Meersman te Gent, Drongenhof.

EEN HUIS, VOORHEEN HERBERG, TE PACHTEN IN NEVELE

GvG nr. 946 van 11 april 1803 (21 germinal jaar XI).

Op 19 april 1803 wordt te Nevele, in de herberg *de Halve Maene* bewoond door de weduwe van Joseph van Renterghem, openbaar verpacht: een huis, stede en erf, zijnde een oude herberg, gestaan en gelegen te Nevele omtrent *de Keirnmelkbrugge*, dicht bij de rivier *de Pouke*. Het huis kan dienstig zijn als bakkerij, brouwerij, winkel of stokerij; het wordt momenteel gebruikt door Philippe Baudonck. Inlichtingen bij notaris van Hulle te Nevele.

PASTOORSHUIS IN MEIGEM TE KOOP

GvG nrs. 955 en 957 van 12 en 19 mei 1803 (22 en 29 floréal jaar XI).

Op dinsdag 24 mei wordt in Nevele, in de herberg *den Pauw* bij Louis Geldof, in het openbaar verkocht: een allerschoonste en commodieus woonhuis van twee etages, met de stallingen en remisen, weinige jaren geleden uit de grond nieuw gebouwd, met een schone groententuin en boomgaard, rondom omringd met hagen en beplant met extra goede fruitbomen. Het geheel is met het medegaande erf 1 ha 18 a 24 ca (of 800 Gentse roeden) groot, en is gestaan en gelegen binnen Meigem, "alwaer wylent den pastoor

[J.B. van] Landegem uytgestorven is". Het huis is zeer commodieus, en geschikt voor buitengoed, pensioonaat, brouwerij of stokerij, zulks wegens zijn gunstige ligging. Inlichtingen bij notaris Carbonnelle, te Nevele⁴.

HOFSTEDE IN NEVELE TE KOOP

GvG nrs. 993 en 996 van 22 september en 3 oktober 1803 (5e complementaire dag jaar XI en 10 vendémiaire jaar XII).

Op 28 september en 12 oktober worden in de herberg *Sint-Huybrecht* te Nevele in het openbaar verkocht: schone hofsteden met 13 ha of 10 bunderen goede zaailanden, gelegen langs de *Vierboomstraat*, zonder voorwaarde in huur gebruikt door Emmanuel Verplaetse en Dominicus van Renterghem. Inlichtingen bij de ontvanger A.J. Facon in het Princenhof te Gent.

VERKOPING VAN EEN IN POESELE BEZETTE RENTE

GvG nrs. 1001 en 1005 van 20 oktober en 3 november 1803 (27 vendémiaire en 11 brumaire jaar XII).

Op 25 oktober en 8 november 1803 wordt te Gent, in de herberg *het Vliegende Peird* bij Jan Heye buiten de Brugsepoort, openbaar verkocht: een rente van 200 £ kapitaals wisselgeld (à 5 %), ten laste van Francis Mortier, te Poesele, onder borgtocht van Livinus Mortier, bezet op een hofstede (met het huis, schuur, stalling en een partij land), gestaan en gelegen in Poesele, 2 gemeten groot, alsook op twee andere huizen, in erf tot 70 roeden groot.

OPENBARE BOMENVERKOPING IN SINT-MARIA-LEERNE EN VINKT

GvG nrs. 1007, 1011 en 1015 van 10 en 24 november, 8 december 1803 (18 brumaire, 2 en 16 frimaire jaar XII).

Van stonden aan te bekomen: een grote hoeveelheid allerschoonste canadapopulieren, staande op de parochie Sint-Maria-Leerne, tegen Nevele. Een eveneens grote hoeveelheid plantsoenen van canadapopulieren is beschikbaar, staande op de parochie van Vinkt; zich wenden tot Joannes Baptiste Snoek, wonende *op het Dorp* te Nevele. Er zijn ook beuken-, eiken- en abelenplantsoenen te bekomen, niet ver van *het dorp* van Ursel, bij Frans Roelants aldaar.

⁴ Al eens eerder te koop gesteld in mei 1801 (zie aldaar onder *GvG nr. 747*).

HERBERG *DE KROON*, HUIZEN EN EEN HOFSTEDE TE KOOP IN LANDEGEM
GvG nr. 1010 van 21 november 1803 (29 brumaire jaar XII).

Op 23 november wordt te Landegem, in de herberg *de Kroone* bij Jan van Heeghen *op het Dorp* aldaar, in het openbaar verkocht: de voornoemde herberg *de Kroone* met nog vijf andere huizen, ernaast staande in *de Kerkestraete*, bewoond door resp. Bernard Slock, Herman Cornelis, N. Donckers, Splenter en Reynheere, alsook een boomgaard en medegaand land, samen in totaal 1 ha 4 a 30 ca groot, of 700 roeden, alles staande *op de Plaetse* van Landegem. Bovendien nog een schone behuisde hofstede met landerijen, gelegen als voren, met drie partijen land samen in totaal 4 ha 4 a 10 ca groot, of 3 bunderen, vrij vanaf 3 nivôse a.s., actueel nog gebruikt door Guillelmus de Schuyter, en een partij door Pieter Mortier. Inlichtingen bij de heren van Hulle en Minne, allebei te Nevele, of bij Joannes Verheye, meier van Landegem.

VERKOPING VAN GOEDEREN IN LOTENHULLE, NEVELE EN VOSSELARE
GvG nrs. 1011, 1015 en 1020 van 24 november, 8 en 26 december 1803 (2 en 16 frimaire, en 4 nivôse jaar XII); alsook nr. 1024 van 9 januari 1804 (18 nivôse jaar XII).

Op 5 en 19 december 1803 en op 3 en 17 januari **1804** worden in de herberg *Sint-Hubertus*, bewoond door Pieter Lievens *op den Hul* te Nevele, de hiernavolgende goederen in het publiek verkocht, verdeeld over tien kopen.

In *Lotenhulle* (kopen 1 en 2):

Kopen 1 en 2: twee partijen bos, sedert vijftien jaren aangelegd, naasteen gelegen te Lotenhulle, (waarvan het eerste bos 360 roeden, of 53 a 88 ca groot is), palende aan de gronden van de ex-raadsheer Camberlyn en dhr. Cardon.

In *Nevele* (kopen 3 tot 9):

Koop 3: een behuisde en beschuurde hofstede, te Nevele, palende O. Adriaen Lambert, Z. J.-B. de Vreese, W. Joseph Meganck en N. Lieven Meganck; met boomgaard, lochting en een partij zaailand achter het huis samen 600 roeden, of 89 a 80 ca groot.

Kopen 4 tot 9: zes partijen zaailand (en bos) in Nevele, waarvan twee met dezelfde benaming (*den Hoogen Bulk*) en een andere partij gelegen *in den Meulenkauter*.

In *Vosselare* (koop 10):

Koop 10: een partij zaailand, genaamd *het Galgenveld*, gelegen te Vosselare, palende O. en Z. *den Herreweg* van Vosselare naar Landegem en N.O. de weduwe van Joseph de Nolf, 63 a of 421 roeden groot.

Inlichtingen bij avoué Louis-Joseph de Waele te Gent (Volderstraat) en bij ex-griffier Martinus van Doorne te Lotenhulle.

VERKOPING VAN EEN HOEVE IN LANDEGEM

GvG nrs. 1016 en 1018 van 12 en 19 december 1803 (20 en 27 frimaire jaar XII).

Op 17 en 24 december 1803 wordt, in de herberg genaamd *het Huys ter Trappen* te Landegem *by het Dorp*, bewoond door Francies Lootens, openbaar verkocht: een schone hofstede met schuur, stallen enz., benevens 9 ½ ha of 21 gemeten tarweland, gelegen te Landegem, palende aan de gronden van de heren Kervyn, van de Woestyne e.a.; gebruikt door Jan-Baptiste Maenhaut, in huwelijk met de weduwe van Francis de Vreese; gereguleerd in 15 kopen.

Inlichtingen bij Jan-Francies Martens, te Gent (Waestraete).

VERKOPING VAN HOFSTEDEN IN LANDEGEM EN DRONGEN

GvG nr. 1021 van 29 december 1803 (7 nivôse jaar XII).

Op dinsdag 10 januari 1804 wordt in de herberg *de Truweele*, bewoond door Pieter de Saedeleire in de wijk van *Baerelvelde* in Drongen, een openbare verkoping gehouden van de hiernavolgende goederen: twee bebouwde hofsteden met een groot aantal welgroeïende fruitbomen, alsmede zes partijen zaailand, twee partijen bos en een partijtje meers, samen 5 ha 57 a 37 ca, of 12 gemeten 124 roeden groot, gelegen binnen de communen van Landegem en Drongen, in de wijken van *Baerelvelde* en *Haelewyn*, actueel gebruikt door de kinderen van wijlen Judocus Verhegghe. De instel voor het geheel dezer goederen is verhoogd op 13688,87 fr., of 1078 £ gr. wisselgeld. Op de koopsom mag vooraf het kapitaal afgetrokken worden van een losrente van 5079,35 fr. (of 400 £ gr. wisselgeld) waarvan de interest 3 % bedraagt; alsook het kapitaal van een (andere) losrente van 3809,51 fr. (of 300 £ gr. wisselgeld), waarvan de interest 4 % bedraagt. Inlichtingen bij de gewezen notaris Jean-François van Melle, te Nevele.

VERKOOP VAN GOEDEREN IN LOTENHULLE EN MERENDREE

GvG nrs. 1039, 1041 en 1042 van 1, 8 en 12 maart 1804 (10, 17 en 21 ventôse jaar XII).

Op een openbare verkoping, te Hansbeke bij de weduwe Laros *op het Veir*, worden verkocht:

Koop 6: een partij land, eertijds bos, te Lotenhulle, 2 gemeten of omtrent 90 a groot, palende O. Martinus Steyaert, Z. en W. dhr. Blomme en N. dhr. Judocus Raes; het land wordt nog tot kerstavond 1806 gebruikt door Ignatius Putte. Ingesteld op 35 £ gr. wisselgeld, of 444,44 fr.

Koop 7: een partij jong bos, te Merendree op de wijk van *Overbrouk-kauter*, met de bomen en het daarop staande hakhout van 9 jaren, 1 gemet groot of omtrent 45 a, palende O. en N. Pieter de Coster, W. en Z. Geeraerd Lip-pens. Ingesteld op 30 £ gr. wisselgeld, of 380,95 fr.

Inlichtingen bij de ex-baljuw de Langhe te Bellem.

OPENBARE VERKOOP VAN EEN HOFSTEDE IN VINKT

GvG nrs. 1041, 1045, 1047 en 1049 van 8, 22 en 29 maart, en 5 april 1804 (17 ventôse, 1, 8 en 15 germinal jaar XII).

In de herberg *Sint-Hubertus* bij Joseph van Oost *op de Plaetse* te Vinkt wordt op 25 februari, 10 en 24 maart 1804 openbaar verkocht: een schone hofstede met schuur, stalling, wagenhuis, ovenbuur en huis, onlangs uit de grond nieuw gebouwd, met landerijen, boomgaard, bossen en weiden in één blok bijeen samen 2214 aren of 16 bunderen 430 roeden groot; de tarwe- en graslanden zijn van eerste kwaliteit en begroeid met talrijke opgaande, welwassende bomen. Deze hofstede is gestaan en gelegen binnen Vinkt, een weinig zuidwestwaarts van de kerk. Er zijn verschillende pachters. Tot kerstavond 1805 gebruikt Emanuel van Dierdonck 12 ½ bunderen (jaarpacht: 89 £ gr. courant, of 968,69 fr.); tot kerstavond 1804 heeft Carel van Ootegem 800 roeden in pacht (jaarpacht: 5 £ gr. courant, of 54,42 fr.); de resterende 3 bunderen 80 roeden zijn allerschoonste eikenbossen, onverpacht, en verdeeld over diverse kopen, onder voorbehoud van accumulatie. Inlichtingen bij Romain en Lieven Pypaert, te Vinkt, en bij ontvanger Facon, te Gent, Prinsenhof.

VERKOOP VAN EEN HOEVE EN GRONDEN IN HANSBEKE

GvG nrs. 1041, 1045, 1049 en 1050 van 8 en 22 maart, 5 en 9 april 1804 (17 ventôse, 1, 15 en 19 germinal jaar XII).

Op 14 en 28 maart en 11 april wordt ten huize van Constantinus Buls in Hansbeke een openbare verkoping gehouden van de volgende goederen, aldaar gelegen.

Koop 1: een hofstede te Hansbeke in *de Hammestraete*, met een nieuwe schuur het jaar voordien gebouwd, boomgaard en een partij land achter het huis, samen 1 gemet of 46 a groot; bovendien nog twee partijen land, genaamd *de Lange Stukken*, gelegen omtrent de voornoemde hofstede, 737 roeden of 1 ha 10 a 55 ca groot.

Koop 2: een schone partij tarweland, genaamd *den Soens-driesch*, gelegen als voren, 2 gemeten 28 roeden, of 94 a 20 ca groot.

Koop 3: een partij land met een partij bos, gelegen als voren, palende O. dhr. Gobert, Z. dhr. van de Woestyne, W. en N. dhr. van Hoobrouck, 456 roeden, of 68 a 40 ca groot.

Koop 4: een partij land, gelegen als voren, zeer commodieus om op te bouwen, palende O. *den Grooten Pandweg nae(r) de Vaerd*, Z. dhr. van Melle, N. de hoirs Pieter Maenhaut met de uitplant van kapbare bomen op de straat, 105 roeden, of 15 a 75 ca groot.

Koop 5: een schone partij tarweland, genaamd *den Hullebulk*, gelegen als voren, 275 roeden, of 41 a 25 ca groot, palende N. de weduwe Augustin Lefebre en anderen.

Koop 6: een partij land, genaamd *het Vierkant Stuksken*, gelegen als voren, 196 roeden, of 29 a 50 ca groot, palende W. dhr. le Reverand en N. dhr. Gey.

De kopen 1 tot 6 worden gebruikt door Jan-Francies de Vreese (jaarpacht: 25 £ gr. courant, of 172,10 fr.) nog tot kerstavond 1808.

Koop 7: een partij schoon bos, 256 roeden groot, of 38 a 40 ca, palende O. juffrouw Dorothea Cardon, Z. Judocus Dhooge en dhr. van de Woestyne, W. en N. dhr. van de Woestyne.

Koop 8: een partij schoon bos, 150 roeden groot, of 23 a, palende de heren le Reverand en Gey.

Kopen 9 en 10: een huis en een bos in Bellem, op *het Dorp* en achter het kasteel gelegen.

Inlichtingen bij de ex-baljuw de Langhe, te Bellem, en bij de ex-griffier Steyaert, te Hansbeke.

VERKOOP VAN VIJF KLEINE HOFSTEDEN IN LOTENHULLE

GvG nr. 1049 van 5 april 1804 (15 germinal jaar XII).

Op verzoek van de gemeenschappelijke erfgenamen van wijlen dokter van der Stadt⁵ wordt te Lotenhulle op 11 april 1804 in de herberg *het Meuleken* een openbare verkoping gehouden. Verkocht worden: vijf kleine hofsteden, samen 5 ha 71 a 7 ca groot, of 4 bunderen 225 roeden, alle in één blok bijeen staan en gelegen te Lotenhulle, gereguleerd in verscheidene kopen, maar onder voorbehoud van accumulatie. Wordt ook verkocht: een onbezette rente van 5714,28 fr., of 450 £ gr. wisselgeld kapitaals (à 4 %), ten laste van de burger Puyenbroek, onder borgtocht van de ex-griffier Roelands te Aalter. Inlichtingen bij ex-griffier Martinus Carolus van Doorne, te Lotenhulle, die de verkoping zal leiden.

VERKOOP VAN GOEDEREN IN LOTENHULLE, POESELE EN HANSBEKE

GvG nrs. 1071 en 1078 van 21 juni en 16 juli 1804 (2 en 27 messidor XII).

Openbare verkoping op 23 juni en 17 juli in Lotenhulle, in de herberg *het Meuleken* bij Judocus Claeys, van de volgende goederen (hofsteden, landerijen en bossen).

Kopen 1 & 2: een behuisde, beschuurde en bestalde hofstede te Lotenhulle, ongeveer 3 bunderen groot met de medegaande landerijen, alle in één blok bijeen gelegen; voor negen jaren gepacht door Pieter Joseph Cnockaert (jaarpacht: 21 £ gr.).

Kopen 3 tot 14: nog een behuisde, beschuurde en bestalde hofstede te Lotenhulle, meer dan 13 bunderen groot met medegaand land, bos en meers; gepacht door Martinus de Wulf; verdeeld over twaalf kopen.

Kopen 15 tot 32: nog een behuisde, beschuurde en bestalde hofstede, gestaan en gelegen als de twee voorgaande te Lotenhulle, meer dan 10 bunderen groot; gepacht door Bernardus Buysse fs. Jan, verdeeld over achttien kopen.

Kopen 33 en 34: twee partijen land, gelegen als de voorgaande, resp. 748 en 661 roeden groot; gepacht door Joseph van Waetermeulen.

Koop 35: een partij zaailand in Lotenhulle, voorheen een bos, genaamd *den Berg-Bosch*, 233 ½ roeden groot; gepacht door Francies Frodure.

⁵ Niet nader geïdentificeerd. Deze familienaam is omstreeks die tijd vooral in het Brusselse te vinden (Brussel, Laken, Wemmel, Ternat, Jette-Ganshoren, Grimbergen), met enkele naamdragers ook in Brugge.

Koop 36: nog een partij bos, nu deels land, gelegen als voren te Lotenhulle *in den Baerelhoek*, genaamd *het Goed ter Locht*, 1030 roeden groot; gepacht door Joannes de Clercq fs. Gabriël.

Kopen 37 tot 48: nog twaalf partijen bos, alle in Lotenhulle, bijna allemaal in één blok bijeen en alle onverpacht, zodat het daarop staande hakhout mede verkocht wordt.

Kopen 39 tot 41: een behuise, beschuurde en bestalde hofstede te Poesele, met boomgaard en land samen in totaal ongeveer 9 gemeten groot, gepacht door Francies van Quickenborne, Jan-Baptiste de Wilde en Pieter Coene, verdeeld over drie kopen.

Koop 42: een partijtje land, gelegen in Drongen in de wijk gehucht van *Baerelvelde*.

Koop 43: een jong bos, genaamd *den Mieren-heul*, binnen Hansbeke, 422 roeden groot, palende O. *de Kromme Straete*, Z. dhr. Bernaegie, W. dhr. Land... en N. dhr. Baudewyn Maenhaut; onverpacht, zodat het daarop staande hakhout mede verkocht wordt.

Inlichtingen bij de ontvanger Crombrugghe te Gent.

RENTENVERKOOP TEN LASTE VAN INWONERS VAN GOTTEM EN VINKT

GvG nrs. 1072 en 1076 van 25 juni en 9 juli 1804 (6 en 20 messidor jaar XII).

Koop 3: een bezette rente van 1587,31 fr. (of 125 £ gr. wisselgeld), à 4 %, ten laste van Pieter Claus te Gottem, en aldaar bezet op een hofstede en land.

Koop 5: een bezette rente van 1269,85 (of 100 £ gr. wisselgeld), à 4 %, ten laste van Bernaerd Bogaert en zijn kinderen te Vinkt, en aldaar bezet op een hofstede en land.

Inlichtingen ten huize van Jan Francies Martens, oud-notaris, te Gent, in de Waeystraete.

HOFSTEDEN IN NEVELE/POESELE (WIJK KERREBROEK) TE KOOP

GvG nrs. 1072 en 1074 van 25 juni en 2 juli 1804 (6 en 13 messidor jaar XII).

In drie zittingen, resp. op 2 en 9 en 16 messidor (d.i. op 21 en 28 juni en 5 juli), heeft ten huize van Louis Gheldof (1^e zitting) en daarna in de herberg van Lieven van den Berge (zittingen 2 en 3) een openbare verkoping plaats, van twee allerschoonste hofsteden en landerijen, gestaan en gelegen in Nevele en Poesele, op de wijk van *Kerrebroek*, dicht bij *het Dorp* van Nevele, samen 21 gemeten groot, of ongeveer 9 ha 45 a. Het gaat om land, bos en

meers van de beste kwaliteit, het merendeel ervan verpacht zonder waarde. Inlichtingen bij de ex-notaris van Melle, en bij de notarissen Carbonnelle en van Hulle te Nevele.

VERKOOP VAN HOFSTEDEN, BOS, MEERS EN LAND IN NEVELE, LOTENHULLE EN SINT-MARIA-LEERNE

GvG nrs. 1075 en 1076 van 5 en 9 juli 1804 (6 en 20 messidor jaar XII).

Op maandag 16 juli worden een aantal patrimoniële goederen openbaar verkocht in de herberg van Francies Lootens *op het Dorp* te Landegem. De eerste vijf kopen zijn gesitueerd in Nevele, de volgende zes kopen in Lotenhulle, koop 12 in Grammene en de kopen 13 & 14 in Leerne.

Koop 1: een behuisde hofstede, genaamd *de Braemdonckstede*⁶, gelegen te Nevele in de wijk van *Braemdonck*, 1 ha 2 a 69 ca groot, of 684 roeden, palende N.O. *de straete*; gepacht door de weduwe van Pieter Maenhaut, samen met de volgende koop.

Koop 2: een partij land, genaamd *het Bulksken*, gelegen te Nevele, 338 roeden groot, met een waterput, palende N.O. de voornoemde weduwe Maenhaut, Z.W. zelfs vlasbos, N.W. de erven van de weduwe Jan Meganck.

Koop 3: een behuisde hofstede, genaamd *den Bunderplas*, gelegen te Nevele, 657 roeden groot, palende Z.O. *de straete*, Z.W. *een dreefken*, N.W. en N.O. de erven van de weduwe van Jan Meganck; gepacht (samen met de 4e en 5e koop) door Frans de Meyere.

Kopen 4 en 5: twee partijen land in Nevele, resp. genaamd *het Vlasch-bulksken* (338 roeden) en *den Grooten Houw-bulk* (760 roeden).

Kopen 6 tot 11: zes verschillende partijen bos in Lotenhulle, allemaal met een aparte naam, resp. *den Looten-Bosch*, *den Hapten-Bosch*, *den Kleynen Berk-Bosch*, *den Berk-Bosch*, *den Stek-Bosch* en *den Eek-Bosch*, op twee na alle onverpacht.

Koop 13: een partij meers in *de Ley-meersschen* te Sint-Maria-Leerne, genaamd *den Pattacon*, 19 aren groot of 127 roeden, palende O. de weduwe Causmaeker, Z. *den zomer-loopgracht*, W. Gabriel van[der] Plaetsen en N. de kinderen Pieter Francies Meganck; gepacht door Karel van Nevel, evenals de volgende koop.

Koop 14: een partij land *by Geerolfs-boom* te Sint-Maria-Leerne, 6 ha 53 a 55 ca groot, of 4 bunderen 800 roeden, genaamd *het Gaver-land*, palende

⁶ Zie ook: N. Kerckhaert, *Oude Oostvlaamse hoeven* (Gent, Prov. Feder. Toerisme, 1977), p. 63. Daar is sprake van het *Goed te Braemdonck* in Nevele in het jaar 1475, toen het eigendom was van Jan de Smet fs. Roegier.

O. de heer van Rockelfing (Nazareth), Z. Jan Vermeersch, W. *het Quaedhamstraetjen* en N. *den heirweg* van Deinze op Gent.
Inlichtingen bij notaris Hacquart, te Gent.

EEN HALF BUNDER LAND TE KOOP OP BACHTE-KOUTER

GvG nrs. 1082 en 1083 van 30 juli en 2 augustus 1804 (11 en 14 thermidor jaar XII).

Op 6 augustus wordt te Nevele, in de herberg *den Pauw* bij Louis Geldolf, een openbare verkoop gehouden van landerijen in Bachte (koop 1) en in Drongen (kopen 2 tot 4).

Koop 1 betreft een partij land, een half bunder of 67 a 18 ca groot, gelegen in *Bachte-kauter*, palende Z. de heer van de Woestyne en N. de heer Maelcamp; gebruikt door Joseph Bodrie. Inlichtingen ten kantore van de ex-grif-fier van Nevele.

EEN KORENWIND- EN ROSMOLEN TE KOOP IN VINKT

GvG nrs. 1084 en 1086 van 6 en 13 augustus 1804 (18 en 25 thermidor jaar XII).

Op zaterdag 18 augustus wordt te Vinkt, ten huize en herberge van Joseph van Oost *op het Dorp*, openbaar verkocht: een allerschoonste korenwind- en rosmolen, met molenberg, op- en afrede, alsmede een schoon molenhuis en medegaande erf, onlangs uit de grond nieuw gebouwd, gestaan en gelegen *op het Dorp*. De molen, die oorspronkelijk de banmolen was van het gewezen Land van Nevele, wordt actueel bewoond en gebruikt door Francies de Stoop, nog tot floréal jaar XIII, d.i. tot meiavond 1805. Inlichtingen bij notaris Carbonnelle, te Nevele.

RENTENVERKOOP TEN LASTE VAN INWONERS VAN LANDEGEM EN NEVELE

GvG nrs. 1084 en 1087 van 6 en 16 augustus 1804 (18 en 28 thermidor jaar XII).

Grote rentenverkoop, te Gent in de herberg *den Vlugten-Boer* in de Ben-nesteeg bij J. Verschoren, waarbij een tweetal renten ten laste zijn van inwoners van resp. Landegem en Nevele.

Koop 8: een rente, bezet in Deinze, van 979,60 fr. of £ 77-2-10 gr. wisselgeld kapitaals, à 4 %, ten laste van Pieter Philips, te Landegem.

Koop 9: een onbezette rente van 1269 fr. of 100 £ gr. wisselgeld kapitaals, à 4 %, ten laste van Joseph van Rentergem, te Nevele.

Andere renten zijn ten laste van inwoners van o.m. Petegem-Deinze, Machelen, Kruishoutem, Huise, Tielt, Aarsele en Sint-Baafs-Vijve.

HOFSTEDE TE KOOP IN MERENDREE

GvG nrs. 1090, 1092, 1094, 1099, 1126 en 1127 van 27 augustus, 3, 10 en 27 september, 31 december 1804, en 3 januari 1805 (9, 16 en 23 fructidor jaar XII; 5 vendémiaire, 10 en 13 nivôse jaar XIII).

Openbare verkoping, in *het Wethuys* bij Joannes Baillieul te Merendree, van een hofstede, aldaar gelegen in *de Meulestraete* nabij de brug, met de medegaande landerijen, bossen en meersen in totaal ruim 16 ha of 36 gemeten groot; gebruikt zonder voorwaarde door de weduwe van Pieter Matthys; verdeeld over 24 kopen, onder voorbehoud van accumulatie.

Inlichtingen bij oud-notaris Jan-Frans Martens, te Gent (Waeystraete).

KORENWIND- EN ROSMOLEN TE KOOP IN LANDEGEM

GvG nr. 1094 van 10 september 1804 (23 fructidor jaar XII).

De Nevelse notaris Carbonnelle zal op drie zitdagen (2^e en 3^e resp. op 13 en 27 september) in de herberg *den Groenen Akker* in Nevele, bewoond door Jacques Goethals, een openbare verkoping houden van een schone en oude, welbeklante korenwindmolen en rosmolen, met een schoon woonhuis. De molen was eertijds de 'banale' molen van het Land van Nevele, staande binnen Landegem, dit met ca. 400 roeden erf, alles uit de grond nieuw gemaakt sedert weinige jaren; actueel bewoond en gebruikt door Pieter van den Neste, zonder voorwaarde. Vrij voor gebruik vanaf "mey-avond" (10 floréal jaar XIII).

EIGENDOMMEN IN MEIGEM, NEVELE, VOSSELARE EN VINKT TE HUUR

GvG nr. 1126 van 31 december 1804 en nr. 1127 van 3 januari 1805 (10 en 13 nivôse jaar XIII).

Door de Administratie van het *Hospice* (Bureau van Weldadigheid) te Gent worden verpacht:

Lot 1: een kleine hofstede in Meigem met 1 ha 80 a (of 1135 roeden) land en meers, verdeeld in twee partijen, gebruikt door Charles Pourquoi tot 1 vendémiaire jaar XIII (of 23 september 1804).

Lot 2: twee partijen land in Meigem, samen 1 ha 30 a (of 876 roeden) groot, gebruikt door Pieter den Trooster tot 23 september 1804.

Lot 3: een partij land van 2 gemeten (of 90 a) in Nevele, gelegen bij het pachthof der gewezen Abdij van Drongen, gebruikt door Lieven de Dapper zonder voorwaarde.

Lot 4: partij meers van 200 roeden (of 30 a) in Nevele, gebruikt geweest door Pieter Landuyt tot 23 september 1804.

Lot 5: de helft van een huis te Nevele in de *Meulenaerstraete*, gebruikt door Francies Danneels tot 23 september 1804.

Lot 6: een partij land van 200 roeden (of 30 a) in Vosselare, gebruikt door Guillaume de Dapper tot 23 september 1804.

Lot 9: een partij land in Vinkt, 112 a 50 ca (of 750 roeden) groot, genaamd *het Schaepersstuk*, gebruikt door Andries d'Hondt tot 23 september 1804.

Er zijn ook enkele gronden te verpachten in Eke, Deurle en talrijke in Nazareth (loten 11-39).

1805

BUITENGOED TE KOOP IN MERENDREE

GvG nrs. 1146 en 1151 van 11 en 28 maart 1805 (20 ventôse en 7 germinal jaar XIII).

Wordt uit de hand te koop aangeboden: een schoon en aangenaam buitengoed, beplant met schone opgaande bomen van alle kwaliteiten, en eiken bossen, gestaan en gelegen in Merendree, een half kwartier ver van *de Vaerd* naar Brugge. Het buitengoed heeft een keuken, drie beneden- en vijf bovenkamers, huis, schuur en stalling voor de hovenier. Het goed is beplant met ongeveer 700 fruitbomen van alle kwaliteiten waaronder diverse pyramiden; de totale oppervlakte bedraagt ongeveer 3 bunderen, waarvan om trent twee bunderen binnen muren en hagen. Inlichtingen bij de ex-notaris de Rouck, te Gent (Hoogpoort).

Zie ook een advertentie voor ditzelfde buitengoed onder *nr. 1258 van 7 april*

1806

HUIS MET OLIESTAMPKOT TE KOOP IN NEVELE

GvG nrs. 1148 en 1150 van 18 en 25 maart 1805 (27 ventôse en 4 germinal jaar XIII).

Door de weduwe van dhr. Carbonnelle, te Nevele, wordt te pachten gepresenteerd voor direct vrij gebruik: een schoon huis, boomgaard en lochting, met een bakkerij en een olierosmolen (of stampkot), staande binnen Nevele, en zeer wel gesitueerd, geschikt voor het houden van winkel of voor allerlei andere functies en neringen. De pachter krijgt de mogelijkheid om "op pryze" het bakkerssalaam te aanvaarden, en/of de voorzieningen van winkel en oliestampkot. *Zie afbeelding volgende bladzijde.*

FAMILIE-GOEDEREN TE KOOPEN.

MEn laet een ieder weten, dat men met het houden van ordinaire zinsden publicq zal verkoopen eene nieuw gebouwde Hofstede en den med gaenden grond, gestaen en geligen binnen de prochie van Drongen, aen Sindsordriessch: voorders vier partyen Land en Bosch gelegen binnen de prochie van Meerendré, eene partye Land en eene partye Meirsch binnen de prochie van Mariakerke, en eyndlinge vyf partyen Maeymeirsch en Weyde, benevens eene partye Land, gelegen binnen de prochie van S. Maria-Leérne, verdeeld in veertien koopen, met faculteyt van accumulatie, dies den insfel voor de goederen op S. Maria-Leérne zal gebeuren den 12. germinal (2. april) en het apparent verblyf den 26. germinal jaer 13. (16. april 1805.) in d'herberge bewoond by Albert de Potter, in de Kasteel-dreve binnen het gemeld Leérne, ten negen uren 's morgens; en van de goederen op Meerendré, Drongen en Mariakerke zal den insfel gebeuren den 14. germinal (4. april) en het apparent verblyf den 28. germinal (19. april) van het voorzeyd jaer, in d'herberge de Zwaene, bewoond by Bernardus van Keulebroeck, tot het gemeld Mariakerke, ook ten negen uren 's morgens. Alles breeder geëxprimeerd by de conditien van verkooping en plakbrieven daer van zynde, bevestigende ter inspectie van een ieder zoo in de voornoemde herbergen, als ten huize van C. de

MEn bericht van wegen Joffr. de weduwe van d'heer Carboneille, tot Nevele, dat zy om van stonden aen in het gebruyk te komen, te pachten presenteert een schoon Huys, Boomgaard en Lochung, met Bakkerye, alsmede een Olie-peirde stampkot daer aennex, staende binnen de stede van het zelve Nevele, en zeer wel gelitueerd zoo tot het houden van winkel, als het bedryven van andere functien en neeringen. Den pachter zal de faculteyt hebben van op pryzye te aenveirden geneaelyk den bakkers-halm en de voordere pflantsen zoo van den winkel, als van het olie stampkot.

VERKOPING VAN FAMILIEGOEDEREN IN DRONGEN, MERENDREE EN LEERNE
GvG nrs. 1151 en 1152 van 28 maart en 1 april 1805 (7 en 11 germinal jaar XIII).

Er wordt een openbare verkoping gehouden van o.m. de volgende familie-goederen:

- a. een nieuw gebouwde hofstede met de medegaande grond te Drongen *aan Slindonk-driesch*;
- b. vier partijen land en bos, gelegen binnen Merendree;
- c. vijf partijen maaimeers en weide, benevens een partij land, gelegen binnen S. Maria-Leerne.

Voor de goederen te Leerne is de verkoping op 2 en 16 april in de herberg van Albert de Potter, in *de Kasteel-dreve* binnen S. Maria-Leerne.

Voor de andere goederen (in Drongen, Merendree en Mariakerke) gebeurt de verkoping op 4 en 18 april in de herberg *de Zwaene* bij Bernardus van Keulebroeck in Mariakerke.

Inlichtingen bij C. de Wever, te Gent (Peperstraat). *Zie afbeelding vorige bladzijde.*

VERKOPING VAN GOEDEREN IN MERENDREE EN LOVENDEGEM

GvG nrs. 1152 en 1161 van 1 april en 2 mei 1805 (11 germinal en 12 floréal jaar XIII).

Op 4 en 16 en 23 april wordt te Merendree in *het Huys der Commune*, bewoond door Jacobus Baillieul, een openbare verkoping gehouden.

Koop 1: een hofstede te Merendree op *den Oosterghem-kauter*, palende O. de *publique straete* en N. de volgende koop, omtrent 30 a 93 ca groot, of 208 roeden. Op dezelfde kouter de oostkant van een partij land, genaamd *de 200 Roeden*, waarvan de westkant begrepen is onder de 2^e koop; die ene helft is omtrent 100 roeden groot, of 14 a 97 ca.

De hele eerste koop wordt, samen met de derde en de vierde koop, gepacht door Pieter Wieme.

Koop 2: een behuisd erf en boomgaard te Merendree op *den Oosterghem-kauter*, palende O. de *publique straete*, Z. de voorgaande hofstede, en N. de weduwe van Benedictus Lemoire; omtrent 42 roeden groot, of 6 a 30 ca. Daar hoort ook bij: de westkant van *de 200 Roeden*, voornoemd, ook 100 roeden groot, of 14 a 97 ca. Pachteres is de weduwe van Bernardus van Renterghem.

Koop 3: ook te Merendree binnen de wijk van *Oosterghem* twee partijen land, genaamd *den Rosman*, doorsneden door een slag (= wegeltje), 300 roeden groot, of 44 a 56 ca.

Koop 4: nog te Merendree binnen de wijk van *Oosterghem* een allerschoonste partij land, *de Loeke* genaamd, omtrent 1 ha 41 a 11 ca groot, of 950 roeden.

Koop 5: een partij land in Merendree, genaamd *den Kerken-toren*, omtrent 37 a 14 ca groot, of 250 roeden, gebruikt door Lieven de Wulf.

De volgende twee kopen zijn gesitueerd in Lovendegem.

VERPACHTING VAN GOEDEREN IN HANSBEKE EN LANDEGEM EN DEINZE

GvG nrs. 1155 en 1157 van 11 en 18 april 1805 (21 en 28 germinal jaar XIII).

Door de Administratie van het *Hospice* (Bureau van Weldadigheid) te Gent worden enkele gronden, gelegen in Hansbeke (loten 4 tot 6) en Landegem (loten 7 en 8), openbaar verpacht.

Deze verpachtingen worden jaarlijks telkens herhaald.

VERPACHTING VAN HOFSTEDE EN LAND IN NEVELE EN VOSSELARE

GvG nr. 1189 van 8 augustus 1805 (13 thermidor jaar XIII).

Door de Administratie van de *Hospicen Civil* (Bureau van Weldadigheid) te Gent worden in het openbaar verpacht op 13 augustus 1805 in de herberg *de Zwaene* in Nazareth:

Lot 1: een kleine hofstede in Nevele, verdeeld over verschillende partijen, aldaar gestaan op *het Veldeken*, samen met het land 1 ha 88 a 70 ca groot, of 4 gemeten 51 roeden; gepacht door Lieven Bollaert tot 1 vendémiaire jaar XIV.

Lot 2: een partij land te Nevele, genaamd *den Kerkeweg*, 57 a 60 ca groot, of 384 roeden; gepacht door Josephus van Daele tot 1 vendémiaire jaar XIV.

Lot 3: een stuk land, in twee partijen, gelegen in Nevele op *het Veldeken*, 85 a 35 ca groot, of 569 roeden; gepacht door Norbert Buysens tot 4 nivôse jaar XIV.

Lot 4: een partij land in Vosselare, 2 ha 76 a groot, of 1840 roeden, gepacht door Jacobus de Witte tot 4 nivôse jaar XIV.

Er zijn ook gronden te verpachten in Deinze (lot 5), Wontergem (lot 6), Dentergem (lot 7) en Nazareth (lot 8).

HUIS EN BROUWERIJ TE KOOP IN POEKE

GvG nr. 1196 van 2 september 1805 (15 fructidor jaar XIII).

Wordt te pachten gepresenteerd: een schoon huis met brouwerij en stallen en 2 ½ bunderen goed zaailand, gestaan en gelegen *op de Plaetse* en bij *het kasteel* van Poeke. Inlichtingen bij de propriëtaris en bewoner van het huis, sieur Emanuel Steyaert, of bij de ontvanger A.J. Facon te Gent.

HOFSTEDE EN ZAAILAND TE KOOP IN MERENDREE

GvG nr. 1197 van 5 september 1805 (18 fructidor jaar XIII).

Op het verzoek van Pieter de Paepe, als voogd over Angelus en Livine Theresse Andries, allebei kinderen van Jan-Baptiste Andries, en in aanwezigheid van dhr. van de Putte, vrederechter bij de Burgerlijke Rechtbank te Gent, commissaris *ad hoc* benoemd, worden op 7 september 1805 in de herberg *het Lammeken*, bij Judocus Wyckaert te Merendree, openbaar verkocht:

Koop 1: een behuisde en beschuurde hofstede te Merendree, met het medegaande land samen 29 a 86 ca groot, of 200 roeden, palende O. Jan-Baptiste Vermeeren, Z. Mr. Coolman, W. Joseph de Buck en N. *de Straete*.

Koop 2: een partij zaailand in Merendree, genaamd *Kerke-toren*, omtrent 67 a 93 ca of 450 roeden groot, palende O. Jan-Baptiste Vermeeren, N. Mr. Schoorman, W. Jan de Clercq en Z. *de Straete*.

Koop 3: een partij zaailand in Merendree, 14 a 3 ca of 92 roeden groot, palende O. de kinderen van Geeraerd van Vlaenderen, Z. Pieter van Quakebeke, W. Mr. Schoorman en N. Jan-Baptiste Dobbelaere.

Koop 4: twee aaneensluitende partijen zaailand te Merendree, samen 119 a 44 ca of 800 roeden groot, palende O. mr. Bruno van den Hecke, Z. sieur Antone de Rouck, W. *de Kruys-Kaelne* en N. mr. Cardon.

Inlichtingen bij griffier Vermeeren te Zomergem, praktizijn Standaert te Merendree of avoué van Hove te Gent (Zandberg).

EEN VINKTENAAR GESLAAGD VOOR ONTLEED- EN VROEDKUNDE IN GENT

GvG nr. 1201 van 19 september 1805 (2e complementaire dag van het jaar XIII).

Tijdens de prijsuitreiking aan de leerlingen in de leergangen voor geneeskunde werd een tweede prijs in de ontleedkunde, alsook een tweede prijs

in de vroedkunde toegekend aan de 28-jarige Clement Joseph van Wonterghem uit Vinkt⁷.

GRONDEN TE KOOP IN LEERNE, MERENDREE, HANSBEKE EN LOTENHULLE
GvG nrs. 1204, 1206 en 1208 van 30 september, 7 en 14 oktober 1805 (8, 15 en 22 vendémiaire jaar XIV).

In de herberg *het Gouden Hoofd*, bewoond door Joannes Delcroix *op de Merkt* te Deinze, wordt op 2 en 16 oktober 1805 een openbare verkoping gehouden van een aantal patrimoniële gronden, gelegen te Merendree, Sint-Martens-Leerne en Maria-Leerne, Hansbeke en Lotenhulle.

Koop 1: zes partijen goede zaailanden en meers, gelegen op Grammene (*sic*), Sint-Martens- en Sint-Maria-Leerne, samen omtrent 7 hectaren (of 5 bunderen) groot, resp. gebruikt door Antone Lambert, de weduwe Pieter Vermeersch, Francies Faelens en Jacobus Snauwaert, zonder voorwaarde. Inlichtingen bij A.J. Facon te Gent, in het Princenhof.

En in de herberg van de weduwe P.J. Laros te Hansbeke *tegen de Vaerd* op 5 en 19 oktober:

Koop 3: twee partijen land in Merendree, een schone hofstede met twaalf partijen zaailand in Hansbeke en Bellem, een partij land *in de Groenstraete* te Lotenhulle, dit alles te samen 15 ha of 12 bunderen groot, gebruikt door verscheidene personen, allen zonder voorwaarde.

En voorts nog andere gronden, gelegen in Drongen (= koop 2).

Inlichtingen bij ontvanger Facon, te Gent, Prinsenhof.

VERKOOP VAN EEN HOFSTEDE IN MEIGEM

GvG nrs. 1204, 1207, 1212 en 1216 van 30 september, 10 en 28 oktober, en 11 november 1805 (8 en 18 vendémiaire, 6 en 20 brumaire jaar XIV).

Op 5 en 19 oktober en 4 november 1805, telkens in de herberg van Joseph van Oost *op de Plaetse* van Vinkt, wordt publiek verkocht: een welbebouwde hofstede, bestaande in een schoon woonhuis, met schuur, stallingen, wagenhuis en bakoven, gelegen een uur nooordwaarts van Deinze, op een afstand van driekwart uur van Nevele, binnen de parochie van Meigem, palende W. de parochie Vinkt en N. de parochie Lotenhulle met *de Vaerezelebrugge*. De hofstede is onder hof, landen, bos, meers en weide, al in één

⁷ Clemens Josephus van Wonterghem werd in Vinkt geboren en gedoopt op 13.02.1777, als zoon van Adrianus Franciscus van Wonterghem en Carola Muylaert. Zie ook eerder, onder nr. 815 van 7 januari 1802.

blok bijeen, samen 2834 are of 21 bunderen 178 Gentse roeden groot, verdeeld over zes verschillende kopen, onder voorbehoud van accumulatie. Alle landerijen zijn "eerste kwaliteit vlas- en tarwelanden" en begroeid met zowat 2000 wel-wassende bomen (merendeel opgaande eiken). De hofstede is nog tot kerstavond 1805 verpacht aan Pieter van Overbeke. Inlichtingen bij de ontvanger L. Pypaert *op de Plaetse* te Vinkt en bij de ex-notaris le Maieur te Gent, op den Poel.

VERKOOP VAN EEN HOFSTEDE IN ZEVEREN

GvG nrs. 1210, 1212 en 1214 van 21 en 28 oktober en 4 november 1805 (29 vendémiaire, 6 en 13 brumaire jaar XIV).

In de herberg *de Roose* te Nevele *op den hoek van de Merkt* wordt op dinsdag 5 november 1805 een openbare verkoping gehouden van enkele hofsteden, land en meers in Vosselare (kopen 1 tot 3), Nevele, Zeveren en Evergem, verdeeld over zes kopen.

Koop 1: een behuisde hofstede met 5 partijen land in Vosselare, met een medegaand bos, samen 4 ha 71 a 45 ca groot, of 10 ½ gemeten, gebruikt zonder voorwaarde door Judocus de Paepe.

Koop 2: een partij land, genaamd *den Drybek*, te Vosselare, palende N. *den heireweg* van Nevele naar Gent, 1 ha 22 a 12 ca groot, gebruikt zonder voorwaarde door Jan Frans Wieme.

Koop 3: een maaimeers te Vosselare, palende N. *de Reygersbeke*, 1 ha 17 a 15 ca groot, gebruikt zonder voorwaarde door Joannes de Pestele.

Koop 4: een maaimeers te Nevele, gelegen *by den meulen*, palende O. *de Reygersbeke*, 1 ha 4 a 90 ca groot, gebruikt door de voornoemde Joannes de Pestele.

Koop 5: een behuisde hofstede en land binnen Zeveren, noord *de Dorpstraete* van Zeveren naar Vinkt, 2 ha 30 a 62 ca groot, gebruikt tot 3 nivôse e.k. door Jacobus de Bil.

VERKOOP VAN GOEDEREN IN ASTENE EN LEERNE

GvG nrs. 1217 en 1221 van 14 en 28 november 1805 (23 brumaire en 7 frimaire jaar XIV).

In de herberg *de Groene Vierschaere* bij N.N. van Poucke te Deurle worden op de dinsdagen 9 november en 3 december enkele goederen, resp. in Astene en Leerne, publiek verkocht:

Koop 1: de hofstede, genoemd het *Goed ter Rostyne* binnen Astene.

Koop 2: vier kleine partijen meers, gelegen in *de Ley-meirsschen* te Maria-Leerne, te zamen 1 ha 11 a 50 ca groot, of 1347 kleine roeden.

Inlichtingen bij ontvanger Joan Joseph de Vleersman, te Gent, in de Catalognestraete, nr. S-90.

VERKOOP VAN LANDERIJEN EN BOSSEN IN LOTENHULLE

GvG nrs. 1230 en 1236 van 30 december 1805 (9 nivôse jaar XIV) en 20 januari 1806.

In de herberg bij de kinderen van Laureyns Serweytens *op de Kleyne Plaetse* te Lotenhulle wordt op 31 december 1805 en 14 en 28 januari 1806 een openbare verkoping gehouden.

Enige koop: een opmerkelijke partij landen en bossen, alle in één blok bijeen binnen Lotenhulle gelegen, omtrent 9 ha of 20 gemeten groot, palende samen N. en O. de heren Rohaert en Cardon, Z. en W. *de straeten*. De landerijen worden gebruikt door Judocus Raes. De bossen worden verkocht met het hakhout van diverse jaren.

Inlichtingen bij vrederechter Sencie en griffier van Hulle, beiden te Lotenhulle.

1806

VERKOPING VAN EEN OLIEROSMOLEN IN NEVELE

GvG nrs. 1241, 1242 en 1243 van 6, 10 en 13 januari 1806.

De weduwe Carbonnelle, te Nevele, presenteert uit de hand te kopen: een schoon 'olie-peirde-stampkot' met zijn twee lopers (ter hoogte van 8 voeten), ligger, staak, as, oliebank, heien en wielen, en al wat er voor de werking van een olierosmolen vereist wordt. De molen is het laatst gebruikt geweest door Pieter van Dooren, te Nevele.

VERKOPING VAN HOFSTEDEN IN POEKE EN RUISELEDE

GvG nrs. 1243, 1244 en 1245 van 13, 17 en 20 februari 1806.

Op 25 februari worden in de herberg van sieur van de Castele *by de kerke* te Poeke openbaar verkocht: een grote hofstede en drie kleine hofsteden, met de medegaande landerijen, bossen en meersen, gestaan en gelegen binnen Poeke en Ruiselede, samen ongeveer 3665 aren groot, of 25 bunderen, alle van zeer goede kwaliteit, gebruikt in pacht door de weduwe Francies Verstraeten, te Ruiselede, resp. door Martinus d'Oosterlinck, Jacobus Savaris en de weduwe Savaris te Poeke; verdeeld over verscheidene kopen, onder voorbehoud van accumulatie.

BOMENVENDITIE IN NEVELE

GvG nrs. 1244 en 1246 van 17 en 24 februari 1806.

De erfenamen van wijlen Pieter Lamme, te Nevele, houden op 3 en 4 maart publiek verkoping van een extra schone partij opgaande bomen, m.n. eiken, olmen, essen en wilgen, door hun dikte geschikt voor alle soorten werken; bijna alle staande op en omtrent het pachthof in gebruik van Jan Lamme.

OPENBARE VERHURING VAN DE GEWEZEN HERBERG *DE ROOZE* IN NEVELE

GvG nrs. 1250 en 1252 van 10 en 17 maart 1806.

Uit de hand te pachten en onmiddellijk vrij voor gebruik: een zeer schoon en gerieflijk woonhuis van twee etages, met een koetspoort, een schoon neerhof en een boomgaard, voortijds een wijd-vermaarde herberg, *de Rooze*⁸ genaamd. De vorige eigenaar gebruikte het gebouw als stokerij, brouwerij en mouterij, beschikkende over een ast, genoegzame stallingen en kelders, het geheel gestaan en gelegen te Nevele ten voorhoofde *op de Merkt*. Er wordt speciaal opgemerkt "dat'er binnen de commune van Nevel niet eene brouwerij en exsteert".

Inlichtingen bij de oud-notaris (en ex-hoogbaljuw) Ch.-Ph. Martens, te Deinze.

VERKOPING VAN EIGENDOMMEN IN MERENDREE (EN LANDEGEM)

GvG nrs. 1258, 1259 en 1261 van 7, 10 en 17 april 1806.

Op 14 en 21 april, in de herberg *In het Oud Wethuys* bij Jacobus Baillieul te Merendree *op de Plaetse*, wordt een openbare verkoping gehouden van hofsteden en landerijen en andere eigendommen in Merendree (kopen 1 en 3-24), Landegem (koop 2) en Lovendegem (koop 25).

Koop 1: een kleine hofstede in Merendree *over de brugge*, omtrent 200 roeden groot, palende *O. de straete* en *W. de Caelene*.

Koop 2: een partij zaailand te Landegem *op den Oliekotkauter*, 139 roeden groot.

De kopen 1 en 2 worden gebruikt door Francies Mabble (jaarpacht: 10 £ gr.). Samen ingesteld op 25 £ gr. wisselgeld.

Koop 3: een hofstede in Merendree *op de wijk Over-Poucke*, met ten westen daaraan aanpalend een kleine partij land, samen 241 roeden groot, gebruikt door Pieter Mullem (jaarpacht £ 7-10-0 gr.). Instel op 50 £ gr. wisselgeld.

⁸ Zie: N. Kerckhaert, *Oude Oostvlaamse huisnamen*, dl. 4 (Gent, Prov., 1990), p. 186 (met archivalische attestaties uit 1543, 1563, 1574, 1767 en 1793).

Koop 4: een schone behuisde, beschuurde en bestalde hofstede in Merendree op de wijk *Over-Poucke*, weinige jaren geleden uit de grond nieuw gebouwd in steen, met de erheen leidende dreef en twee partijen land ten noorden van de hoeve, samen 990 roeden groot. Instel op 300 £ gr. wisselgeld.

De kopen 4-21 worden gebruikt door Guillielmus Bernardus Vriendt (jaar-pacht: 80 £ courant).

Kopen 5 tot 24: een twintigtal verschillende partijen land, meers en/of bos, allemaal degelijk beschreven inzake ligging en grootte, pachtwaarde en instel. Opvallend is het grote aantal lokale *toponiemen*: *den Kleynen Schaekel, den Pauwdonk, het Muynbulksken, den Poucke-meirsch, den Bulk, den Hoogen Hulst, den Oostbrouck, den Grooten Schaekel, den Bachten-bulk, de Borst, den Veermeirsch, het Verdriet, Langakker, de Kauterstraete, de Byle op den Molenakker en den Ley-meirsch op den Molenakker, de Straete ofte Molenweg en d'Oostbrouck.*

Inlichtingen bij notaris de Clercq, te Gent (Geldmunt nr. P-61).

EEN BUITENGOED IN MERENDREE TE KOOP OF TE HUUR

GvG nrs. 1258, 1314, 1318 en 1322 van 7 april, 20 oktober, 3 en 17 november 1806.

Te huur of te koop gepresenteerd: een schoon en aangenaam buitengoed, beplant met schone opgaande bomen van alle kwaliteiten en eiken bossen, gestaan en gelegen binnen Merendree, op een half kwartier afstand van de *Vaerd* naar Brugge. Het goed heeft een keuken, drie beneden- en vijf bovenkamers, huis, schuur en stalling voor de hovenier. Het goed is beplant met omtrent 700 fruitbomen van alle kwaliteiten waaronder diverse pyramiden; de totale oppervlakte bedraagt ca. 3 bunderen, waarvan omtrent 2 bunderen binnen muren en hagen. Inlichtingen bij de ex-notaris de Rouck, te Gent (Hoogpoort). In de advertentie van 20.10.1806 wordt een aanbod gedaan van een grote hoeveelheid eiken-, beuken- en lindenplantsoenen, waarvoor gegadigden zich kunnen melden bij Joseph van Wassenhove, boswachter, te Merendree.

Zie eerder ook al onder *nrs. 1146 en 1151 van 11 en 28 maart 1805.*

RENTE TE KOOP, TEN LASTE VAN EEN INWOONSTER VAN LOTENHULLE

GvG nr. 1274 van 2 juni 1806.

Op 7 juni 1806 wordt te Gent in de zitting van de Burgerlijke Rechtbank een openbare verkoping gehouden van (o.m.) enkele renten. Onder koop 7: een

wel-bezette rente, ten bedrage van 550 £ gr. wisselgeld, of 6984,12 fr., ten laste van de weduwe van Pieter de Wulf te Lotenhulle.

Inlichtingen bij notaris Hacquart, te Gent (Volderstraat), en een paar oud-notarissen aldaar (C. de Wever en J. Librecht).

VERKOOP TEN STERFHUIZE DER WEDUWE ENGELBERT BRAEM IN BACHTE
GvG nrs. 1285 en 1286 van 10 en 14 juli 1806.

Op verzoek van de gemeenschappelijke erfgenamen ten sterfhuize van de weduwe van Engelbert Braem in Bachte wordt een openbare verkoping gehouden op woensdag 16 juli in de herberg *het Land van Nevele*, bewoond door sieur Pieter Filliers te Bachte. Wordt verkocht: een behuisde, beschuurde en bestalde hofstede, in erf omtrent 7 bunderen groot samen met de acht partijen medegaande landerijen en meersen, gestaan en gelegen te Bachte jegens *de steenweg* van Deinze naar Nevele. Een van de maaimeersen is gesitueerd in de zgn. *Oostmeirsch* te Deinze, en twee partijen land in Sint-Maria-Leerne, door de weduwe Eng. Braem tot aan haar overlijden gebruikt geweest. Er zijn acht verschillende kopen, onder voorbehoud van accumulatie. Er loopt nog een hypotheekrente van 500 £ gr. wisselgeld, à 4 %. De hofstede staat actueel ingesteld op 1300 £ gr. wisselgeld. Inlichtingen bij de Deinse notaris Philippe Jacques Beernaert en bij F. Bruggeman, de meier van Bachte.

FEESTELIJKE HANDBOOGSCHIETING IN NEVELE OP 7 SEPTEMBER
GvG nrs. 1292 en 1296 van 4 en 18 augustus 1806.

De 'Liefhebbers van den Handbogen van Nevel' nodigen uit tot deelname aan hun 'luyster-ryke gaey-feeste' op zondag 7 september e.k., met pelotons van telkens zes mannen. Hun uitvoerig wedstrijdreglement telt acht artikelen, waarvan we er slechts enkele citeren. Art. 1: de hoogste prijs-vogel is 15 Franse kronen waard en de beide zijvogels elk 7 ½ Franse kronen. Art. 5: er zijn twee eremedailles, resp. voor de talrijkste groep en voor de van-verstkomende groep. Art. 6: de inschrijving, de loting en de schieting zelf hebben plaats in de herberg *den Pauw*⁹ bij Louis Gheldof te Nevele. Art. 8: van elders komende schuttersgroepen, "ons d'eere doende, zullen met alle eer-teekenen en met een corps musikanten in volle uniforme nae het schiet-spel geleyd worden, en 's avonds zal door ons gegeven worden groot

⁹ Zie: N. Kerckhaert, *Oude Oostvlaamse huisnamen*, dl. 4 (Gent, Prov., 1990), p. 94 (met drie archivalische attestaties, resp. uit 1630, 1714 en 1737).

bal". De invitatie is ondertekend: J. Galens, hoofdman; J. van Hoolant, secretaris¹⁰.

OPENBARE VERKOOP VAN MAAIMEERSEN TE SINT-MARIA-LEERNE

GvG nrs. 1299, 1301, 1303 en 1304 van 28 augustus, 4, 11 en 15 september 1806.

Op woensdagen 3 en 17 september 1807 wordt in de herberg *het Canton* bij de weduwe van Ang. Callier te Deinze een openbare verkoping gehouden, verdeeld over veertien kopen.

Kopen 7 tot 10: vier partijen maaimeers te Maria-Lerne, *in de Leymeirschen*, alle onverpacht; hun resp. oppervlakte bedraagt 1 ha 19 a 73 ca; 83 a 60 ca; 34 a 8 ca; 22 a 40 ca.

Inlichtingen bij de ontvanger Jan Jos. de Meersman, te Gent (in de Catalognestraete).

SUCCESSIE TEN STERFHUIZE VAN FRANCOIS BEKAERT (†1786) IN MARIA-LEERNE

GvG nr. 1302 van 8 september 1806.

In Sint-Maria-Lerne was op 3 juni 1786 de genaamde François Bekaert overleden, ongehuwde zoon van Joseph Bekaert en van Marie-Thérèse van Couckelbergh (en zij: dochter van Jean van Couckelbergh en van Catherine Sanders). François Bekaert was geboren te Gent in de parochie van Sint-Niklaas op 20 maart 1720. Zijn successie gaf toen in 1786 aanleiding tot een voor de Vierschaar te behandelen geschil. Charles-Jacques Carboneille, toenmalig amman van het Land van Nevele, wilde toen bij rekwest van 23 augustus 1786 de potentiële erfgenamen (die op dat ogenblik nog onbekend waren van de vaderszijde) oproepen om voor burgemeester en schepenen van het Land van Nevele te verschijnen. Bij ontstentenis van eventuele erfgenamen van de vaderlijke successie had dat deel van de erfenis moeten

¹⁰ Zie ook, ter vergelijking, de advertentie voor een 'Gaey-feeste van de Societeyt van den Handbogen' te Nazareth op 5 juni 1806 (*GvG nr. 1273 van 29 mei 1806*); daar zijn de drie oppervogels resp. 10 en tweemaal 5 keizerlijke kronen waard; en aan de van-verst-gekomenen sociëteit wordt als prijs gegeven "eene goede gedrupte hespe, te profiteeren gezaemendlyk met de beschryvers". Vgl. ook met *GvG nr. 1275 van 5 juni 1806* betreffende de handboogsvchiëting te Brugge op 13 juli 1806; de hoofdvogel kreeg daar een 'zilveren marabou' (= schenkan) van 40 Franse kronen, de beide zijvogels elk een paar zilveren kandelaars van 20 Franse kronen.

toekomen aan de baron van Nevele, wegens zijn feodale rechten op de *vacant achtergelaten* inboedels. Maar de erfeniszaak bleef naderhand blijkbaar aanslepen, mede door de politiek en militair beroerde tijden vanaf 1789. Nu, in 1806, is het de weduwe van amman Carbonnelle, dame Isabeau-Charlotte Ronsse, die zelf deze zaak weer aanhangig maakt. Ook nu verschijnt een GvG-advertentie om alsnog de rechthebbende erfgenamen van de vaderszijde te laten convoqueren bij deurwaardersexploot (door de Gentse deurwaarder Benoît-Ivo de la Ruelle, fils). De nieuwe oproep is in het Frans gesteld.

VERPACHTING VAN EEN MEERS IN ZEVEREN

GvG nr. 1305 van 18 september 1806.

Door de Administratie van de *Hospicen Civil* te Gent worden opnieuw enkele goederen openbaar verpacht op 22 september 1806.

Lot 1: een meers van 46 a 40 ca in Zeveren, tot kerstavond a.s. nog gepacht door Francies van Ooteghem, zoon van Charles.

De overige loten betreffen gronden, gelegen in Gent, Wondelgem, Nazareth, Eke, Deurle, Sint-Denijs, Afsnee, Zwijnaarde e.a.m.

VERPACHTING VAN PATRIMONIEEL GOED IN BACHTE EN MARIA-LEERNE

GvG nrs. 1307, 1309, 1311, 1312 en 1313 van 25 september, 2, 9, 13 en 16 oktober 1806.

Op 24 september en 8 oktober 1806 wordt in de afspanning *de Fonteyne* bij de weduwe van Carel Hauwe te Sint-Martens (Petegem) binnen Deinze openbaar verkocht: een behuisde hofstede met een zeer schone schuur en stallingen, geheel in steen, onlangs uit de grond nieuw gebouwd, met ovenbuur en andere dienstgebouwen, bomen, hagen enz., met de medegaande landerijen en meers omtrent 9 bunderen groot, gelegen in Bachte en Maria-Leerne, bijna geheel in één blok bijeen, maar doorsneden door *den groenen weg*; palende aan de 'priesteragie' van Bachte, *de Reigersbeke*, *den kerkweg* van Deinze naar Nevele, en voorts aan de eigendommen van dhr. Maelcamp, dhr. chevalier de Lovendeghem, de heren van Asper, van Hulthem, van Melle e.a.m. De hofstede wordt actueel gebruikt door Pieter Schouwbroeck; de verkoping is gespreid over zes kopen. Inlichtingen bij de oud-notaris (en ex-hoofdbaljuw) Charles Philippe Martens te Deinze.

VERPACHTING VAN GOEDEREN IN LANDEGEM EN HANSBEKE

GvG nr. 1309 van 2 oktober 1806.

Door de Administratie van de *Hospicen Civil* te Gent worden op 6 oktober 1806 enkele goederen openbaar verpacht.

Lot 1: een partij land in Landegem, 79 a 35 ca groot, palende N.W. Pieter de Biscop, Z.W. *eenen kleynen weg*, Z.O. Pieter Wassenhove en N.O. de weduwe Jacobus Martens; actueel gepacht door Joanne van Kerkhove.

Lot 4: zes partijen land in Hansbeke, 1 ha 70 a 55 ca groot, of 3 gemeten 237 roeden, gepacht door Jan Francies Sutterman.

HERBERGEN EN ANDERE GOEDEREN IN MERENDREE EN LANDEGEM TE KOOP

GvG nr. 1310 van 6 oktober 1806.

Op 8 oktober wordt in de herberg van Joseph Wykaert *aen de brugge* te Merendree publiek een verkoping gehouden, met 6 verschillende kopen.

Koop 1: de bovermelde herberg (van J. Wykaert), 33 a 32 ca groot (of 223 roeden), gestaan op *de Groote Baene* van Deinze op Eeklo, en aldus "eene van de beste ter neiringe staende"; de instel werd op de laatste zitting verhoogd tot 4952,39 fr. of 390 £ gr. wisselgeld.

Koop 2: nog een oude, welbeklante herberg, niet ver van de voorgaande staande, 6 a 45 ca groot (of 36 roeden); instel werd verhoogd op 3852,10 fr. of 255 £ gr. wisselgeld.

Koop 3: een woonhuis, staande dicht bij de eerste herberg, 4 a of 24 roeden groot; de instel werd verhoogd op 66,31 fr. of 52 £ gr. wisselgeld.

Koop 4: een partij land in Landegem, ongeveer 43 a groot, of 288 roeden; instel werd verhoogd op 888,89 fr. of 70 £ gr. wisselgeld.

Koop 5: een partij meers, gelegen zoals de vorige koop op Landegem, 8 a 75 ca groot, of 58 roeden; de instel werd verhoogd op 352,33 fr. of £ 26-15-0 gr. wisselgeld.

Koop 6: een kleine, behuisde en beschuurde hofstede, staande te Merendree op de wijk *Durmen*, 82 a 75 ca groot, of 552 roeden; de instel werd verhoogd op 2614,88 fr. of 206 £ gr. wisselgeld.

Inlichtingen bij oud-notaris de Brabander, meier te Merendree, of bij Jan Impens, meier en notaris te Lovendegem.

TWEE HUIZEN (EEN TWEEWONST EN EEN HERBERG) IN NEVELE TE KOOP
GvG nrs. 1330 en 1331 van 15 en 18 december 1806.

Op dinsdag 23 december 1806 wordt te Nevele, in de herberg van Louis Gheldof, een openbare verkoping gehouden.

Koop 1: een schoon huis en erf in Nevele, zijnde een tweewoonst, voordien een stokerij geweest, palende N. *de kasseyde van Nevel*, O. Pieter Lampe, Francies Coopman en sieur Galens, Z. de hoirs Dellafaille, W. Geeraerd de-Meyer en Louis Gheldof; 16 a 78 ca groot, of 113 roeden; vrij op meiavond 1807.

Koop 2: een schoon huis en erf, staande ten voorhoofde *op de Merkt* in Nevele, zijnde een oude geotrooieerde herberg, genaamd *het Land van Nevel*¹¹, palende N. *de Merkt*, O. Pieter Jooris Messian, Z. sieur Galens en W. sieur Coopman; 7 a 50 ca groot, of 50 roeden; vrij op meiavond 1808.

Inlichtingen bij oud-notaris de Brabander, meier te Merendree, of bij notaris van Hulle te Nevele.

Paul Huys
Drongen

¹¹ Zie: N. Kerckhaert, *Oude Oostvlaamse huisnamen*, dl. 3 (Gent, Prov., 1983), p. 129 (met slechts één enkele, vrij recente archivalische attestatie, m.n. uit 1793).

PATER JULIEN STANDAERT C.ss.R. (1919-2016)

REDEMPTORIST - MISSIONARIS - PASTOOR

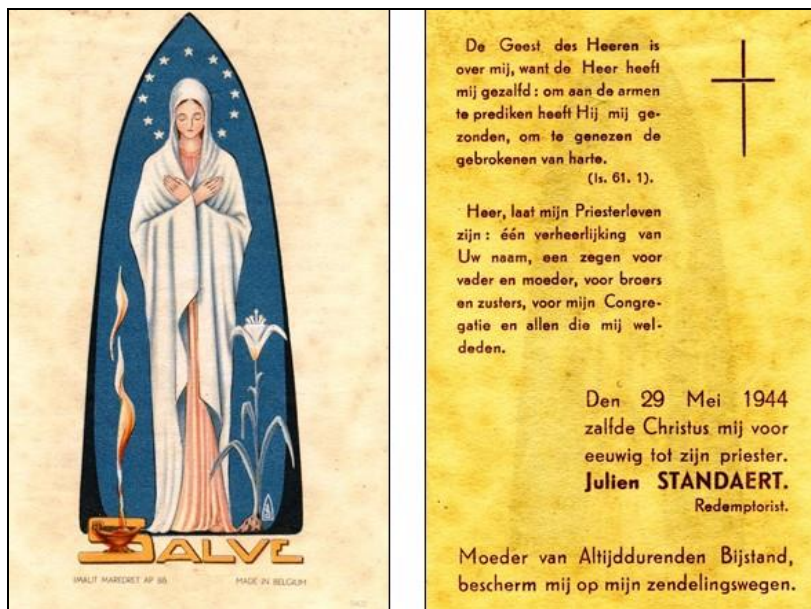
Een verstandige leerling uit Landegem wordt Redemptorist

Julien Standaert, geboren te Landegem op 1 september 1919, wordt gedoopt als Juliaan Andreas, zoon van Camiel en Romanie Herteleer afkomstig uit Ursel-Vrekkem. Samen zijn ze landbouwers te Landegem in de Grote Heirenthoek. Uit hun huwelijk worden negen kinderen geboren waarvan Julien de zesde telg is. Hij loopt school te Landegem en is een ijverige leerling. Zoals het in die tijd de gewoonte is, worden op elke parochie 'Zendingen' gehouden, die verzorgd worden door paters Redemptoristen. In de toenmalige parochiebladen wordt de 'Heilige Zending' omschreven als "een tijd van genade en een tijd van zaligheid! Veel mensen zullen misschien aan deze zending hun eeuwig geluk en den hemel te danken hebben". Het gaat hier vooral over de inwendige zending, de bevordering van de bekering door prediking van het evangelie.

*Het gezin in 1932 van Camiel Standaert-Romanie Herteleer (zittend).
Staan van links naar rechts: Firmin, Maria, Julia, Martha, Anna, Julien,
Herman en Mauritz Standaert.*

De Paters Redemptoristen zijn daar meesters in maar tijdens de zendingsdagen nemen ze ook contact met de directie en leerkrachten van de hoogste klassen van de plaatselijke lagere scholen. Dit gebeurt ook in Landegem toen Julien Standaert in het zesde leerjaar zat. Zijn toenmalige onderwijzer vertelt aan de pater die de '*Zending of Missie*' kwam prediken dat Julien een verstandige en knappe leerling is. Met deze informatie trekt de pater naar vader Camiel Standaert en vraagt hem of zijn zoon Julien mocht komen studeren in het college te Essen, want zei de pater tot vader Camiel "op de boerderij is geen werk genoeg voor al je zonen en naar ik verneem is Julien een verstandige jongen". En zo gebeurt het dat Julien Standaert gaat studeren bij de paters Redemptoristen. Hij doorloopt er met glans de humaniora en komt zo automatisch in het noviciaat van de paters Redemptoristen in Sint-Truiden terecht, waar hij op 15 september 1939 zijn kloostergeloften aflegt. Hij studeert van 1939 tot 1941 filosofie te Beaulieu bij Bastogne en gaat aan de universiteit in Leuven theologie studeren. Nog voor hij zijn studies beëindigt, wordt hij in Jette op 29 mei 1944 tot priester gewijd, want in Leuven was het wegens de oorlogsomstandigheden te gevaarlijk.

's Anderendaags vlucht hij naar de Redemptoristen in Essen. Alles verloopt zonder feest. Enkel zijn ouders zijn, tussen de bombardementen in, in Jette geraakt om de wijding mee te maken. Na de bevrijding voltooit hij zijn studies in theologie en geeft kortstondig les in wiskunde en wetenschappen.

Tijdens de opleiding van Julien Standaert tot Redemptorist krijgt hij geregeld bezoek van zijn familie.

Vader Camiel Standaert en moeder Romanie Herteleer.

Hier omringd door zijn zusters Julia, Maria, Anna en Martha.

Na zijn priesterwijding krijgt pater Standaert ook het Jezuskruis van de Redemptoristen. Vanaf nu staat achter zijn naam C.ss.R. dat staat voor 'Congregatio Sanctissimi Redemptoris' of Congregatie van de Allerheiligste Verlosser.

Mijnheer en Mevrouw K. STANDAERT-HERTELEER en kinderen melden Ued. met vreugde dat Zijn Hoogeerwaarde Excellentie Monseigneur CUVELIER, Redemptorist, hun zoon en broeder JULIEN, Redemptorist, tot Gods PRIESTER zal wijden in de kloosterkerk der Paters Redemptoristen te Jette, op 2^{den} Pinksterdag 29 Mei a. s.

Zij hebben de eer Ued. uit te noodigen op de PLECHTIGE EEREMIS, die de jonge priester, samen met de aanwezigen, dankbaar zal opdragen in de parochiale kerk van Landegem, op Zondag 13 Oogst.

Eerbiedig vraagt de wijdeling een vroom gebed in deze dagen van voorbereiding.

Eschen
Redemptoristenklooster.

Landegem
Heirenthoekstraat, 6,

AANGEROEDEN TER
GELEGENHEID VAN DE
PLECHTIGE EEREMIS

VAN
EERW. PATER
JULIEN STANDAERT
REDEMPTORIST

L
A
N
D
E
G
E
M

13 OOGST 1944.

F
E
E
S
T
M
A
A
L

Uitnodiging tot de plechtige eremis en feestmaal op 13 augustus 1944.

Een dag waar iedereen te Landegem naar verlangt, het afhaken ten huize van pater Standaert C.ss.R. door de leden van de kerkfabriek, het gemeentebestuur, de familie en de parochianen.

De gevel van het geboortehuis wordt versierd en in grote letters staat te lezen:

*Jong Vlaanderen
Op uw innige priesterbede
Schenkt ons de Heer zijn vrede
opdat bewaarheid word
't gezegde uit 's dichters mond
TER WERELD CHRISTUS OP DEN TROON
EN VLAANDEREN PAREL AAN ZIJN TROON*

*Iedereen, jong en oud, neemt deel aan de stoet naar de kerk
en woont de eremis bij.*

*Op 13 augustus 1944 doet Julien Standaert C.ss.R. zijn eremis in de nood-
kerk van Landegem en houdt de homilie.*

Boven de kerkdeur: Wij heden in uw sacrifice al de bewoners krachtig zijn.

Eerbetoon aan pater-priester Julien Standaert na de eremis.

*Ook in de Grote Heirenthoek heten de buren pater Julien
na zijn eremis hartelijk welkom.*

De maand na zijn wijding trekt, begin september 1944, de eerste Poolse pantserdivisie, onder leiding van generaal Stanislaw Maczek op in de richting van Aalter en Nevele, na de bevrijding van Tielt en Ruiselede worden de gemeenten rond Deinze ook bevrijd. Rond dit tijdstip begint pater Standaert

aan zijn opdracht als lesgever, maar niet voor lang. Begin oktober 1945 wordt hij opgeroepen als soldaat-hulpaalmoezenier voor de ontmiijningsdienst van het Belgisch leger. Bij de ontmiijningsopdrachten vallen veel doden en gewonden en er was een tekort aan aalmoezeniers om de slachtoffers en hun nabestaanden te begeleiden. Tot maart 1946 verblijft pater Julien in de pastorie van Nieuwpoort-Bad en trekt elke dag mee met de troepen het veld in.

Pastorie van Nieuwpoort-Bad

Pater Standaert als milicien in 1945

Aalmoezenier Standaert omring door leden van de ontmiijningsdienst.

Als aalmoezenier gaat hij dagelijks mee om te helpen bij het ontmiijnen.

Ook deze opdracht was van korte duur, want nog geen jaar als soldaat aalmoezenier verneemt aalmoezenier Standaert dat hij als missionaris mag vertrekken naar de Caraïben

*De eerste afreis naar de missies, met de stoomboot,
vindt plaats vanuit Antwerpen.*

Het missieleven van Pater Standaert

Op 10 september 1946 reist hij voor de eerste keer af naar de Britse Antillen. Zowel in de zielzorg als in de congregatie doorloopt hij alle etappen. Begonnen als onderpastoor te Roseau (1946-1959) is hij er weldra pastoor en deken van de kathedraal, terwijl hij daarbij als secretaris van de bisschop fungeert.

Na 13 jaar gaat hij van het eiland Dominica naar het eiland Antigua (1959-1972), waar hij de leider wordt van de zielzorg aldaar. In zijn congregatie klimt hij trap per trap omhoog: eerst eenvoudig lid van de gemeenschap van Roseau, wordt hij econoom en lid van de plaatselijke raad. Gedurende vier jaar is hij rector van de grootste gemeenschap uit de vice-provincie en als de post van vice-provinciaal open komt door de benoeming van pater Frans Huysmans tot provinciaal in 1964, krijgt hij voor negen jaar de leiding van

heel het Redemptoristenapostolaat in dat belangrijk missiegebied. In 1972 keert hij terug naar het eiland Dominica waar hij tot 1976 werkzaam is in Grandbay. Fysieke problemen dwingen hem om in 1978 terug te keren naar België, maar met spijt in het hart. Op 8 september is hij terug in zijn geboortestreek.

*Pater Standaert voor zijn kapel in
Laudat Dominica, 1949.*

*Roseau, Kerstmis 1954, van links naar rechts pater Arnold, Julien, rector,
Francis, Albert en Gelaude.*

Pater Standaert met zes begeleiders van de vormelingen in 1958.

Twee groepen: links de meisjes en rechts de jongens.

*Zicht op Antigua,
landweg tussen de
bananenplantages.*

Pater Standaert aan de Grandbay in Dominica.

Tijdens zijn missieleven komt pater Standaert enkele keren terug naar zijn heimat. Zijn vast logement is niet in het klooster in Jette maar bij zijn zuster Julia en schoonbroer André Van Parys in Merendree Overpoeke. Voor de eerste keer reist hij af voor de begrafenis van zijn vader Camiel die te Merendree in de Veldestraat op 22 augustus 1953 overlijdt. Zes jaar later, op 24 mei 1959, overlijdt zijn moeder Romanie Herteleer, maar hij komt, door vertraging van het vliegtuig, een dag na de begrafenis thuis.

Tijdens het missionair werk op de Kleine Antillen is opvoeding en onderwijs van de plaatselijke bevolking een van de belangrijkste opdrachten en wensen van Pater Standaert. Hier zien we hem met een groepje jeugdleidsters. Bemerkt dat de keuken aan een grondige renovatie toe is.

Na zijn afreis in 1964 komt de familie Standaert samen bij zijn zuster Julia en haar man André Van Parys in Merendree Overpoeke. Pater Standaert omringd door Zuster Wilhelmina (Herteleer) met naast haar Anna en Martha Standaert. Naast de Pater zitten nog twee zusters en een broer: Maria, Julia en Firmin Standaert. Ook de schoonbroers en schoonzuster staan verspreid op de foto. Op de derde rij, eerste van links René Vanhulle, voorlaatste Zoë Van Tornhout en André Van Parys. Op de bovenste rij uiterst rechts André Cackaert en naast hem Irené Claeys. Herman Standaert en zijn vrouw Elza Van Parys ontbreken op deze foto.

*In 1969, naar aanleiding van zijn 25 jaar priesterschap was er een familie-bijeenkomst in het geboortehuis van pater Standaert.
We zien van links naar rechts: Martha, pater Julien, Julia, Firmin, Anna, Herman en Maria Standaert.*

Landegems missionaris wordt nieuwe parochieherder van Bachte-Maria-Leerne en Vosselare

Na twee jaar van rust en verzorging bij zijn zuster Julia in Merendree Overpoeke wordt hij aangesteld als dienstdoende zondagsonderpastoor te Nevele. Een benoeming tot pastoor bleef niet lang op zich wachten, want op 62-jarige leeftijd wordt hij door bisschop Van Peteghem benoemd tot pastoor van de Sint-Petrus- en Paulusparochie in Bachte waar hij op Palmzondag, 12 april 1981, feestelijk wordt onthaald door de plaatselijke gemeenschap. Hij wordt de opvolger van de verongelukte pastoor Omer De Smet. Pastoor-deken Godfried Rooms concelebreert de aanstelling van pater Julien Standaert met pater Paul De Smyter, provinciaal overste van de Redemptoristen en pater John Bergmans, missionaris op de Antillen, als getuigen. Pater Jan Carbon, pater-pastoor Jozef Schotsmans en pastoor Firmijn De Vreese van Wontergem. Na het overlijden van pastoor René Blommaert wordt hij tevens pastoor van de Sint-Eligiusparochie in Vosselare tot 3 januari 1993. Op 27 november 1983, de eerste Adventszondag, wordt hij aangesteld door pastoor-deken Joris Eeckhout van Zomergem met als getuigen pater Paul De Smyter, provinciaal overste van de Redemptoristen te Jette, die ook getuige was bij de aanstelling in Bachte en E.H. Omer Bral, directeur bij de Broeders van Liefde in Gentbrugge. Ze worden geassisteerd door pastoor Karel Tieleman van Nevele. Op beide parochies wordt de nieuwe pastoor gul onthaald.

Jaarlijks zegent de pastoor te Vosselare de paarden. Het is dan ook niet verwonderlijk dat pastoor Standaert aan de grens van de parochie, bij zijn aanstelling, afgehaald wordt met paard en koets.

Tijdens zijn pastoorschap te Vosselare haalt pastoor Standaert de pers. In een van de huwelijksvieringen heeft het toekomstig paar hun trouwboekje vergeten en de pastoor stelt zijn veto "Geen trouwboekje? Geen huwelijk!" Iedereen van de familie is verbolgen over het standpunt van de pastoor, maar de pastoor zei: "ik mag geen huwelijk voltrekken zonder trouwboekje, zo eenvoudig is dat! Ik kan zelfs gerechtelijk vervolgd worden als ik me niet aan die regel hou. Als je op de bank een cheque gaat innen moet je toch ook je identiteitskaart voorleggen. In de kerk is dat niet anders". Toen het echtpaar, de dag na het huwelijk-met-hindernissen, de pastoor kwam bezoeken, kunnen ze amper hun lach inhouden. Maar op de dag zelf was het wel even anders. Achteraf bekeken is zoiets natuurlijk grappig.

Na zijn aanstelling tot pastoor van Vosselare wordt door pastoor Standaert, Edith Claeys, Willy Van Parys, Agnes Cackaert en Agnes Van Hulle het initiatief genomen voor een familiebijeenkomst van de Standaerts. In een minimum van tijd krijgen ze meer dan honderd familieleden samen, allen afstammelingen van Camiel Standaert en Romanie Herteleer die negen kinderen hadden. Behalve Maurice (1917-1948) en Gaston (1926-1927) zijn, in 1984, nog allen in leven.

Een gelegenheid om ook nog eens kennis te maken met de ouderlijke hofstede aan de Grote Heirenthoek 30 te Landegem. Toeval of niet, maar op dit familiefeest is pater Standaert 65 jaar jong, 45 jaar bij de paters Redemptoristen en 40 jaar priester. Zijn broers en zusters schenken hem een schilderij van de plaatselijke kunstenaar Marc Van Hecke van de ouderlijke hoeve.

Schilderij van de ouderlijke hoeve.

Met een ganse schare nakomelingen wordt de feestviering ingezet met een plechtige dankmis in de parochiekerk van Sint-Blasius en Margriet te Landegem opgedragen door pastoor Julien Standaert en stijlvol opgeluisterd door het zangkoor van de parochie Bachte. Na de viering wordt aan de kerk van Landegem een groepsfoto gemaakt en tijdens de daaropvolgende receptie worden heel wat vroegere herinneringen opgehaald. In het parochiaal centrum wordt het feestmaaltijd gehouden gevolgd door een gezinsquiz.

Familiefoto aan de kerk van Landegem 1984.

Dat de familie Standaert elke gelegenheid te baat nam om hun nonkel pastoor te vieren hoeft geen uitleg. De pastoor hield van zijn familie en elk feest was voor hem welkom en een gelegenheid om de familie eens bij elkaar te zien en te genieten van de opgroeiende jeugd.

Naar aanleiding van zijn gouden priesterjubileum wordt op 29 mei 1994 een plechtige dankmis opgedragen in de kerk van Bachte. De jubilaris wordt omringd door deken Omer De Saert en de paters Omer Bral, De Smyter provinciaal overste van de Redemptoristen en Bogaert ex-missionaris in de Antillen.

Familiefoto op de trappen van het M.P.I. in Bachte naar aanleiding van 50 jaar bij de paters Redemptoristen in 1989.

Als hij 75 is, vraagt de pastoor zijn ontslag aan bisschop Arthur Luysterman. Maar de bisschop zei: *“Doet gij nog maar een beetje voort”*, en de pastoor gehoorzaamt, want wat is het alternatief: het klooster of het rusthuis. Voor pastoor Standaert is de keuze vlug gemaakt en hij blijft in zijn geliefd Bachte wonen en werken. Een gelegenheid om in 1999 zijn 80ste verjaardag, 60 jaar kloosterjubiläum en 55 jaar priester te vieren in en met zijn parochianen van Bachte en samen met de gehele familie.

Copiosa apud eum redemptio

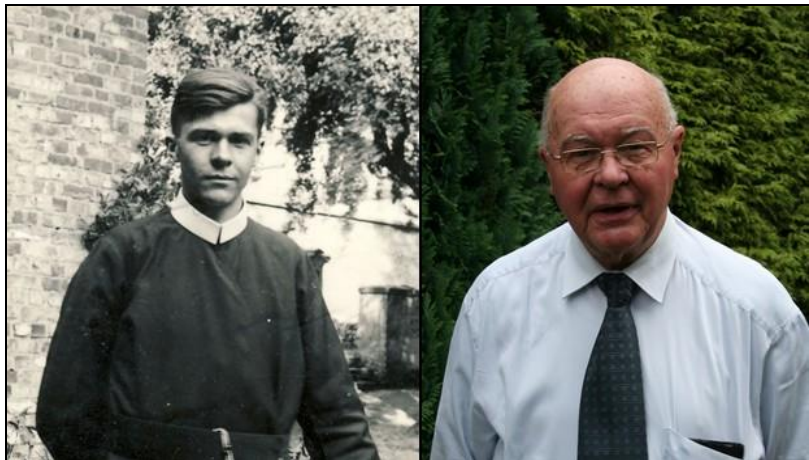
In 2009 is het de pers niet ontgaan dat in Bachte de pastoor van 90 nog steeds de mis doet. In het Nieuwsblad van het weekend van 31 mei verschijnt dan ook een uitgebreid artikel over pastoor Standaert. Het is niet minder dan Dirk Musschoot die een uitgebreid interview afneemt. De pastoor zegt: "ik ben straks 90 en doe nog alles zelf. Noteer maar dat ik geen huishoudster heb! Ik heb een slechte rug en een nieuwe heup en ik heb, kort voor Kerstmis 1989, een hartinfarct overleefd. En toch ben ik content." Die tevredenheid straalt van hem af. Ze geeft hem de kracht om na 65 jaar priesterschap door te gaan. "Contentement hangt niet af van de regen, de zon en de maan. Al helpt goed weer natuurlijk wel. Ik was gelukkig in de Caraïben en ik ben gelukkig hier. Het is anders, jazeker. In de Caraïben had ik 300 doopvieringen per jaar. Maar hier! Ja, hier zit er weinig volk in de kerk, maar daar zit ik niet mee. Christen zijn, dat ben je niet door op zondag in de kerk te zitten, maar thuis moet je christen zijn".

Pastoor Standaert is niet bang van de dood. "Al lijd ik daarbij liever geen pijn", zegt hij. "Maar voorts kan het me niet schelen: ik weet waar ik naartoe ga, dat maakt deel uit van mijn geloof. Jezus heeft gezegd dat hij er zal zijn als ik moet gaan. Dat stelt me gerust. In afwachting blijf ik nog even leven. Verdomme, ja! Oei, excuseer".

De familie Standaert vindt terug een gelegenheid om hun nonkel pastoor in de bloemetjes te zetten en terecht. Het gebeurt zelden dat zich zo'n gelegenheid voordoet. Ook de parochieploeg maakt van die gelegenheid gebruik om de pastoor te danken en zijn onverdroten inzet voor de parochiekerk van Bachte in het daglicht te stellen. We sommen even de belangrijkste realisaties op: nieuw linnen in fijn kantwerk voor de altaren, herstel van de vaandels, aankoop van een nieuw elektronisch orgel, schilderen van toren, dakgoten en het interieur van de kerk, nieuwe vloerbekleding, plaatsen van een tweede lezenaar, geluidsinstallatie en een verhoog aan de lezenaars en de communiebank. Door al deze verfijningen, straalt Bachte-kerk een sfeer van stilte en gezelligheid uit, die spontaan uitnodigt tot gebed. Ook het Mariakapelletje langs de Leernsesteenweg en Bachte-grot krijgen tijdens de ambtsperiode van pastoor Standaert de nodige aandacht.

Naast zijn grote zorg voor het materiële, besteedt pastoor Standaert bijzonder veel aandacht aan de liturgie zoals de vernieuwing van de Mariaprocesie naar Bachte-grot op 15 augustus en de vernieuwing van de Sacramentsprocessie rond de kerk. Om dit alles te realiseren, omringt de pastoor zich met mensen die hem helpen bij het in stand houden en vernieuwen van het

parochiaal en kerkelijk leven. Samen met zijn schare medewerkers legt pastoor Standaert de basis voor de toekomst van de parochie Bachte, die het ooit weer zonder eigen pastoor zal moeten stellen, zoals eeuwen geleden.

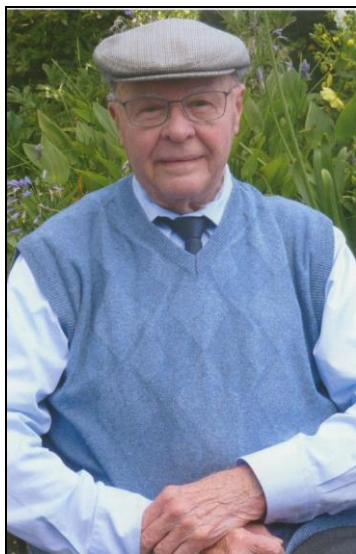
Aandenken aan 65 jaar priester.

Jette, 29 mei 1944

Bachte, 29 mei 2009

De parochiekerk van Bachte.

"Bij Hem is overvloedige verlossing!"
Ps. 130,7

Dankbare herinnering aan

EERWAARDE PATER JULIEN STANDAERT

Redemptorist - Missionaris Antillen - Pastoor

Zoon van wijlen Camiel en Romania Standaert - Herteleer

geboren te Landegem op 1 september 1919 en
godvruchtig overleden in het WZC Sint-Vincentius
te Deinze op 28 september 2016.

Geprofest te Sint-Truiden 15 september 1939
Priester gewijd te Leuven 29 mei 1944
Missionaris te Roseau - Antillen 1946 tot 1978
Missiepater - Overste - Vice- Provinciaal
Pastoor te Bachte-Maria-Lerne sinds 1981
en tevens te Vosselare 1983-1992
Op rust in het WZC Sint-Vincentius te Deinze

*"De priester die waardig en getrouw
zijn priesterschap beleeft,
heeft grote straalkracht
en is voor de mens
een voortdurende oproep
tot de hoogste levenswaarde."*

Dit was zijn spreuk - zijn engagement ten leven -
en deze tekst plaatste hij bovenaan bij de viering
van zijn diamanten priesterjubiläum.

Zowel in de Antillen als in de parochies,
waar hij werkzaam is geweest, was zijn grote
bekermerk:

Laten wij samen gemeenschap opbouwen, elkaar
steunen en waarderen, groep vormen en ons
samen inzetten voor het geluk van elkaar:
Samenkomen en feest vieren: iedere gelegenheid
is een kans om die band hechter te maken ...

Pastoor Standaert was iemand van de gemeen-
schap en had een boodschap die hij steeds met
vastberadenheid naar voren bracht "Er is iemand
die ons niet in de steek laat, maar ons de weg wijst
met een boodschap van bevrijding, geluk en liefde
voor iedereen."

Samenkomen en vieren in de kerk was voor hem
een feest. Daarom maakte hij van die kleine kerk te
Bachte ... een "Parel" die schittert om lof en eer te
brengen aan onze God en Vader. Hij was de stuw-
kracht en bezieler en kon rekenen op de inzet en
toewijding van goede medeparochianen.

Vanuit het samenkomen, vieren en feesten kijken
wij rondom ons, lenigen de nood waar we kunnen
in onze eigen omgeving en openen we de vensters
op de wereld opdat hulp, verzoening, vriendschap
en vrede werkelijkheid worden.

Pastoor Julien Standaert,
gij zijt bedankt voor uw bezielend getuigenis!

***De Redemptoristen en de familie Standaert
danken u oprecht, voor genegenheid, woorden
van troost, christelijk medeleven en gebed.***

Bidprentje Julien Standaert Redemptorist – Missionaris Antillen - Pastoor.

In Bachte blijft pater Julien Standaert 29 jaar pastoor, tot juni 2010. Maar ook de jaren nadien bewijst hij nog heel wat pastorale dienst in Bachte. Dit wordt mogelijk gemaakt dank zij enkele aanpassingswerken in zijn geliefde pastorie van Bachte en dank zij een team van medewerkers van Bachte en van de warme zorg van zijn familie, en ook dank zij een sober en eenvoudig leven. Tot augustus 2015 blijft pastoor Standaert in de pastorie wonen. De overgang naar het woon- en zorgcentrum Sint-Vincentius in Deinze is op 96-jarige leeftijd niet eenvoudig, maar al vlug neemt hij in zijn nieuwe thuis deel aan allerlei activiteiten. Hij is er een mens onder de mensen, maar rond 20 september 2016 wordt hij getroffen door een hartfalen. Zoals hij geleefd had, overlijdt hij in het WZC Sint-Vincentius te Deinze op 28 september 2016, zonder vrees en met een gerust gemoed.

In zijn begroeting beschrijft deken Rudy Van Acker pater-pastoor Julien Standaert als volgt: Je waart een intelligente en wijze mens, Julien, zeer belezen. Over zowat alles kon jij meepraten. En niet zelden gebeurde het dat jij, b.v. tijdens een samenkomst met de parochieraad, heel diepgaande gesprekken voerde met uw mensen.

Je waart priester in hart en ziel, dat ben je altijd geweest en gebleven. Je grote zorg was om de Boodschap van Jezus bij de mensen te brengen en mensen errond samen te brengen en ervoor warm te maken.

‘Uw’ kerkje ging je zeer ter harte! En natuurlijk ook de liturgie die erin plaats vond. Daarnaast had je ook een groot hart en zorgzaamheid voor Bachte Grot.

Je waart een heldere, bezielende en enthousiaste voorganger in de liturgie, iemand die indruk maakte op mensen... bij uitvaartdiensten, huwelijksvieringen en dopen. Dopen, dat was het liefste wat je deed! Ook de vieringen met kinderen lagen je zeer aan het hart.

Je waart ook een zeer toekomstgerichte man. Medeverantwoordelijkheid was bij jou geen ijdel woord, maar kreeg op zoveel manieren vorm. Als één van de eersten in ons bisdom werkte je met een parochieploeg en een parochieraad. Je had een groot talent om mensen rond jou te verzamelen en dan samen met hen de pastoraal in Bachte te bezielen en te dragen. En je gaf daarbij jouw medewerkers heel veel vrijheid. Als werd je altijd gerespecteerd, jij waart ‘Mijnheer Pastoor’ of ‘Menier de Paster’, en - zonder dat hij dit eiste of vroeg - werd dit met veel eerbied en liefde uitgesproken... Jij waart immers de ziel en de bezieler.

Misschien mag ik tussen de namen van de rijke schare medewerkers er één noemen: Zuster Lutgarde Keppens zaliger gedachtenis. Zij was gedurende

zoveel jaren de rechterhand van Pastoor Standaert. Jammer genoeg is zij veel te vroeg gestorven.

Voor ons, priesters uit het decanaat en omgeving, was jij een goede confrater, een echte vaderfiguur. Tot op zeer hoge leeftijd nam jij, Julien, met een positieve ingesteldheid deel aan de decanale conferenties en vormingsactiviteiten. Je kwam héél graag naar de priesterontmoetingen, sommige meer eenvoudig, andere meer feestelijk ten gevolge van nieuwjaar of een priesterjubileum. Toen je niet meer zelf kon rijden met de wagen, liet je toe dat wij je kwamen ophalen. Je wist en voelde je echt lid van een korps, een priestergemeenschap.

Zoals jij je ook altijd echt lid geweten en gevoeld hebt van jouw Congregatie van de Paters Redemptoristen en ook met hen een warme, goede band had.

Dank u wel, Mijnheer Pastoor,

dank je wel, Julien, beste confrater,

bedankt in naam van uw parochie,

in naam van ons decanaat en al uw collega's.

Je was echt een 'mens voor de mensen, een herder als God, trooster voor groot en klein, zo lief als God'.

Luc Neyt

Geraadpleegde werken:

Frans Neirinck, *Geschiedenis van St.-Petrus- en Paulusparochie te Bachte*, eigen beheer, 1998.

Luc Neyt, *Camiel Standaert en echtgenote Romania Herteleer*, eigen beheer; 1999.

Luc Neyt, *Stamreeks E.P. Julien Standaert C.ss.R.*, Vlaamse Vereniging voor Familiekunde afdeling Tielt, 2009.

Luc Schokkaert (ed.) *Biografische repertorium van de priesters van het bisdom Gent 1802-1997, deel I: A-0*, p. 35, Kadoc, Leuven, 1997.

E.P. Jozef Uten, provinciaal secretaris van de Noord-Belgische provincie van de Redemptoristen, verslag bij de aanstellingsplechtigheid te Bachte, 1981.

The Redemptorists 100th anniversary in Dominica 1902-2002.

Rudy Van Acker, deken van het decanaat Deinze-Zulte, begroeting op de uitvaartplechtigheid van pater Julien Standaert, 2016.

Krantenknipsels en foto's uit het archief van Willy Van Parys en Luc Neyt.

VERSLAGEN

19 februari 2017 48ste algemene ledenvergadering en opvoering van 'De Biezenstekker'. In De Cichorei in Nevele, 85 aanwezigen.

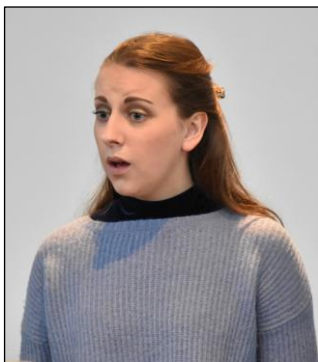
Erevoorzitter Jan Luyssaert leidde de opvoering in van 'De Biezenstekker' door Peter Lambert, begeleid door de sopranen Hadewich De Meester en Brigitte Serbruyns die tussendoor onder begeleiding van Dirk Vermeir, verfijnde klassieke liederen brachten. Hun optreden was echt een schot in de roos. Alle toehoorder waren achteraf vol lof over de schitterende opvoering. Het was Buysse op zijn best op zijn best uitgevoerd.

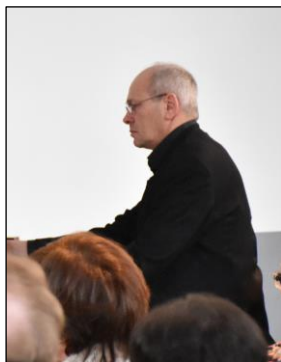
Peter Lambert

Hadewich De Meester

Brigitte Sebruyns

Dirk Vermeir

Na de voorstelling had de 48ste algemene ledenvergadering plaats. Voorzitter André Bollaert overliep kort het voorbije werkjaar en stelde twee nieuwe bestuursleden voor, Rita Bisschop en Stijn De Winter, beiden wonen in Landegem. Daarna werd aangeknoopt met een mooie traditie: de uitreiking van de Nevelse huwier. Dit jaar staat die in het teken van de emigratie. Voorzitter Bollaert verwoordde het als volgt:

“Emigratie, emigranten; woorden die vandaag de dag niemand onberoerd laten en die bij velen van ons reacties ontlokken van onzekerheid, ongeloof en schrik voor de toekomst. Terecht of niet terecht? De toekomst zal het uitwijzen! Nochtans is emigratie zo oud als de mensheid zelf. De mens is steeds op zoek geweest naar een beter bestaan, naar vruchtbare gronden, naar een nieuw land, naar een nieuwe toekomst.

De vier personen die we vandaag huldigen met de toekenning van de Nevelse huwier hebben allemaal iets te maken met emigratie en speelden of spelen er nog een zekere rol in, iedereen op een andere manier. We zetten vandaag twee vorsers en heemkundigen in de kijker, een striptekenaar en een Amerikaans immigrant of moeten we zeggen Belgisch emigrant die duidelijk de banden met het vaderland nog niet heeft doorgeknipt, integendeel.

Vooreerst wil ik eventjes verduidelijken wat de Nevelse huwier is. Bij de heemkundige kring Het Land van Nevele bestaat sinds 1980 een traditie om verdienstelijke personen die een bijdrage hebben geleverd tot het beschermen of bewaren van ons patrimonium of die de lokale geschiedenis een warm hart toedragen en/of onze streek bekendheid geven ver buiten de gemeentegrenzen, een erkenning te geven onder de vorm van een 'Nevelse huwier'. Een huwier is eigenlijk een verdwenen Nevelse perensoort, waarvan we alleen de naam kennen uit oude geschriften. Een bord met daarop de afbeelding van een peer wordt aan de gehuldigde overgemaakt.

André Stevens en zijn echtgenote Nelly De Vriendt.

Onze eerste gehuldigde die zich vanaf nu 'Prins in de orde van de Nevelse huwier' mag noemen is ons bestuurslid André Stevens. André woont in Landegem en was al een regelmatig bezoeker van onze tentoonstellingen en activiteiten toen hij in 2008 zijn beroepsactiviteiten bij Volvo Gent stopzette en toetrad tot onze bestuursploeg. André ontpopte zich in onze kring nogal vlug tot een

gedreven zoeker en archiveerder van documenten en trad ook toe tot het dagelijks bestuur van onze kring. André vind je steevast terug in ons erfgoedcentrum op dinsdagavond waar hij mee instaat voor het dienstbetoon van de kring. In het Nevelse gemeentearchief is hij zeker geen onbekende zowel voor zijn persoonlijke opzoekingen, voor opzoekingen voor collega's bestuursleden of op zoek naar antwoorden op vragen van leden en vorsers van andere kringen en familiekundigen. André is ook actief betrokken bij de opzoekingen rond de Eerste Wereldoorlog in onze regio en hij werd secretaris van de Gemeentelijke werkgroep Groote Oorlog 2014-2018.

Emigratie is wel een van zijn stokpaardjes geworden. Zo verscheen van hem in 2009 in ons tijdschrift een uitgebreid onderzoek naar de emigratie en beroepenstructuur in de gemeente Landegem tijdens de laatste jaren van de 19de eeuw en in 2014 verscheen van hem een bijdrage over emigratie uit het

Nevelse naar Argentinie. André was in 2014 ook medeauteur van het boek 'Boer vindt land', gekoppeld aan de gelijknamige tentoonstelling tijdens de zomermaanden in het Caermersklooster in Gent. Op dit moment werkt hij aan een bijdrage over de emigratie, vooral van arbeiders uit het Nevelse, naar Wallonië. En er staan nog bijdragen op til want André beschikt over een namenbestand van enkele duizenden personen die destijds Nevele verlieten op zoek naar een betere toekomst. Omwille van zijn niet aflatend heemkundig dienstbetoon en zijn waardevol vorsingswerk gaan we André Stevens vandaag opnemen in de orde van de Nevelse huwier.

Marc Van Ooteghem.

Onze tweede gehuldigde komt uit Hansbeke. Als we het hebben over heemkunde en Hansbeke komen we automatisch bij onze collega's van Oud-Hansbeke terecht. Zonder afbreuk te willen doen van het vele werk en de kwaliteiten van de andere medewerkers kunnen we niet ontkennen dat de laatste jaren vooral twee personen bij de publicaties en activiteiten van Oud-Hansbeke in het oog springen namelijk Willy Quintyn en Marc Van Ooteghem. Beide heemkundigen slaagden er in 2009 in om toch wel met een monnikenwerk naar buiten te

komen omtrent de emigratie uit Hansbeke naar de Verenigde Staten en dan vooral naar het plaatsje Mishawaka. Wie Mishawaka zegt, zegt Hansbeke. Het Amerikaanse Mishawaka had net zo goed 'New Hansbeke' kunnen heten. 350 Hansbekenaren bouwden er een eeuw geleden een nieuw leven op. "Ze spelen er nog altijd krulbol en zijn zeer geïnteresseerd in hun afkomst, maar het Nederlands is verdwenen", waarbij ik hier ons bestuurslid Luc Bauwens citeer die vorig jaar er zijn achternicht Mary ging opzoeken. Dankzij Willy en Marc zijn die banden opnieuw wat dichter aangehaald.

Van 'Hansbeekse emigratie naar Amerika (1830-1930)' verscheen op het einde van 2009 ook een Engelse vertaling onder de titel 'From Hansbeke to America' die door Marc werd gerealiseerd.

Beide auteurs namen ook de publicatie 'Hansbeke in oude postkaarten' en 'Hansbeke tijdens de Eerste Wereldoorlog' gekoppeld aan de gelijknamige tentoonstelling voor hun rekening. Marc en Willy waren net als André Stevens ook medeauteur van het boek 'Boer vindt land', gekoppeld aan de gelijknamige tentoonstelling.

Marc is ook de auteur van 'Mensen van bij ons' een boek met teksten van Turken (een fictieve Hansbekenaar) over lokale mensen en gebeurtenissen van de periode 1945 tot 2009 die een plaatsje verdienen in het collectieve Hansbeekse geheugen. Deze teksten verschenen als losse bijdragen in de Hansbeekse dorpskrant Vlakaf tussen 2003 en 2010.

Persoonlijk was het voor mij een genoegen beide heemkundigen te interviewen voor de Gazette van Detroit naar aanleiding van hun boek over de Hansbeekse emigratie maar in 2013 kwam een echte Amerikaanse journalist van de South Bend Tribune Marc opzoeken in Hansbeke. Het relaas van zijn bezoek kan je lezen op de website van die krant.

Jullie zullen zich misschien afvragen waarom ook Willy Quintyn hier vandaag niet gehuldigd wordt. Wel, je kan maar eenmaal in je leven prins worden bij Het Land van Nevele en Willy viel deze erkenning reeds te beurt in 2002.

Gilbert Declercq en
zijn echtgenote Katrien Laloo.

Onze derde gehuldigde is iemand wiens faam tot ver over onze landsgrenzen reikt. Op dit ogenblik loopt van hem, nog tot 10 maart een tentoonstelling in de gebouwen van het Belgische Parlement in Brussel met als titel 'Human migration'. We hebben het hier natuurlijk over de Nevelse kunstenaar Gilbert Declercq die in de geciteerde tentoonstelling op een verblijvende wijze de oor-

zaken van migratie illustreert: oorlog en geweld, armoede en klimaatproblemen.

Misschien heeft u al eens de haven van Hamburg bezocht. Daar ligt sinds 1986 het museumschip CAP SAN DIEGO. Gilberts strip 'ENZI' of 'Een koffer vol hoop' introduceert er de bezoekers in de periode van de grote emigratie van Europa naar Amerika. Gilbert neemt er u mee op de overtocht en schetst een levendig beeld van de tijd van toen.

Gilbert Declercq zag het levenslicht in Zwijnaarde in 1946. Hij was amper 16 jaar toen zijn eerste korte strip in "Ons Volkske" werd gepubliceerd. Hij is dus al meer dan een halve eeuw actief in de wereld van de Belgische striptekenaars. Hij is de geestelijke vader van de stripfiguur Rud Hart en zijn strips verschenen in bijna alle Belgische en Nederlands stripbladen. Gilbert woont reeds verscheidene jaren met zijn echtgenote en twee kinderen in Nevele, op amper honderd meter van deze zaal, waar hij in stilte zijn mooi artistiek werk verder zet.

De tentoonstellingen van Gilbert opsommen zou ons te ver leiden Toch dit nog, in 2015 stelde hij tentoon in het Karmelietenklooster in Gent, en nam hij deel aan de 17de Biënnale van de Hedendaagse Kunst in het kasteel van Poeke en vorig jaar exposeerde hij in galerie De Wandelgangen in Landegem.

Naast tekenaar is Gilbert ook kunstschilder en illustrator van tijdschriften. Zo kreeg hij o.a. opdrachten van Reader's Digest, Märklin, Dai-Nippon, Daimler-Chrysler, Greenpeace, Vlaamse Filmkes, het jeugdtijdschrift Ohee, Kuifje enz. Hij tekende kostuums en wagens voor de Brugse Guldenboomstoet en ontwierp de praalwagens van de historische stoet naar aanleiding van de 200ste verjaardag van de Gentse Floraliën. Hij won tal van nationale en internationale prijzen, en sinds 1984 is hij, nog steeds als enige Belg 'artist member' van de Society of Illustrators, de Amerikaanse beroepsvereniging voor illustratoren in New York.

Vele kinderen worden bijna dagelijks geconfronteerd met het werk van Gilbert Declercq want beroepshalve is hij onder andere illustrator van de schoolboeken die door Uitgeverij Die Keure uit Brugge worden uitgegeven. Redenen te over om Gilbert op te nemen in de orde van de Nevelse huwier.

*Patrick Van Nevel en
zijn echtgenote Barbara Hayes.*

Onze vierde en laatste gehuldigde van vandaag is Patrick Van Nevel. Patrick is de zoon van de laatste echte Vinktse burgemeester Joseph Van Nevel en groeide op in een landbouwersgezin. Vandaag is Patrick net als zijn echtgenote Barbara Hayes beroepshalve actief in de bankwereld. Ze wonen in Davenport in de staat Iowa en Patrick is sinds 2005 ereconsul van België in Moline met bevoegdheid voor de staten Iowa en Illinois. Het consulaat werd er opgericht in 1919 en is een van de 30 consula-

ten met bilaterale missie in de Verenigde Staten dat zich bezig houdt met het promoten van de Belgische belangen in de Verenigde Staten. Het consulaat speelt ook een belangrijke rol op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, culturele zaken en contacten met de lokale pers. Na Edward Corijn uit Lotenhulle, begin vorige eeuw, is Patrick Van Nevel de tweede Belgische consul die uit het historische Land van Nevele afkomstig is. In 2010 werd hij Amerikaans staatsburger. Twee maal per jaar reist Patrick naar ons land om er de familie te bezoeken en om er de handelsrelaties tussen België en zijn werkgebied te onderhouden en te promoten.

Patrick zijn kennismaking met de verenigde Staten dateert van 1974 toen hij bij een uitwisselingsproject van studenten in de Verenigde Staten terecht kwam en meteen was hij verkocht en wist hij dat daar zijn toekomst lag, zijn 'land of opportunity' zoals hij het zelf in een interview verwoordde. Vanaf 1981, hij was toen 26 jaar, verhuisde hij definitief naar de Verenigde Staten. In en rond het Center for Belgian Culture, de Belgische Club in Moline is hij nauw betrokken bij de activiteiten aldaar en is hij voor de tweede en derde generatie van onze emigranten het ideale aanspreekingspunt. Voor zover mijn informatie reikt, is hij een van de twee leden van de club die de Nederlandse, of Vlaamse taal nog spreekt en schrijft. Zo mag Patrick regelmatig

aldaar o.a. vertellen wat er in onze tijdschriften staat die naar onze Amerikaans contactpersonen worden opgestuurd. Deze contactpersonen spreken trouwens vol lof over hem. Hij helpt er de mensen bij het invullen van hun pensioenpapieren en maakt hun wegwijs in de rompslomp van talloze andere documenten en voor de afstammelingen van onze emigranten die de streek willen komen bezoeken vanwaar hun ouders en grootouders afkomstig zijn, organiseerde Patrick zelfs lessen "Vloams".

De regio is er bekend als de Quad-Cities en omvat de steden Moline, East-Moline en Rock Island in Illinois en Davenport en Bettendorf in Iowa. Vandaag leven er in de Quad Cities nog meer dan 10.000 Amerikanen met Belgische en dan vooral Vlaamse roots. Na Detroit woonde hier in de jaren twintig met zo'n 30.000 emigranten de tweede grootste Belgische kolonie. Kantklossen en het bolspel (rolle bolle) die hier praktisch verdwenen zijn, worden bij de Belgen in Moline nog in ere gehouden.

Na de aanslagen in Brussel elf maand geleden werd Patrick uitgebreid geïnterviewd door het lokale TV-station en zien we hem in de Belgische club in Moline met een pin op de vest gespeld met een Amerikaanse en Belgische vlag. Deze pin is een getuige van de grote verbondenheid van de Belgische Amerikanen met hun thuisland. Patrick toonde er zijn bezorgdheid voor zijn familie die in Brussel werkt en tevens vertolkte hij de bezorgdheid van de Belgen aldaar over hetgeen in onze hoofdstad gebeurd was.

Patrick, bedankt voor hetgeen je doet voor al die nazaten van uitgeweken landgenoten waarvan er vele honderden afkomstig zijn uit onze streek. Het is ons dan ook een waar genoegen u vandaag op te nemen in onze lijst van prinsen in de orde van de Nevelse huwier.

(A.B.)

*Gezellig klinken achteraf met
André Bollaert, Patrick Van
Nevel en Gilbert Declercq*

12 maart 2017: Aperitiefgesprek naar aanleiding van '35 jaar bibliotheek en erfgoedcentrum Het Land van Nevele' in Erfgoedcentrum Het Land van Nevele in Hansbeke met als gastspreker Filip Bastiaen, voorzitter van het Historisch Gemeenschap van het Meetjesland over: 'De landsman van de politiemacht: veldwachters in de 19de eeuw', 35 aanwezigen.

Vanaf zijn ontstaan in 1970 bouwde de heemkring aan een eigen bibliotheek. De eerste bibliothecaris werd Jos Van de Velde uit Landegem die in 1977 ontslag nam als bestuurslid en werd opgevolgd door Armand Bauwens uit Meigem. Armand verhuisde in 1982 naar zijn geboortedorp Hansbeke en zag de nieuwe bibliotheek in zijn nieuwe woning duidelijk niet meer zitten. Bestuurslid Dhooge ging lobbyen bij de gemeente Nevele en zo kregen we hetzelfde jaar nog in de vroegere lokalen van het oud gemeentehuis van Merendree een eigen bibliotheek. Elke eerste zondag van de maand en na afspraak werd ze opengesteld voor het ontlenen en/of raadplegen van boeken en tijdschriften.

De taak van bibliothecaris liet Armand in 1984 over aan een jonge kracht, Lieven De Ruyck uit Landegem. Lieven zou bibliothecaris blijven tot in 1996. Hij werd opgevolgd door een jongere kracht, Wim De Clercq uit Hansbeke. Wim hield het twee jaar vol maar zag zich om beroepsredenen niet meer in staat deze taak naar behoren verder te vervullen. Oud-onderwijzer Julien Scherpereel uit Merendree volgde hem in 2000 op.

In 2001 kregen we van de gemeente Nevele een nieuwe plaats toegewezen op de eerste verdieping van de vroegere onderwijzerswoning van de gemeenteschool in Hansbekedorp 33.

Naar aanleiding van de erkenning van onze bibliotheek door de Vlaamse overheid als '*bovenlokaal erfgoedcentrum*' konden we plots halftijds een bediende in dienst nemen. De keuze viel op Nele Van Uytsel en Nele werd prompt tot bibliothecaris gebombardeerd. Toen haar arbeidsovereenkomst ten einde liep werd ze opgevolgd door onze erevoorzitter Jan Luyssaert.

Toen de vloer onder onze voeten letterlijk teveel begon te kraken, werd samen met het schepencollege uitgekeken naar een veiligere en grotere locatie. Na een tip van Hansbekenaar Marc Beirnaert kregen we er als het ware voorkennis van dat het vroeger postgebouw binnenkort zou vrijkomen. We namen onmiddellijk contact met het schepencollege dat ons hierin positief tegemoet kwam.

Op 11 april 2010 konden we deze lokalen Hansbekedorp 10a plechtig inhuldigen en openstellen voor het publiek. Vanaf dan is de bibliotheek naast de

eerste zondag van de maand, ook elke dinsdagavond open van 20 u tot 22 u en na afspraak met onze bibliothecaris die voor het beheer van de bibliotheek en haar inboedel kan rekenen op de medewerking van enkele bestuursleden en vooral wordt bijgestaan door André Stevens voor de inventarisatie, Patrick Tuytschaever voor de digitalisering en Hugo Schaeck voor de cartotheek.

Na de lezing werd, tijdens een gezellig onderonsje geklonken op 35 jaar bibliotheek en erfgoedcentrum Het Land van Nevele.

(A.B.)

2000ste liker Facebookpagina Het Land van Nevele komt uit Poesele

Eind februari was het zover. De kaap van de 2000 fans op Facebook werd bereikt. Patricia Tuytschaever uit de Bredeweg in Poesele werd onze 2000ste 'liker'. Dit konden we natuurlijk niet onopgemerkt laten voorbijgaan. Patricia werd in bloemetjes gezet door onze FB-pagina verantwoordelijke Stefaan De Groote en haar broer Patrick Tuytschaever, de secretaris van onze heemkring.

Herkomst afbeeldingen

ADVN (Archief en documentatiecentrum voor het Vlaams Nationalisme):
kaft, p. 3, 10, 35, 46.

Rita Bisschop: 130-138.

André Bollaert: 139.

Familie Buysse: 61.

Duprez (*Renaat De Rudder, een stille getuigenis*, 1979): p. 14, 39.

Erfgoedcentrum Het land van Nevele: p. 5, 7, 17-22, 33, 40, 42.

Provincie Oost-Vlaanderen: 49-59.

familie Standaert: 103-127.

René Van de Walle: p. 36.

Universiteit Gent: 89.

Ypres et les batailles d'Ypres (1919): p. 37.

Vlaamse Gemeenschap (Onroerend erfgoed – Inventaris bouwkundig erfgoed): p. 5.

KALENDER RENAAT DE RUDDERJAAR 2017

- april-mei
Publicatie in 'Het Land van Nevele' - 'Renaat De Rudder: Landegemnaar en oorlogsvrijwilliger 1914-1918' door Jan Luyssaert.
- 13 mei
Gemeenteschool Landegem - Het Renaat De Rudder-overlevingspad wordt opengesteld voor het 'grote publiek'. Er zijn historische vertellingen om 15u, 16u en 17u. Ook een accordeonist zal aanwezig zijn en liedjes uit de tijd van Renaat spelen.
- 9 juli
Het Renaat De Rudder-comité en De Vrienden van Renaat De Rudder organiseren een 11 juli-viering in de voormiddag met een bloemenhulde aan het monument voor Renaat De Rudder in Landegem.
- 10 september
Het Lokaal Comité OMD-Nevele stelt Open Monumentendag in Landegem in het teken van WO I met bijzondere aandacht voor de de figuur Renaat De Rudder. Tentoonstelling over Renaat De Rudder en over zijn broer Gilbert - bijgenaamd Grizzly - in en rond het mooi gerestaureerd hoveniershuis (Renaat De Rudderstraat), waar de familie De Rudder woonde. In alle Nevelse brievenbussen (5200 ex.) wordt een krantje bedeed over Renaat De Rudder en WO I in Landegem. Het 4de en 5de leerjaar van de Gemeenteschool Landegem maken iets kunstzinnigs over Renaat De Rudder en De Kunstgreep creëert een collage en twee schilderijen. Alle kunstwerken worden in 't Schaaphof (Heirenthoek, Landegem) tentoongesteld. Er is een bewegwijzerde fietstocht en er is een gratis brochure beschikbaar over 'WO I en Landegem', gedrukt op 500 ex.
- 16 en 17 september
Het Davidsfonds organiseert een tentoonstelling over Renaat De Rudder, de kunstwerken van de Gemeenteschool Landegem en van De Kunstgreep.
- 10 november
Het Davidsfonds organiseert een lezing door Frans-Jos Verdoodt over 'Renaat De Rudder en zijn bijzondere tijd'.
- 11 november
Het Comité Groote Oorlog organiseert de 11 november-herdenking te Landegem in het teken van de Landegemse gesneuvelden, waaronder in het bijzonder Jules De Brabander en Renaat De Rudder die beiden sneuvelden in 1917.

- 24 november
Het Davidsfonds organiseert een lezing door Guido Moons over 'Renaat de Rudder en de Frontbeweging'.
- 10 december
Het Davidsfonds en De Kunstgreep organiseren een optreden van Willem Vermandere in de kerk van Landegem .
- 17 december
Het Davidsfonds organiseert een herdenkingsplechtigheid in de kerk van Landegem 'Renaat De Rudder †1917-2017.

Meer info: hugoschaeck@hotmail.com en walteruyttenhove@gmail.com.
namens het ad hoc-comité "Renaat De Rudderjaar 2017"